

İ.D.M.M. AKADEMİSİ
KÜTÜPHANESİ

Kayıt numarası: 35886

Demirbaş numarası: 34964

Kot numarası: R 151

2/1

Ek:

MÜHÜR

İ.D.M.M.A MİMARLIK İHTİSAS

1971-72

ARAŞTIRMA KONUSU.....KÜTÜPHANELER

ARAŞTIRMAYI VEREN

ÖĞRETİM ÜYESİ.....Y.MİMAR TURGUT ÖVÜNC

ARAŞTIRMAYI YAPAN.....MİMAR KUTLU ALEMDAR

İ Ç İ N D E K İ L E R

- 1) Ön Söz.
- 2) Yazının Bulunması.
- 3) İlk Yazıtlar.
- 4) Kütüphane Sözcüğü.
- 5) Kütüphanelerin Tarihi Gelişimi.
- 6) 20. Yüzyıl ve Günümüzde Durum.
- 7) Kütüphanelerin Fonksiyonu ve Sıralaması.
- 8) Kütüphanedeki Bölümler.
- 9) Teknik Hizmetler.
- 10) Örnekler ve Açıklamalar.

ÖN SÖZ:

Gittikçe artan dünya nüfusu ve buna bağlı olarak bilim alanındaki dev adımlarla ilerlemeler; okunan eser ve okuyucu sayısını günden güne yükseltmektedir. Bu durumda kütüphane planlamasında daha ekonomik çözümler bulma çabaları başlamıştır. Şöyleki elektronik beyinin (Computer) mimari çözümlere bile girdiği yüzyılda yaşamaktayız. Depolamayı minimuma indiren ve aynı anda yüzlerce değişik konuda bilgi verebilen böyle bir sistem; kütüphane binalarında reform yaratma durumuna gelmiştir.

Bu araştırmada kütüphanelerin tarihi evrimi ile günümüz klasik kütüphanelerindeki ana konular ele alınarak örneklerle yansıtılmaya çalışılmıştır.

Saygılarımla.

Kutlu Alemdar

9.7.1972

YAZININ BULUNMASI:

İnsanoğlunun mağarada yaşadığı günlerden bu güne dek en büyük buluşu, bir takım şekillerle konuşmalarını ölümsüzleştir-
mesi olmuştur. Başka bir deyişle yazının bulunması insanlığın bu
günkü düzeye gelmesinde baş rolü oynamıştır.

İlk önceleri mağara duvarlarını süsleyen şekiller ay-
nı zamanda anlaşma vasıtası olmuştur. Zamanla resimlerin yerini
daha kolay çizilebilen bir takım şematik düzenlemeler almış ve
harfler oluşmuştur.

Yazının kullanılmasında ilk malzemeler taş, bronz, kil
levhalar, ağaç tabletler ve kabuklardır. Kullanma olanakları art-
tıkça daha kolay taşınabilen malzemeler önem kazandı. Örneğin:
deri, papirüs gibi. Çinlilerin İ. Y.Y dan sonra ipek ve kağıdı bul-
malarından sonra, yazı insanlığın ayrılmaz bir parçası oldu.

İLK YAZITLAR:

İnsanların ölümlü olması, onlarda gelecek nesillere bir
takım anılar bırakma isteğini, kısaca ölümsüzleşme isteğini doğur-
du. Mağara devrinden bu güne kalan ilk yazıtlar duvar resimleri-
dir. Daha sonraları Göktürkler, Asurlar, Hititler, Eski Mısır ve Yu-
nanda çeşitli yazıtlara rastlamaktayız. Anıların, kanunların veya
tarihi olayların saklanma isteği yazıtların; dolayısıyla kütüpha-
nelerin, arşivlerin doğmasına sebep oldu. Kısaca şunu söyleye bi-
lirizki belge saklama isteği bu günkü kütüphanelerin temelini teş-
kil etmiştir.

KÜTÜPHANE SOZCUGU:

Bu sözcüğü tanımlamadan önce kitap sözü üzerinde dur-
mak köken olmasından dolayı önemlidir.

KİTAP: Basılmış ve bir araya getirilmiş ciltli veya ciltsiz ka-
ğıt yaprakları bütünü diye tanımlanabilir. Bütün ilkel kitaplar

tomar biçiminde idi; bu tomarların ancak bir yüzlerine yazı yazılabiliyordu. Kitabın bu günkü dikdörtgen biçimini alması AUGUSTUS döneminde görülür. Rulo kullanılması Orta Çağ da adli tutanaklarda, daha sonrada Yahudilerin âyin kitaplarında görülmektedir.

Yazı; kitap sayfasının her iki yüzüne, ülkelere ve devirlere göre fırça, kamlı veya tüy kalemle yazılırdı. Batı el yazmaları genellikle manastırlarda ve XII. y.y dan sonrada büyük üniversite merkezlerinde geliştirildi.

1440-1450 yılları arasında önemli bir gelişme gösterir baskı tekniği. Tipografinin gerçekleştirilmesi MAINZ de GUTTENBERG tarafından başlatılmış ve daha sonra SCHÖFFER tarafından geliştirilmiştir. XIX. y.y ın ilk yarısında meydana gelen teknik gelişmelerin oluşturduğu madeni pres, şerit kağıt, streotip ile basma buluşları; tirajı büyük ölçüde artırmış ve maliyeti düşürmüştür. Basımda motor gücünden yararlanılması, bitkisel kağıt kullanımı, fotoğraf, rotatifin geliştirilmesi, offsetin keşfi kitap tirajlarında hızla artışı sağlamıştır.

KÜTÜPHANE:

Kütüp = kitaplar, hane = ev . Arapça ve Farsça iki sözcükten türemiştir. Kitapların bulunduğu bina, salon anlamına gelir. Eski Yunancada BİBLİYOTEK, Latince de LIBRARIİ eşdeğer kelimelerdir.

Bibliyoteğin klâsik tanımını GRATEL " Handbuch der Bibliothekslehre (1902) adlı kitabında şöyle yapıyor:

"Bibliyotek ya kamu yada belirli kişilerin yararlanmasına sunulmuş kitap kolleksiyonudur." Bu tanım bibliyoteğin sınırlarını açıkca çizmekte ve onu; kendisine benzeyen kitap depoları kitap ticareti ile uğraşan kurumlardan ayırmaktadır. Bilimizdede kitap ticareti yapan kurumlara kitapevi diyilerek kütüphane kavramından ayrılmış bulunmaktadır.

-KÜTÜPHANELERİN TARİHİ GELİŞİMİ-

ESKİ MISIRDA KÜTÜPHANE:

Batı kültür çevrelerinin tanıdığı en eski kütüphaneler kil tabletlerden meydana gelen ASUR-BABİL kültür çevresine ait olanlarıdır. Yazının muhtemel kaynağı ve genellikle papirusun kullanıldığı ESKİ MISIR da kütüphanelerin bulunup bulunmadığı ise kesinlikle bilinmiyor. Bize kadar gelen yazıtlara göre M.Ö 2400 yıllarında yaşamış bir Mısırlı "kitaplar evinin sahibi" olarak belirleniyor. Bir başka tarihçiye görede içerisinde zamanın kitapları bulunan bir binanın kapısına şu levha asılmıştı: "ruhun şifa evi". Bunlara benzer diğer bilgilerden anlaşılabileceği gibi Eski Mısırda kitapların bir araya getirildiği bazı kurumlar vardı. Bunlar tapınaklarda ve saraylarda bulunuyordu. Fakat bütün bu bilgileri tarihi yazıtlardan çıkarmaktayız. Aslında bize kadar gelen örnekler bulunmamaktadır.

NİNOVA'DA ASURBANİPAL KÜTÜPHANESİ:

Tanınan en eski kütüphane ASUR İmparatorluğunun merkezi olan NİNOVA'daki Hükümdar Kütüphanesidir. BOGAZKÖY ve NİPPUR'da yapılan kazılarda (M.Ö. 1500-2000) buna benzer koleksiyonlar ele geçmesine rağmen henüz bu incelemeler bitirilmiş değildir.

NİNOVA'daki kütüphane M.Ö 7.Y.Y'da Asurbanipal tarafından meydana getirilmiş ve aynı asır içinde Krallığın yıkılışıyla beraber harap olmuştur. 16x24 cm boyutunda 2400 adet kil levhalardan meydana gelen koleksiyon 19.y.y'da BRİTİSH MUSEUM'a nakledilmiştir. Kazı sırasında levhaların duruş ve depolanış şekli önemsenmediğinden bu konuda bilgilerimiz son derece azdır.

ESKİ YUNAN KÜTÜPHANELERİ:

Eski YUNAN'da ilmin, felsefenin ve sanatın parlak bir gelişme gösterdiği devrelerin başlangıcında yalnız özel kütüphanelere rastlarız. Örneğin STRABO, ARİSTOTELİS kütüphaneleri gibi.

Daha sonra şü kütüphaneler önem kazanmıştır:

İSKENDERİYE KÜTÜPHANESİ:

NİNOVA'dan tam 3 asır sonra, bir YUNAN sömürgesi olan İSKENDERİYE de I. Ptolemeus tarafından bu kütüphane kurulmaya başlanmış, ancak 2. Ptolemeus M.Ö 284-246 yıllarında tamamlayabilmiştir. Kütüphane binası, Atina'daki örneklerine göre kurulmuş bir akademinin içinde bulunuyordu. Kitap sayısını tarihler 200.000 ilâ 700.000 olarak belirtmektedirler. Bu günkü tahminlere göre ise 400.000 eser mevcuttu. Kitap olarak belirlememize rağmen eserler papirus sayfelerin bir birine eklenmesi ile meydana gelen rulo- lar halindeydi. İskenderiye Kütüphanesi M.Ö I.y.y ve 2.y.y da en parlak devrini yaşadı.

SERAPTEUM KÜTÜPHANESİ:

Yine İskenderiyede Serapeum Tapınağı içinde 43.000 eserlik küçük bir kütüphane idi. Bu kuruluş; İskenderiye Akademisi sinde çalışan bilginlerin ve soylu kişilerin dışında okumak isteyen halka hizmet ediyordu. Başka bir deyişle bu günkü halk kütüphaneleri vazifesini görüyordu.

BERGAMA KÜTÜPHANESİ:

M.Ö 197-158 yılları arasında kurulan kütüphane, İskenderiye ile devamlı bir rekabet halindeydi. Hatta Ptolemeus Mısır- dan Bergamaya papirus ihracatını durdurmuştu. Bu yasak dolayısıyla Bergamada deri üzerine yazma olanağı geliştirildi. Böylece PER- GAMENT veya PARŞOMEN denilen deri kağıt icat edilmiş oldu. M.Ö 82³⁹ yıllarında MARCUS ANTONIUS tarafından bütün kitaplar İskende- riyeye gönderildi.

ESKİ ROMA KÜTÜPHANELERİ:

Eski Roma kütüphaneleri; Yunan kütüphanelerinin takli- di ile meydana geldi. Harp ganimeti olarak bir çok kütüphaneler Romaya taşındı. Roma Kütüphaneleri içinde en önemlileri ULPİA ve EFES bibliotekleridir. Yapılan kazılardan anlaşıldığına göre Efes

kütüphanesi doğu yönünden merdivenlerle girilen sütunlu ve heykellerle süslü tek bir salon meydana getiriyordu. Bu salon kısmen tavandan ışık alıyor ve duvarlardaki oyuklarda rulolar saklanıyordu.

ORTAÇAĞDA KÜTÜPHANELER:

Kütüphaneler bu çağda esaslı değişiklikler geçirdi. Zaten ortaçağda kitap dış görünüşü bakımından evrim geçirmiş bu -günkü şeklini almaya başlamıştı. (Codex)- Tomarın kodeks şeklin e geçişi M.S 3.y.y da başlar ve 5.y.y da son bulur. Kodeksi meydana getiren pergamentler tam ortadan ikiye katlanıp iç içe konuyor ve katlama çizgisinden dikiliyordu.

Ortaçağın din kavgaları, göçler, harplerle dolu karışıklığı içinde kitap en emin sığınağını kiliselerde ve manastırlarda buldu. Ortaçağın devam ettiği ilk 800 yıllık devrede kütüphaneler manastırlardan dışarıya hemen hemen hiç çıkmadı. Bu devrin kütüphaneleri ile meşhur olmuş manastırları arasında; Almanya da SANKT GAILLEN, REICHENAN, REGENSBURG; İtalya da MONTE CASSINO, BOBBIO, Fransa da TOURS, CORBIE, FLEURY; İngiltere de CANTERBURY, DURHAM, YORK manastırları sayılabilir.

Ortaçağın sonlarına doğru yeni fikirlerin doğuşu; ilk üniversitelerle beraber ilk üniversite kütüphanelerinin kuruluşunda sağladı. İtalya da BOLOGNA, Fransa da SORBONNE, İngiltere de OXFORD, Almanya da PRAG gibi. Yine aynı zamanlarda Avrupada ilk hükümdar kütüphaneleri doğu taklidi olarak gelişmeye başladı.

İLK İSLAM KÜTÜPHANELERİ:

İslâmiyetin çeşitli ülkelere yayılışından sonra ilme ve edebiyata ait olarak yazılan eserlerin sayısı kısa bir zaman içinde çoğaldı ve edebi zevkleri gelişmiş birçok İslâm büyükleri ilk özel kütüphanelerini kurdular. Daha sonraları dil bilgini Kâfe li Ebu Amir ül-Seybâni nin öncülüğü ile bir çok yazarlar

yazdıkları eserlerin birer nüshalarını bulundukları şehrin veya mahallelerin camilerine hediye etmeye ve böylelikle eserlerinden halkın faydalanmasını sağladılar. Aynı şey günümüzde de süre gelmektedir. Yalnız camilerin yerini şimdi Milli Kütüphane almış bulunmaktadır. Kanunen Türkiye içinde basılan bütün eserlerin ki gazetelerde buna dahildir-birer nüshasının Milli Kütüphaneye gönderilmesi zorunludur.

Bu şekilde meydana çıkan ilk genel İslâm kütüphaneleri arasında en eskisi olarak Yezid bin Muaviye nin kurduğu kütüphane gösterilir. Tarihçilere göre Yezid bin Muaviye eski Yunanca eserleri Arapçaya çevirterek kütüphanesini daha da geliştirmişti. Halkın yararlandığı ilk büyük İslâm kütüphanesi, Abbasi Halife Memun tarafından Bağdatta kurulan ve Dar ül- Hikme adını taşıyan kurumdur. Bu kütüphaneyi mümkün olduğu kadar zengin bir hale getirmek için Memun, Bizanstan bir çok yazmalar getirtmiş ve bunları bilginlere tercüme ettirerek kütüphaneye koydurmuştur. Bu kütüphanede zamanın bütün ilim dallarına ait kitaplar mevcuttu. Kütüphane, Bağdat ın 1258 yılında Moğol istilasına kadar mevcudiyetini devam ettirdi.

İlk kataloglamanın yapıldığı Mısır Fatimilerine ait Kahire Kütüphanesinde önemli İslâm kütüphanelerinden biri idi. Buradaki kitapların 6500 kadarı matematik, astronomi gibi bilim dallarına aitti. Diğer bir büyük kütüphanede Emevilerin Kurtuba Kütüphanesidir. Ayrıca bu devirde hükümdarların kütüphaneleride önemli bir yer tutmaktadır ki bunların en büyüğü Harun ül-Reşit Kütüphanesidir. Bu sayılanlardan başka, çeşitli şehirlerde tanınmış bilim adamlarının özel kütüphaneleride bulunmaktaydı.

Selçuklularda ise, kütüphaneleri medreseler ile birlikte görmekteyiz. Melikşah ve Nizam ül-Mülk ün gayretleri ile bu devrede de kütüphaneler altın çağını yaşamış oldu. Kısaca doğu medeniyeti kütüphanelerin önemini batıdan daha önce kavramış ve bu günkü şekline gelmesinde en büyük aşamayı sağlamıştır.

RÖNESANS DEVRESİNDE KÜTÜPHANELER:

14.Y.Y da İtalyada başlayan Rönesans hareketleri neticesinde kitabın ve kütüphanenin önemi gittikçe arttı.Kütüphaneler bu devirde manastırların sınırını aştı.Yine bu devirde Eski Yunan ve Roma yazmaları büyük bir gayretle toplanmaya başlandı ve hatta Doğu memleketlerindeki ve Bizanstan kalma yazmaların kaybolmasına meydan verilmemek üzere,buralara heyetler gönderilerek pek çok eski eser yok olmaktan kurtarıldı.

14. y.y da henüz belirli bir sınıfın malı olan kitap ve kütüphane 15.y.y da bilhassa matbaanın bulunmasından sonra gittikçe halka inmeye başladı.Orta Çağın devam ettiği 1000 yıl boyunca ortadan çekilmiş olan genel kütüphanelerin yeniden kuruluşu bu devrelerde görülür.

Çeşitli hükümdarların çabaları ile FLORANSA,URBİNO ve NAPOLİ de kurulan kütüphaneler arasında LAURENZİANA (Floransa)önemli bir yer tutar.Ayrıca VATİKAN kütüphanesi ve Paris'teki NATIONALE BIBLIOTHEQUE bu sıralarda kurulmuştur.

Manastır kütüphanelerinde olduğu gibi bu ilk genel karakterde Rönesans kütüphanelerinin içleride kiliseden farksızdı.Bu benzerliği bilhassa zemini parke döşeli bir salona ortadan bir koridor mesafesi bırakılmak şartı ile,sağlı sollu iki sıra halinde yerleştirilen yüksek rahlelerin meydana getirdiği manzara ortaya çıkıyordu.Bu rahlelerin üzerinde kitaplar mevcuttu.Bazı bibliyoteklerde bu kitaplar hırsızlığa ve bilhassa intizamsızlığa meydan verilmemek için zincirlerle rahlelere bağlanıyordu.

MATBAANIN İCADINDAN SONRA:

GUTENBERG in icat ettiği matbaa ilk eserini 1455 de verdi. 15. y.y daha çok bu buluşun gelişmesine sahne oldu.

16. Y.Y ve 17.Y.Y da DURUM:

Almanya 16.y.y da kütüphanecilik yönünden büyük gelişmeler gösterdi.VİYANA ,DRESDEN ,MAGDEBURG,KÖNIGSBERG bibliyotekleri yanında MARBURG,LEİPZİG,ROSTOE Üniversite kütüphaneleri de yeni kuruluşlar arasına girdi.Ne varki dindeki reform bir çok manastır kütüphanelerinin kaybolmasına sebep oldu.Almanya bu üstünlüğünü 17. y.y da kaybetmeye başladı . Bunun en büyük nedeni 30 sene harpleridir.(1618-1648) Hatta bu; Katolik protestan mücadelesinin bir sonucu olarak HEİDEKBERG teki PALATİNA bibliyoteği tamamen ROMA ya taşındı.Bu yüzyıldaki önemli kütüphaneler arasında MAZARİN ve THOMAS BODLEY tarafından kurulan BODLEYANA yı sayabiliriz. 18.y.y da ise önemli aşamaları şöyle sıralaya biliriz:

BERLİN Devlet Kütüphanesinin ana nüvesi kurulmuş,Opera meydanında bu iş için bir bina yapılmıştır.GOETHE; Jena kütüphanesi için toplu kataloglama fikrini ileri sürmüş ve ilk ihtisas Kütüphaneleri fikri gelişmeye başlamıştır.

İNGİLTERE de 18.y.y içinde en önemli olay BRİTİSH MUSEUM un ve dolayısı ile BRİTİSH MUSEUM BIBLIOTE inin kuruluşudur.(1759) İngiltere de diğer bir önemli olayda SUBSCRIPTION LIBRARY lerin kuruluşudur.Bu tip kütüphanelerden bir ücret karşılığı faydalanılır.Yada çoğunlukla abone usulü uygulanır.Amerikada bu çeşit Kütüphanelerin daha eski bir geçmişi vardır.İlk Amerikan SUBSCRIPTION LIBRARY si 1731 de BENJAMİN FRANKLİN tarafından FİLADELFİYA da kurulmuştur.

18.y.Y da en büyük aşama kütüphanelerin tefrişinde olmuştur.Yeni salon anlayışı rahle sistemini tamamen kaldırmıştır.Salon tipi kütüphanelerde bu salon; okuma,depo,idare vazifelerini gören tek bir hacimdir.Burada yüksek kitap rafları ile dolu dört duvar depo vazifesini görürdü.Bu tip kütüphaneler 19.y.y la kadar devam etti.

19. Y.Y daki GELİŞMELER:

Genel kütüphane tarihinin 19.y.y I.yarisına ait önemli olaylar arasında şunlar sayılabilir:Kuruluş bakımından Millileştirme ve merkezleştirme,okuyucu sayısındaki büyük artışlar,halk kütüphanelerinin ve halkı aydınlatıcı okutma teşkilatının ortaya çıkışı.19. y.y in ikinci yarısında ise bibliyotek bilgisinin arttık ayrı bir ihtisas haline gelişi ve kütüphanecilik okullarının açılışı.Tesisat ve teknik bakımdan salon tipinden bu günkü şekle geçiş.(Depoların,okuma salonlarının,idare kısımlarının birbirinden ayrılışı.) İlk defa 1853 de BRİTİSH MUSTUM da uygulanan depo sistemi.Yine bu sıralarda ilk milletler arası kütüphaneciler kongresinin toplanması.(1877) Amerika da kütüphanecilik ve kütüphane binalarının hızla gelişmesi sayılabilir.

20. Y.Y ve GÜNÜMÜZDE DURUM:

1903 de Alman kütüphaneleri toplu katalogunun yayınlanmasına başlandı.1913 yılında ise BERLİN DEVLET Kütüphanesinin bu günkü binasına başlandı.Bu arada şehir kütüphaneleri önemli gelişmeler gösterdi.Ne varki 2.Dünya Savaşı büyük ölçüde gelişmeyi aksattı.Harptan sonra bir süre daha duraklama devam etti.

Tekniğin süratle ilerlemesi kütüphanelerde de etkisini gösterdi.Depolama,iletim,ısıtma havalandırma problemlerinde -ilerde açıklanacağı gibi- önemli değişimler oldu.Fotoğraf dolayısı ile mikrofilm,plaklar ve bantların saklanma görevleri de kütüphanelere düşmeye başladı. 20 y.y içinde yapılan önemli kütüphane binalarından bazıları şöyle sıralanabilir:

1927 de ALVAR AALTO nun VİİPURİ,yine AALTO nun 1965 de STEINAJOKİ, 1964 de SİR BASİL SPENCE nin HAMBSTAD CENTRAL LIBRARY 1966 da EDVARD DURELL STONE nun PALO ALTO CALİFORNİA, 1965 de FERDİNAND KRAMER in FRANKFURT Üniversite Kütüphanesi,1967 de HANS SCHAROUN nun YENİ BERLİN DEVLET kütüphanesi,ve örneklerde ki diğer kütüphaneler sayılabilecek önemli yapıtlardır.

KÜTÜPHANENİN FONKSİYONU VE KÜTÜPHANELERİN SIRALAMASI:

Kütüphanenin fonksiyonu, hizmetinde bulunduğu teşkilat veya toplumun ihtiyacını sezerek, bu ihtiyaçlara cevap verecek kütüphane malzemesini temin etmek, tasnif etmek ve ihtiyaç duyanlara süratle sunmaktır.

Kütüphaneler kullanışlarına göre şöyle bir sıralama gösterirler:

- 1) Halk Kütüphaneleri-(Semt Kütüphaneleri)
- 2) Okul Kütüphaneleri
- 3) Üniversite Kütüphaneleri
- 4) Özel Kütüphaneler
- 5) Araştırma Kütüphaneleri
- 6) Milli Kütüphaneler

HALK KÜTÜPHANELERİ:

Halk kütüphanesi bir kitap deposu değildir. İyi örgütlenmişse ve uygun şekilde çalışıyorsa; halka çeşitli eğitim ve kültür imkanları sunan ve isteyene bilgi veren, bir çok seri araca sahip olan gerçek bir toplum merkezidir. Göze ve kulağa hitap eden araçlarda, bilgileri muhafaza ve kolaylıkla elde etme bakımından kitaplar gibi araçlardır.

Film göstermek, plâk dinletmek, estamp, gravür ve reproduksiyonların ödünç verilmesinide sağlayacak olan bu bölümde grafik sanatlarında yer alır.

Sergi mahallinin giriş yerine yakın olması aranan bir faktördür. Modern bazı halk kütüphanelerinde sokaka bakan cepheye cam panolar koyulur. Yoldan geçenler bu vitrinlere bakmayı severler.

Halk kütüphanelerinde bibliyobüs çok önemli bir araçtır. Bu; belirli bir kitap kolleksiyonunun taşınması ve ödünç olarak verilmesi için özel şekilde donatılmış basit bir kamyon yada cip olabilir. Bibliyobüs bir merkez etrafında çalışır. Bu merkez genel olarak semt kütüphanesidir.

Halk kütüphanelerindeki bölümler arasında şunlar sayılabilir: yetişkinler bölümü, enformasyon, araştırma araçları, çocuk servisleri, ödünç verme bürosu, yeni yetişen gençler için servisler, göze ve kulağa hitap eden araçlar, teknik işlemler (sipariş-aksesyon-kataloglama), toplantı ve konferans salonları, idare, atelyeler ve muhafaza servisi.

✧ Giriş sokaktan kolaylıkla görülmeli, ve çekici olmalıdır. İddialı ve mağrur olmaktan ziyade, içerde iyi kabul görüleceği hissi verilmelidir. Düz ayak, camlı giriş, sokak seviyesinde sergiler bulunmalıdır. Psikolojik olarak hoş ve rahat okuma yerlerinin giriş yerine yakın olarak düzenlenmesi çok önemlidir. Ödünç verme bürosu da giriş yerine yakın olmalı, okuyucu ile kütüphane arasında engel değilse, okuyucuyu çeken dost bir rehber izlenimi vermelidir. (Okuma için ayrılmış yerleri kontrol ve giriş çıkışı takip) Girişten okuma yerlerine doğruca varılabilmeli ve kimseyi rahatsız etmeden kütüphane terk edilebilmeli. Bu nokta özellikle çocuklar için önemlidir. Çocuk köşesi girişin çok yakınına konmalı ya da bir merdivenle bodrum veya I. kata sevk edilmeli. Ödünç verme bürosunu girişin veya büyük merdivenin yakınına yerleştirerek memura çocukların ve büyüklerin geliş gidişini kontrol etmek imkanı verdirilmelidir. Kitap kaçırmamanın önüne ancak kontrollu tek girişle geçilebilir.

Bazı kütüphaneciler toplantı ve konferans salonlarına dışarıdan doğruca girilmesini sağlayan bir kapının bulunmasını faydalı bulurlar. Bu kapı gün boyunca kilitli tutulabilir ve kütüphanenin açık saatleri dışında yapılan toplantılarda açılır.

Işık: Güneş ışınlarının doğrudan doğruya girmesinden korunmak şartı ile tabii ışık en idealidir. Pencereleer ile insanlar üzerinde hapis olmadığı tesiri yaratılmalıdır. Dışarıdaki manzara ilgi çekici ise pencereler bu yönde açılır ve okuyucuya bundan faydalanma imkanı verilir.

Dış gürültüye karşı sesleri yutan raflar kullanılmalıdır.

Kataloglar, lügatlar, atlas, süreli yayın indeksi gibi müracaat eserleri kolay görülen yerde olmalıdır. Ödünç verme bürosu kontrol ve hizmet girişe yakın, çocuk köşesine açık rafları, okuma yerlerine nezaret etmeli. Danışma bürosu derhal görülebilmeli ve girilebilmelidir. Tercihan büro genel ilgiyi çeken kitapların yakınına konmalıdır. Müracaat eserleri ~~büro~~ koleksiyonu danışmanın yakınında olmalıdır. Broşur koleksiyonlarının meydana koyulmasına ihtiyaç yoktur. Fakat danışma yakınında ve personel ile okuyucunun kolayca ulaşacağı yerde olması gerekir. Katalog ve indeksler genel ilgiyi çeken eserler ile müracaat eserlerinin arasında fakat ödünç verme bürosu, danışma ve teknik servislerden kolay ulaşılabilirmelidir.

OKUL KÜTÜPHANELERİ:

Bu tür kütüphanelerdeki koleksiyon; öğretmen ve öğrencilerin her türlü ihtiyacını karşılayacak yayınlardan meydana gelir. Yalnız okuma yeri değil aynı zamanda çalışma yeridir. Kütüphaneci devamlı olarak okul idaresi ile temas halindedir. Öğretmen kadar oda öğrenciler ile yakından ilgilenir. Onların ihtiyaçlarını anlamaya çalışır. Ders kitapları yanında onları takviye edecek genel mahiyette müracaat eserleride bulunur.

ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANELERİ:

Bu kütüphanelerin açılmasına sebep ilim dallarında kendini gösteren ilerlemeler ve bunlara bağlı olarak her dalda artan yayınlar olmuştur. Bazan bütün bir üniversiteye hitap eden merkezi bir kütüphane bazanda tek bir fakültenin hizmetinde bulunan fakülte kütüphaneleri şeklinde olurlar. Bu kütüphaneler hizmetinde bulunduğu kurumun fonksiyonunu gerçekleştirme bakımından bir vasıtaadır. Üniversitelerin önemli fonksiyonları ise:

I) Öğretim.

2)Çeşitli konularda ilmi araştırma yapmak.

3)Neşriyat:Yapılan araştırma neticelerinin ilgilenenlere faydalı hale getirilmesi neşriyat sayesinde mümkün olmaktadır.

ÖZEL KÜTÜPHANELER:

Belli bir konu ile ilgilenen kişilerin faydalanmaları için kurulmuş olan bu tip kütüphanelerde kendi içinde bir ayırma tabi tutulabilir.Şöyleki:

- a)Devlet dairelerine ait kütüphaneler.
- b)Ticaret ve endüstri firmaları tarafından kurulanlar.
- c)Müzeler veya bilim kurumlarının kütüphaneleri.
- d)Nadir ve yazma eserler kütüphaneleri gibi.

ARAŞTIRMA KÜTÜPHANELERİ:

Özel bir konu ile ilgili bir enstitü veya benzeri kurumlara hizmet eden kütüphanelerdir.Kurumun ilgi duyduğu kitaplar toplanır ve yalnız bünyesinde vazife görür.

MİLLİ KÜTÜPHANELER:

Tanımı:Milli kütüphaneler,millî kültür araştırmalarını mümkün kılacak materyali ve bu materyale götürecek müracaat kaynaklarını toplayan bilim kurumları ve araştırmacıların millî kültür ve sanatla ilgili her konudaki müşkülünü çözümleyecek bibliyografik çalışmalar yapan,millî bibliyografileri yayımlıyan bir araştırma kütüphanesi tipidirler.

Kütüphaneler kuruluş araçlarına göre sınıflandırıldığında;millî kütüphaneler,halk ve özel kütüphaneler arasında değil,bilim ve araştırma kütüphaneleri arasında yer alırlar.Daha geniş konulu kolleksiyonları kapsaması ve daha geniş bir araştırmacı kitlesine hizmet vermesi bakımından,yalnız kendi öğretim üye ve öğrencilerine hizmet eden üniversite kütüphanelerinden ve özel araştırma kütüphanelerinden ayrılırlar.

Dışarıya kitap verip vermediklerine göre kütüphanelerin sınıflandırılmasında milli kütüphane; evlere ödünç vermeyen, ancak yurt içindeki kurum ve kütüphaneler ve yurt dışındaki kütüphanelerle kitap alış verişini yapan bir müracaat kütüphanesidir. Mensup oldukları teşkilata göre kütüphanelerin sınıflandırılmasında, milli kütüphaneler devlet bütçesiyle yönetilen bir kütüphanedir.

Amacı: Milli kütüphanenin kuruluş kanununda amacı, " Milli Kütüphane, milli kültür araştırmalarını mümkün kılmak, bu maksada elverişli bütün eserleri ve vesikaları biraraya toplayarak esaslı bir merkez vücuda getirmek, aynı zamanda her türlü ilim ve sanat çalışma ve araştırmalarını kolaylaştırmak için kurulmuştur." diye belirtilmiştir.

Görevleri: Amaçta belirtilen merkezi meydana getirmek için milli kütüphane şu görevleri üzerine almıştır:

Yurt içinde basılmış her türlü fikir ve sanat ürünlerini toplamak, yurt dışında basılmış Türkiye ve Türklerle uzak-yakından ilgili her türlü basılı eser ve dökümanı gelecek nesiller için bağış, satın alma, derleme ve mübadele yolları ile sağlamak. Toplanan malzemeyi kataloglayıp sınıflandırmak, gerekenler için basılı kataloglarını hazırlamak, bütün bunların muhafazası ve genel faydalanmaya sunmak için gerekli bakım, onarım, depolama ve otomasyon tesislerini kurmak. Bibliyografik çalışma ve yayınlar yapmak; yazma, nadir ve kıymetli eserlerin mikrofilmelerini içine alan bir arşiv kurmak, bibliyografik araştırmalar yapmak; yazılı ve sözlü müracaat sorularını cevaplandırmak, bu tür sorular için geniş bir müracaat eserleri koleksiyonu ve dökümantasyon merkezi meydana getirmek; memleket kütüphaneciliğinin gelişmesinde öncülük ve liderlik etmek.

ÇEŞİTLİ MİLLİ KÜTÜPHANELERİN KURULUŞ TARİHLERİ VE MEVCUTLARI:

<u>MEML EKET</u>	<u>KÜTÜPHANE ADI</u>	<u>KURULUŞ TA.</u>	<u>KİTAP MEV.</u>
Fransa	Bibliothèque Nationale	1480	6.000.000
Avusturya	Österreichische National Bibliothek	1526	1.792.000
İspanya	Biblioteca Nacional	1712	2.173.000
İngiltere	British Museum	1753	6.000.000
A.B.D	Library Congress	1800	13.139.000
İtalya	Biblioteca Nazionale	1804	1.433.677
Yunanistan	National Library	1828	1.000.000
SSCB	Milli Kütüphane	1862	23.200.000
Bulgaristan	National Library	1878	851.125
İsrail	Jewish National and University Library	1884	2.000.000
TÜRKİYE	Milli Kütüphane	1946	650.000

KÜTÜPHANE BÖLÜMLERİ:1) DEPOLAR:

Kütüphanelerde kolleksiyona ayrılan yer çok önemlidir. Depo alanları hesap edilirken şunlara dikkat edilmelidir:

- Bir cildin büyüklüğü, kalınlığı.
- Bir cilt için ortalama sayfa sayısı (Milli Kütüphaneler-
de ortalama 150 sayfa)
- Bir rafa ne kadar kitap sığacağı.
- Kolleksiyonun artış miktarı.

Bir kütüphane deposunda aranan genel şartlar ise şöyle sıralanabilir:

- Az alanda çok kitap depolamak. (Compactus sistemini do-
ğuran neden.)
- İyi bir havalandırma ve aydınlatma.
- Toz ve nem problemlerine karşı tedbir almak.
- Isı değişmelerinden kitaplar çok zarar gördüğünden sabit

ısıtma temini gereklidir. (+ 15 ; + 18 derece)

Depolar 19.y.y başından beri kütüphanelerin ayrı bir bölümü olarak planlanmaya başlamıştır. Depoların; okuma salonları, aksesyon bölümü, ciltthane ile ilişkilerinin çok önemli olması sonucu olarak katlı depolama sistemi en çok kullanılan çözüm olmuştur. Katlı depolamanın meydana getirdiği en büyük problem; statik yüklemidir. Dolayısı ile rafların belirlenen modülde üst üste gelmesi ile yükün doğrudan doğruya zemine aktarılması binayı istenilenden daha fazla hafifletebilir. (Lipman sistemi) Diğer çözümler ise: çelik konstrüksiyon depolar veya betonarme kirişlere oturan raflamalarla döşemeleri hafifletme sayılabilir. Depo döşemesi kolay temizlenebilir, toz tutmayan malzeme ile kaplanmalıdır. (Örneğin; mozayik, linoleum, PVC gibi)

RAFLAR:

1) Okuma salonlarındaki raflar: Estetik bakımdan bu rafların depolardakinden daha güzel olması gerekir. Arkası, üzeri ve yanları kapalı ahşap konstrüksiyon veya yantarafları ahşap kaplı çelik raflar kullanılmalıdır. Raflar arası 185 cm olmalı, önlerine masa koyulursa sandalyelerin arkası rafa dönük olmalıdır. Rafla masa arasında 150 cm mesafe bulunmalıdır. Raf yüksekliği okuma salonlarında 210 cm ile 185 cm arasında değişir. Raf derinliği 25-28 cm olmalıdır.

2) Depolardaki rafları Raflar sabit değil, takılıp çıkarılabilir, aralıkları değiştirilebilir olmalı, çelikten yapılmalı, mutlaka ilave raflar bulundurulmalıdır. Kitap depolarında rafların uzunluğu 1 m, derinliği 18 ilâ 20 cm olmalıdır. Gazeteler atlaslar sanat kitaplarının koyulacağı raflar 45 cm, mecmuaların rafları 28 ilâ 35 cm derinliktedir. Raflar arasındaki mesafe; kitap depolarında 75 cm, müracaat koleksiyonlarında ve mecmualarda 100-105 cm, gazete depolarında 145 cm. dir. Raf sıralarının uzunluğu 11 ile 15 metre arasında değişir. Raf sıraları arasındaki ana ge-

çit 180 cm olmalıdır. Depolarda raf yüksekliği 225 cm olup her rafta genellikle 7 kat bulunur. Kat aralarındaki boşluk 20-35 cm dir.

COMPACTUS sistem raflamada ise: çelik konstrüksiyon ve yan-ları, üstü tamamen kapalı dolap tipi raflar, zemine monte edilen raylar üzerinde hareket etme özelliğindedirler. Özel rulmanlar üzerine oturtulduklarından az bir kuvvetle harekete geçen raflar arasından istenilen kitap alınabilir. Mekanik özelliklere göre min. 10 adet kitap rafını harekete geçirmek mümkündür. Bu sistem-de raflar arasında boşluk olmadığından depolarda maksimum kul-lanma alanı çıkar.

RAFLARIN IŞIKLANDIRILMASI:

Depolarda ışıklandırma düz ampüller ve flouresan lambalar-la yapılır. Fazla ışık için flouresan lamba kullanışlıdır. Yanlız sık sık açılıp kapanma olduğundan çabuk bozulur ve pahalıdır. Lam-baların sıcaklığı en üst kattaki kitaplara tesir eder ve onları bozar. Bu sebeple floresan lambanın kullanılacağı tavan 244 met-reden az olmamalıdır.

RAF RENGİ:

Raflar eskiden siyah ve haki ye boyanırken son yıllarda renkli yapılmakta ve bilhassa boya kalitesi ne dikkat edilmekte-dir. Raflar yapılırken levhalara, etiketlere, kitap baş ve dayanak-larına bilhassa dikkat edilmelidir.

KÜTÜPHANEDEKİ DEPOLAR:

Büyük bir kütüphanede örneğin milli kütüphanelerde şu de-polar bulunmalıdır:

- + 1) Kitap deposu.
- 2) Mecmua deposu.
- 3) Gazete deposu.
- 4) Harita deposu (özel dolaplı)
- 5) Aksesyon deposu.

6)Yazma ve nadir eserler deposu.

7)Yayın deposu.

8)Çeşitli arşivler.(Küpür,mikrofilm,plâk,afiş,tablo v.s)

OKUYUCU HİZMETLERİNE AYRILAN YERLER:

Bir kütüphaneye çeşitli okuyucular başvurabilir.Milli Kütüphane tipi büyük kuruluşlarda okuyucu katagorileri şöyle sıralanabilir.(Yüzde oranları Türkiye içindir.)

a)Üniversite lisans öğrencileri.....o/o 55

b)Devlet memurları.....o/o 20

c)Üniversite lisans üstü öğrencileri.....o/o 5

d)Öğretim üyeleri ve yardımcıları.....o/o 5

e)Meslek sahipleri ve ilim adamları.....o/o 10

f)Diğer araştırmacılar.....o/o 5

Okuyucular için ayrılacak yerlerin standart ölçüleri:

(a) grubunda 2,33 m²; (b-c) grubunda 2,20 m²; (d-e) grubunda 3,70m²

GENEL OKUMA SALONU:

Bu salon kütüphane kitaplarının okunduğu salondur.Müracaat hizmeti personeli hariç,kütüphane personelinin çalıştığı yerlerden uzak,kart katalogu,ödünç kitap verme bölümlerine yakın,girişten kolaylıkla ulaşılabacak bir yerde olmalıdır.Bu salonda kişi başına 1,75 m² alan yeterlidir.(Türkiye için)

MÜRACAAT ESERLERİ ve BİBLİYOGRAFYA SALONU:

Ansiklopedi,biyografya,yıllık,kanunlar,istatistik,sözlük,ve benzeri müracaat eserleri ile bibliyografya,abstrak ve periyodik indekslerin açık raf sistemine göre düzenlendiği,okuyucuların doğrudan doğruya;devamlı fakat kısa sürelerle başvurduğu eserlerin yer aldığı bir salondur.Müracaat kitapları çoğunlukla standart ölçüleri büyük eserler olduğundan raf derinliği 30 cm olmalıdır.Raf yüksekliği ise en çok 2.10 m alınmalıdır.

YAZMA ve NADİR ESERLER OKUMA SALONU:

Yazma ve nadir eserler bölümüne yakın küçük bir salondur. Kişi başına 3,20 m² alan hesap edilir. 1000 kişilik bir kütüphanede 50 kişilik salon yeterlidir.

TOPLU ÇALIŞMA ODALARI:

2 veya 5 kişilik grupların topluca çalıştığı odalardır. Bir kişi için 2 m² yer gerekir. Bu odalarda daktilo ile yazı yazılabildiği gibi konuşma da yapılabilir.

KARSELLER:

4 m² lik, tek kişilik boxlar dır. Daktilo, mikrofilm okuma makinası, çalışma masası ile tefriş edilir. Mikrofilm arşivi ile sıkı ilgisi vardır. Daha çok üniversite öğretim üyeleri, ilim adamları, araştırmacılar yararlanır.

HARİTA OKUMA ODASI:

Özel bir deposu olan, alttan ışıklı harita okuma masaları bulunan bir salondur. 1000 kişi lik bir kütüphanede 15 kişilik salon gerekli ihtiyacı karşılayabilir. Masalar 1,25x 3,00 m ebadındadır.

FÜMUAR:

Okuyucu hizmetlerine ayrılan yerler ile çok yakın ilişkisi olan fümuarlar (sigara içme dinlenme yerleri) planlama da dikkate alınması gerekli yerlerdendir.

KART KATALOGLARI:

Tüm katalogların bulunduğu bu bölüm kütüphanenin kalbi olarak nitelendirilir. Merkezi bir bölümde salonlar ve ödünç verme ile çok kuvvetli ilişkisinin bulunması arzu edilir.

Son zamanlarda bu bölümde kullanılan yukardan aşağı 12, enine 6 çekmeli dolaplar eskilerine nisbetle o/o20 daha geniş kapasitelidir. Dolapların derinliği 42 ilâ 48 cm olabilir.

Kart katalog dolapları sıtt sırta iki sıra halinde dizilebilir, bir kaç sıra dizildiği hallerde arada 1,85m boşluk bırakılır. İki dolap arasına 100 ilâ 105 cm yüksekliğinde eni 45 ilâ 60 cm arasında değişen masalar koyulur. Kart katalogları; rezerve kitaplar salonu için daha geniş tutulabilir. Şöyleki bir salon niteliğinde olan bu kısımda ödünç verme işini yapan personelin rahatça çalışabileceği uzunlukta olması gereken bir masa ve bu masa arkasında rezerv kitaplar için raflar bulunmalıdır. Ödünç verme masası 90 veya 45 derecelik iki tarafı kıvrık veya (L) şeklinde olabilir. Yüksekliği 100 ilâ 105 cm, genişlik 55 ilâ 60 cm dir. Bu banko veya masa cam bir bölme ile okuyuculardan ayrılabilir.

Müracaat banko veya masaları ise iki türdür: Biri binanın girişine koyulan; kütüphane düzeni ve buna benzer soruları cevaplandıran masadır. Diğer ise müracaat ve bibliyografya salonunda bulunan okuyucunun ilmi ve teknik konularda sordugu soruları karşılayan görevlinin yer aldığı masadır.

Kontrol masaları disiplini, kitapların çalınmasını önlemek için binanın giriş-çıkışına konulan masalardır. Bunlar çevresi camlı hücreler içinde yer alabilirler.

PERSONEL İÇİN AYRILACAK YERLER:

Kütüphane personeli üç gruba ayrılır:

- a) İdari personel,
- b) Okuyucu hizmetleri ile uğraşan personel,
- c) Teknik hizmetlerde çalışan personel,

Kütüphane personeline ayrılan yer miktarının hesaplanmasında şu faktörler rol oynar:

- a) Kütüphane içinde hali hazırda çalışan personel sayısı ile ilerde çalışması düşünülen miktar.
- b) Her personel ve bu personelin çalışma araçları için ayrılması gerekli yer miktarı.
- c) Standart dışı ayrılacak yer miktarı.
- d) Bir departmanda aynı zamanda en fazla kaç personel çalışabilir.

e) Personel için kaç tane ve ne büyüklükte dinlenme ve oturma odası lazım olacağı.

Bu faktörlere göre standart ölçüler:

- 1) Her personele ortalama 9,2 m² yer düşmelidir.
- 2) Hususi odası olan personele 11,5 m² yer ayrılmalıdır. İdareci altında 5 kişiden fazla personel çalıştırmayan personel şeflerine 4,6 m² lik ,6 kişiden 15 kişiye kadar 7,8 m² lik 16 kişi ve daha fazlası için 9,2 m² lik bölmeler ayrılmalıdır.
- 3) Kitapların geldiği, paketlerin açıldığı, ilk kaydın yapıldığı bölüm personeli için bir kişilik yer miktarı 11,5 m² dir.
- 4) Mikrofilm ve ciltleme bölümünde her personele 7,8 m² lik yere ihtiyaç vardır.
- 5) Tuvalet, portmanto, dinlenme ve yemek odalarında 50 kişiye kadar her personel için 1,5 m² ,50 kişiden fazla olursa her personel için 0,90 m² yer ayrılmalıdır.

1000 KİŞİLİK BİR KÜTÜPHANEDEN BULUNMASI GEREKEN BÜROLAR:

- a) İdare. (Müdür, müdür yardımcısı, sekreter, baş uzman.)
- b) Okuyucu hizmetleri bürosu.
- c) Aksesyon işleri bürosu.
- d) Kataloqlama bürosu.
- e) Yazma ve nadir eserler bürosu.
- f) Süreli yayınlar bürosu.
- g) Haritalar bürosu.
- h) Muamelat ve hesap işleri.
- j) Bibliyografya bölümü.
- k) Kitap restorasyon bölümü.

TEKNİK HİZMETLER:

- 1) Isıtma havalandırma bölümleri.
- 2) Matbaa.
- 3) Cilt atölyesi ve ciltlenenler deposu.

- 4) Patoloji laboratuvarı. (Restorasyon bölümü ile irtibatlı.)
- 5) Mikrofilm laboratuvarı, karanlık odalar, ecza deposu.
- 6) Yedek jeneratör, garaj ve tamir atölyeleri.

ISITMA, HAVALANDIRMA, SOĞUK HAVA TECHİZATI ve RUTUBET AYARLAMASI:

Isıtma: Kütüphaneler de Üç türlü ısıtma tertibatı kullanılır.

1) Sıcak hava ile: Eskiden yalnız küçük kütüphanelerde kullanılan bu sistem, şimdi büyük binalarda da uygulanmaktadır.

2) Direkt dolaşım ve buharla ısıtma: Büyük binalar için çift borulu sistem uygundur.

3) Sıcak su ile ısıtma: Çift borulu olanı büyük binalar için kullanışlıdır. İyi planlanırsa büyük radyatör kalın boru ve yavaş ısıtma gibi meseleler ortadan kalkar. Kazan pompalarla teçhiz edilmelidir. Bu sistemin buharlı sistemden daha çok suya ihtiyacı olmakla beraber, ısı istendiği gibi ayarlanabilir. Yer altında boru döşemeye ihtiyaç yoktur. Radyatörler fazla sıcaklık kaybeden yerleri özellikle pencere altlarına konmalı ve yerleri iyi seçilmelidir. Yoksa bir odanın muhtelif köşelerinde 10 derecelik ısı farkı olabilir. Kömür kadar duman ve kurum çıkardığı halde daha düzenli bir sıcaklık sağladığı için fuel oil in avantajı fazladır. Kütüphanenin her yerinde aynı sıcaklık ideal değildir. Kitap depolarında soğuk hava; materyalin daha dayanıklı olmasına yarar. Depolar askari 10 azami 18 santigrat derecesinde ısıtılmalıdır. Okuyucu salonları için ısı 21, 24 derece arasında değişmeli; bir köşe 15 diğer 24 olmalıdır. Radyatörler kitap raflarının altından geçirilmemelidir. Hava kanallarının ağızları ise; estetiği bozmayacak yerlere koyulmalıdır. Kalorifer dairesi bodrum katta olmalı ancak okuma salonlarının altına gelmemesine dikkat edilmelidir. Binanın sıcağa ve soğuğa açık bırakılan kısımları mümkün olduğu kadar az sayıda olmalıdır. ~~Hava~~

Havalandırma, soğuk hava tertibatı: Havalandırma; depolar kadar ofis ve okuma salonları içinde gereklidir. Bu konuya havanın temizlenmesi, dolaşımı ve ısının kontrolü girer. Kütüphanede temiz hava akımının hızı dakika da 8 m³ olmalıdır. Havanın duman ve tozlardan temizlenmesi için de, iç kısmı kirlendiği zaman temizlenen filitreler konulmalıdır. Elektrostatik filitreler daha gelişmiş ise de pahalıdır. Kükürt ve karbondioksitin havadan ayrılması gerekir. Çünkü kükürt havadaki nemle birleşince kitaplar için zararlı sülfirik asit meydana gelir. Soğutma sistemindeki su spreyine bir alkali eklenerek sülfirik asit giderilir. Bu iş için sodyum tuzları tavsiye edilir. Havanın soğutulması için soğutucu adı verilen freon, karbondioksit ve ammonia veya başka bir gazın yüksek basınç altında sıvı haline getirilmesi, böylece kendi soğukluğunu dışarı vererek havanın sıcaklığının bir kanal yolu ile emmesi gerekir.

Havalandırmada sesli çalışan aspratörler bilhassa okuma salonları ve konser salonlarında kullanılmamalıdır. Binanın yapılmasında havalandırma, ısıtma ve soğutma tesislerinin konulabilmesi için bodrumda gerekli ölçüde yerler ayrılmalıdır.

Rutubet ayarlaması: Bu husus bilhassa kütüphanelerin depolarında üzerinde durulması gereken bir konudur. Kütüphanede rutubet hiç bir zaman o/o25 den az o/o 55 den fazla olmamalıdır. Kütüphanecilik otoritelerine göre o/o45-50 arası iyidir. Yalnız rutubet her yerde aynı orantıda olmalıdır. Fazla nem kitapları küflendirir, kitap raflarını paslandırır. Çok kuru hava ise kağıtların ufalanmasına sebep olur. Bilhassa yazma ve nadir eserler salon ve depolarında rutubet ayarlamasına dikkat edilmelidir.

Kütüphane duvarları ise rutubatten zarar görmeyecek şekilde izole edilmelidir. Mikrofilm arşivi için özel tertibat yapılması gerekmektedir.

Havanın rutubetlendirilmesi, havalandırma sistemine yapılan su sprey rutubet ayarlayan ufak bir ilave ile mümkündür.

Fazla rutubetli yerlerde ise havadaki nem; alumino ve slikajel adı verilen maddeler içinden geçirilerek azaltılır.

İLETİM ELEMANLARI:

- 1) Kitap Asansörleri: Birkaç kitap alacak kadar küçükleri bulunduğu gibi kitap arabalarının sığacak büyüklükte olanları da vardır. Normal ebatları gazete ve mecmualar için 70x60 cm; kitaplar için 60x50 cm yeterlidir. Bunlar için 90x100 cm lik boşluklar gereklidir. Hızları 0,25 m/sn normaldir. Gerekğinde artırılabilir.
- 2) Konveyörler: Yürüyen merdivenler prensibine göre işleyen lastik bantlardır. Raflar arasında tavana asılı veya yerden yükseltilerek monte edilebilir. Büyük depolarda devamlı çalışan bir ana banta tali bantlar vasıtası ile istenilen anda kitap gönderilir. Ana bantlar ise düşey irtibatı sağlayan elevatörlere istenilen kitabı iletirler. Ortalama 0,5 m/sn hız yeterli olabilir. Konveyörlerin genişlikleri kitap depolarında 50x veya 40 cm ; mecmua depolarında 75 , 85 cm arasında değişebilir. Yatay iletimde 30 derecelik çıkışlar ile düşer çalışan elevatörlere ihtiyaç kalmadan katlar arası irtibatı sağlamak mümkündür.
- 3) Pnömatik İletim: Sıkıştırılmış hava ile dikey ve yatay çalışan yaklaşık 8 cm çapında borular içinde plastik silindirler vasıtasıyla haberleşme olanakları sağlanmıştır. Depolar ve okuma salonları arasında kullanılabilir. Daha çok mikrofilm ve kitap isteme kartlarının iletimi için kullanılır.
- 4) Telefon-T.V : Bir kütüphanede haberleşme vasıtalarının başında gelir. Ödünç verme ile depolar arasında en uygun haberleşme vasıtası isede son zamanlarda dahili T.V daha çok kullanılmaya başlanmıştır. Ayrıca televizyon kütüphanelerde kontrol aracı olarakta önem kazanmaya başlamıştır.

AYDINLATMA:

Okuma salonlarının pencereleri en düzenli ışığın geldiği kuzey istikametinde olmadığı hallerde doğuya, üçüncü derecede güneye olabilir.

Sunii aydınlatmada uygun bir şekilde dağılan, parlamayan ve yeter derecede yoğun ışık gerekir. Işık birinci derecede ofis ve okuyucu salonlarında, ikinci derecede depolarda, üçüncü derecede diğer yerlerde önemlidir. İlkinde ışık geniş ve yeknesak şekilde dağılmalı, ikincisinde kitap isimleri kolayca okunabilmelidir. Masa üzerine gelen ışıklar gözü rahatsız etmeyecek şekilde ve fazla olmalıdır. Karanlık çevrede aydınlatılmış tek masa gözü yordugundan kaçınılmalıdır. Göz kamaşmaması için ışık yukardan ve iki yandan gelmelidir. Bir metre kareye 350 lux ışık düşmelidir. Okuma salonlarında 540 lux e, mikrofilm okuma yerlerinde 510 lux e, idare ofis ve personel çalışma yerlerinde 280-540 lux e, tuvaletlerde 100-210 lux e ihtiyaç vardır. İyi yansımaya için tavan ve duvarlar açık renk olmalıdır. Gerekli ışık az sayıda büyük lambalardan elde edilmelidir. Adii ampüllerin ömrü 1000 saat, floresanların 7500-10000 saat, cıvalı lambaların 10000 saattir. Adi ampuller parlamayı önlemek için üstleri kapalı olarak giriş, koridor ve tuvaletlerde; floresan lambalardan soğuk katotlular teşhir dolaplarında, standart olanlar ise çalışma odalarında ve depolarda kullanılırlar. Depolarda lambalar rafa dik gelecek şekilde ve 25 cm yukardan konmalı. Aralarında 1 m mesafe bulunmalıdır.

Endirekt aydınlatma kütüphanelerde idealdir. Gerekli ışık bitişik fanuslu tavana yapışık aydınlatma araçları ile temin edilir.

SES İZOLASYONU ve BUNA BAĞLI TRAFİK:

Kütüphane için sessizlik esastır. Makinalar ve diğer eşyalar seçilirken fazla ses çıkaranların seçilmemesine dikkat edilmelidir. Konuşma ve yazı makineleri, yürüme v.s den doğan

gürültüyü ortadan kaldırmak için sesi emen izole eden maddeler kullanılmalıdır. Kütüphanenin okuma salonu gibi mutlak sessizliğin gerektiği bölmelerde sadece yerler değil tavanlar ve bazan duvarlar bile ses geçirmez malzemeler ile yapılmaktadır. Tabanlarda sesi emen malzemeler; kauçuk, mantar, asfalt kareler ve diğer malzemeler altına koyulan keçe, cam yünü cam pamuğu v.s dir.

Ses izalasyonu bakımından kütüphanenin trafik düzeninde tertibat alınmalı, ödünç verme, müracaat masaları okuma salonunun dışında ve biraz uzağına yerleştirilmeli, merdiven asansör ve tuvaletler yine okuma salonunun uzağına bulunmalıdır.

Kapı ve pencerelerinde açılıp kapanırken ses çıkarmaması için tedbirler alınmalıdır.

TEHLİKELER ve TEDBİRLER:

I) Yangın tehlikesine karşı:

a) Yangın tehlikesinin 1/4 i kütüphanenin ısıtma sisteminden doğmaktadır. Bu bakımdan ısıtma tesisatı yapılırken çok dikkatli bulunulması ve kalorifer dairesinin depoların uzağına yer alması gereklidir.

b) Işıklandırma ve havalandırmayı sağlayan tesisatın kontak tehlikesine karşı çok dikkatli yapılması gerekmektedir.

c) Binanın yangın alanlarına ayrılması, her yangın alanının 148 m² üzerinden hazırlanması lazımdır.

d) Çabuk ALTV alan yapı malzemesi ve eşya mümkün olduğu kadar kullanılmamalıdır.

e) İyi çalışan sık sık kontrol edilen bir alarm tesisatı yapılmalıdır.

f) Depolarda otomatik veya kendi kendine kapanan kapılar (çelikten) hava kanallarını kapatacak otomatik musluklar ve yangın söndürücüler bulunmalıdır.

g) Sigara içilecek özel yerler yapılmalıdır. (Fumuar)

h)İç eşyaları ve yapı malzemeleri kolayca yanabilecek cinsten olan binaların garaj, marangozhane, matbaada yangın söndürmek için özel su tesisatına lüzum vardır.

1)Depolarda su da ateşkadar tehlikelidir.Bu sebeple kö, ~~gök ve~~ gaz ile yangın söndürecek aletler ve tesisat kullanılır. ~~Bunlar~~ Bunlar birbirine en fazla 30 m aralıklarla konulur.Yangın söndürme aletlerinde karbondioksitli olan cihazlar tercih edilmeli ve daima iyi işler vaziyette bulundurulmalıdır.

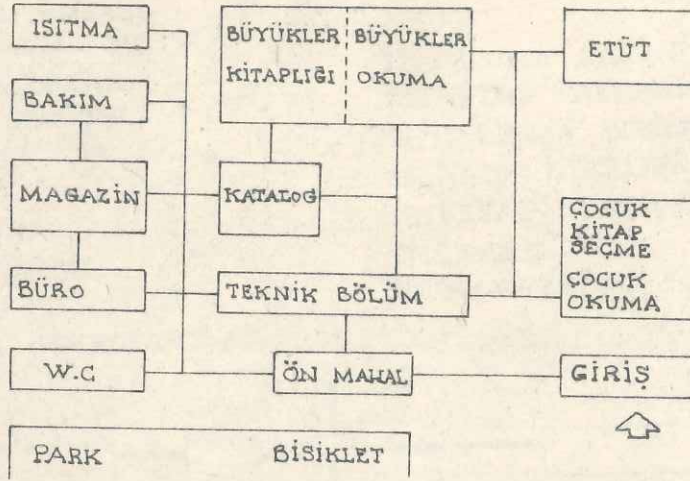
2)Su tehlikesi:

Yer altı suyu zeminin iyi izalasyonu ve yer altı kolları ile önlenmeli yağmur ve kar suyuna karşı çatı izolasyonu ve su boruları sağlam yapılmalıdır.Binanın iç su tesisatı da keza su sızdırmayacak kadar sağlam ve iyi izole edilmiş olmalıdır.

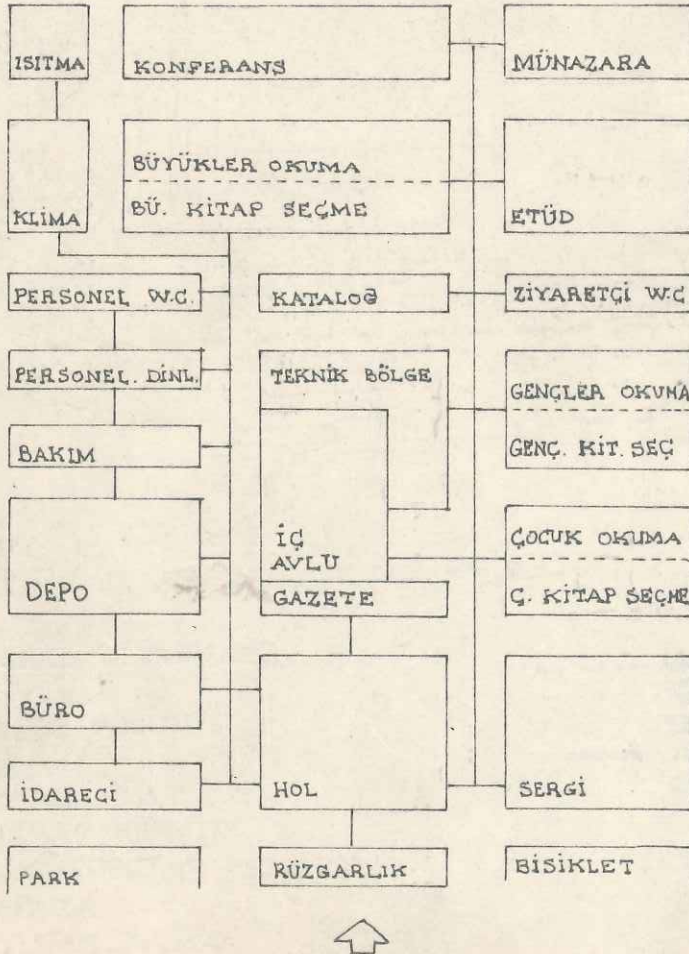
3)Böcek, fare v.s hayvanların tehlikesi:

Binada mümkün olduğu kadar sıvanın oyuk bırakmayacak şekilde yapılması,okuyucu kafeteryası ile personel yemek salonunun depolardan mümkün olduğu kadar uzakta bulunması gerekmektedir.

KÜÇÜK TIP KÜTÜPHANE ŞEMASI

BÜYÜK TIP KÜTÜPHANE ŞEMASI

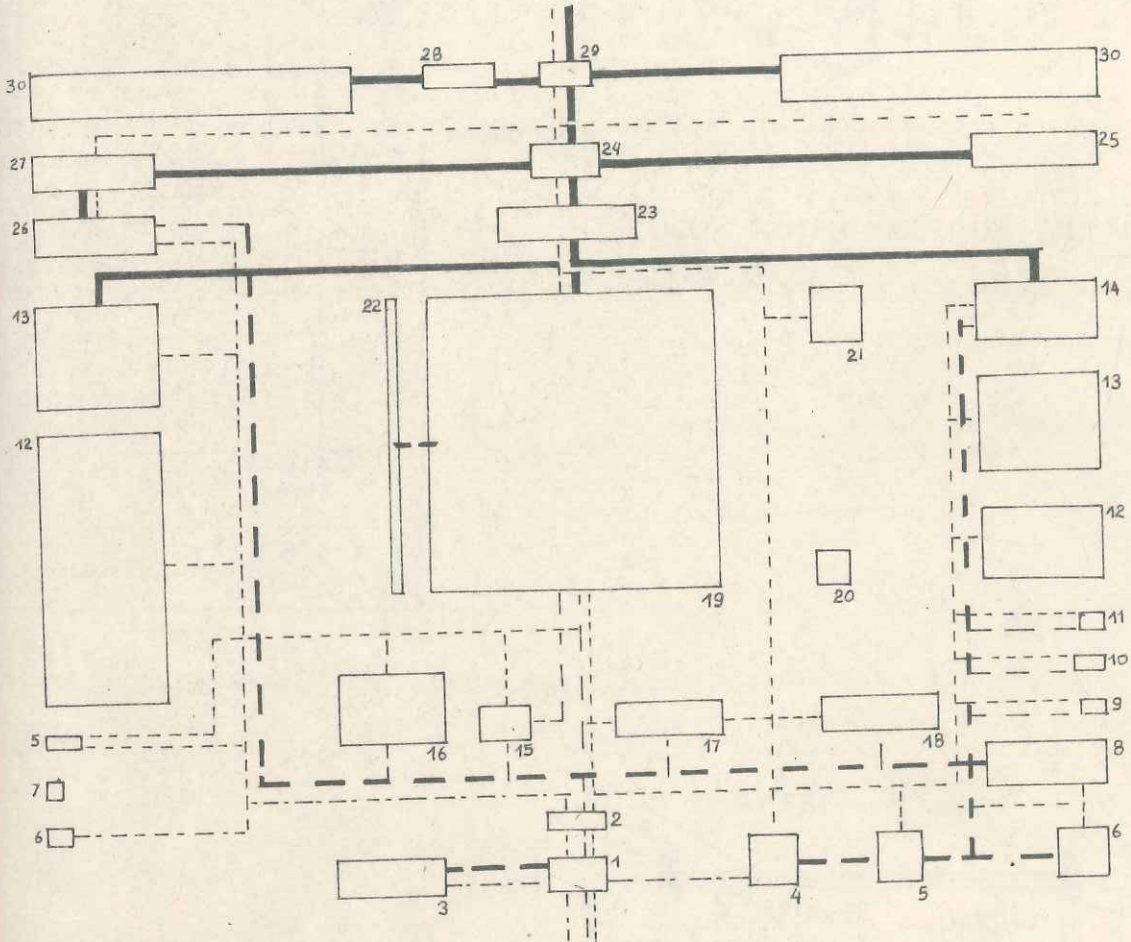

29

AKIŞ DİYAGRAMI ORGANİZASYON ŞEMASI

1. LOBİ VE TESHİR
2. SİRKÜLASYON MASASI
3. KONTROL ODASI - W.C. LER
4. GENEL KATALOGLAR
5. REFERANS SERVİSİ
6. PERİODİKLER
7. KATALOG
8. BİBLİYOGRAFYA
9. UFAK BROŞÜRLER
10. HARİTALAR
11. MİKROFİLM - MİKROKARTLAR

12. OKUMA SALONU
13. KİTAP RAFLARI
14. ÇALIŞMA ODALARI
15. NADİR ESERLER
16. KİTAP REZERVE - DANIŞMA
17. İDARE
18. KONFERANS SALONU

19. SINIRLANDIRILMIŞ FAUXLA KİTAP RAFLARI

20. W.C

21. PERSONEL DİNLENME.

22. KARELLER

23. KATALOG BÖLÜMÜ

24. AKSESİYON.

25. BASKI VE ÇİLT

26. FOTOĞRAF SERVİSİ

27. ÖZEL KÜTÜPHANE GEMİYETİ

28. MUHAFAZA

29. PAKETLEME - ALMA

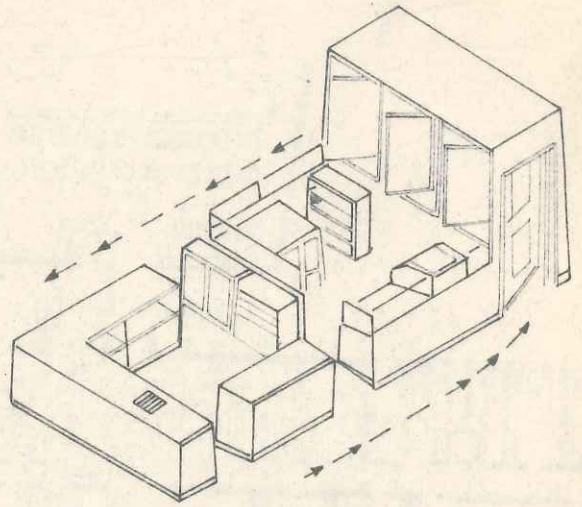
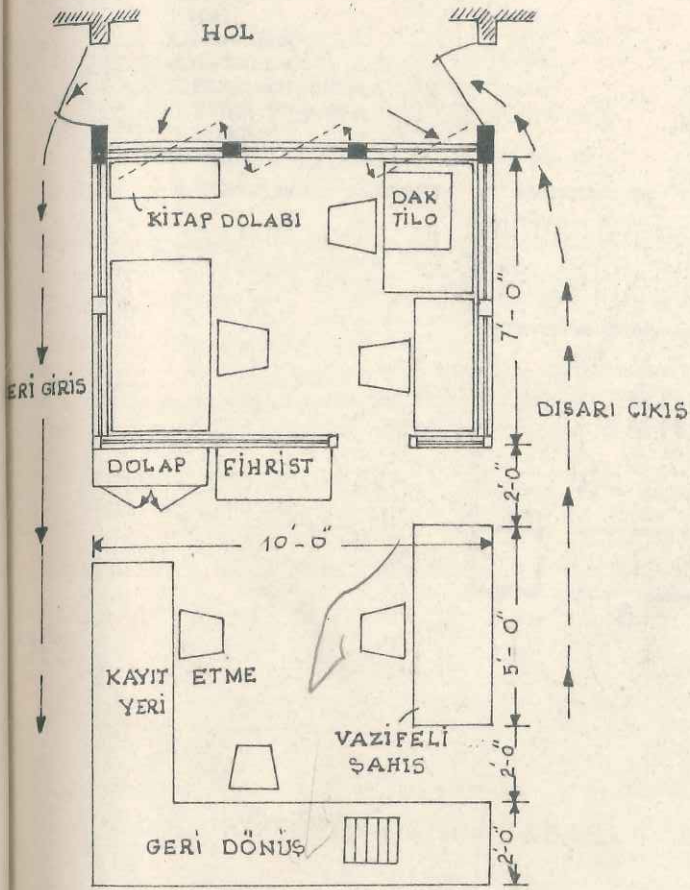
30. MEKANİK MALZEME

--- ARAŞTIRMA

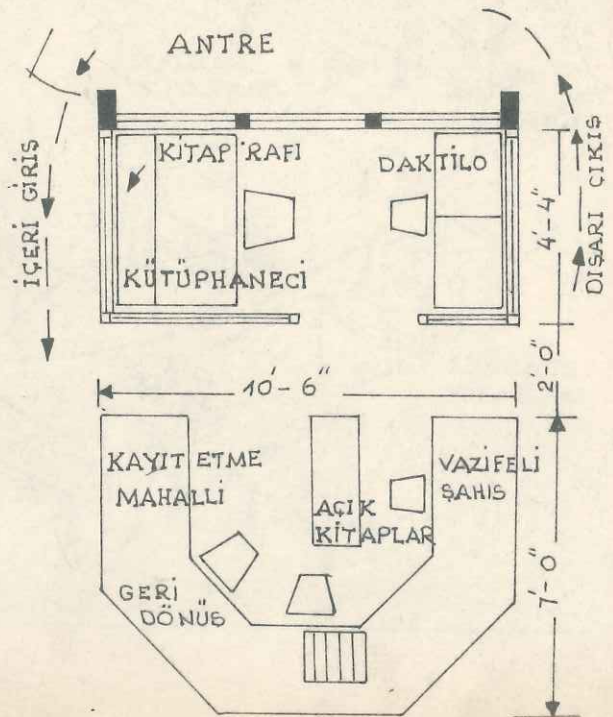
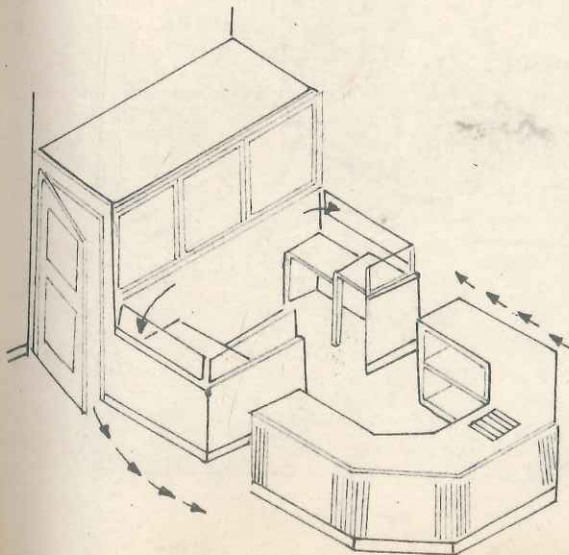
... ÖĞRENCİLER

- - - PERSONEL

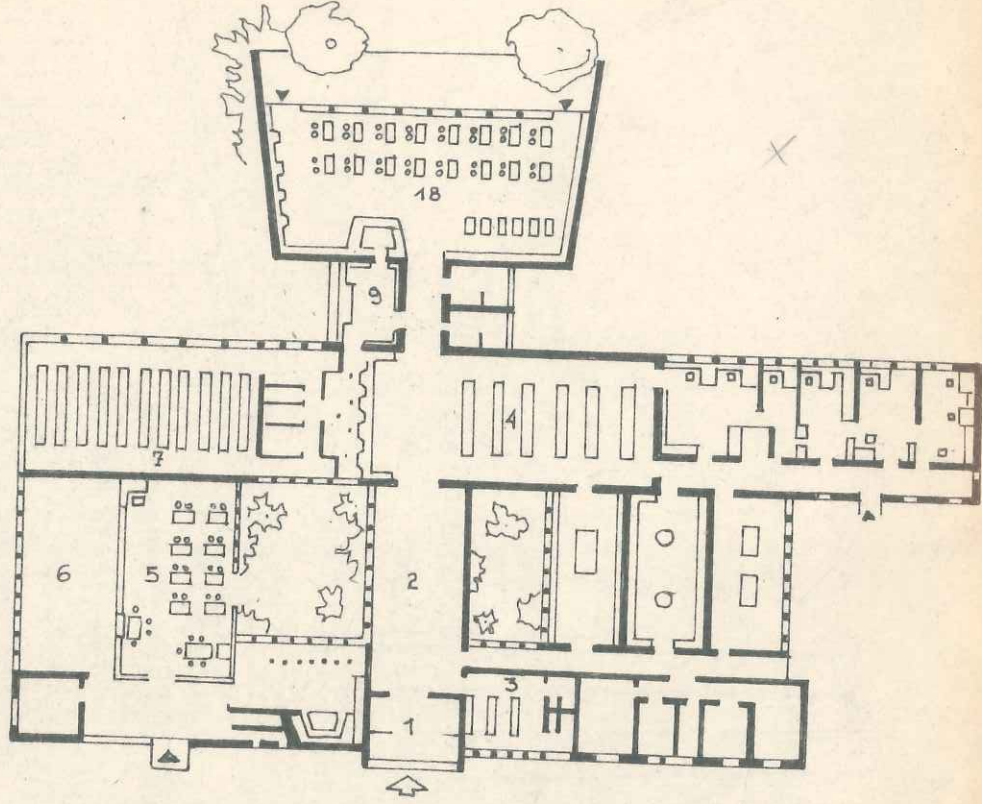
— YARDIMCI VE MALZEMENİN AKIŞI
(ORGANİZASYON)

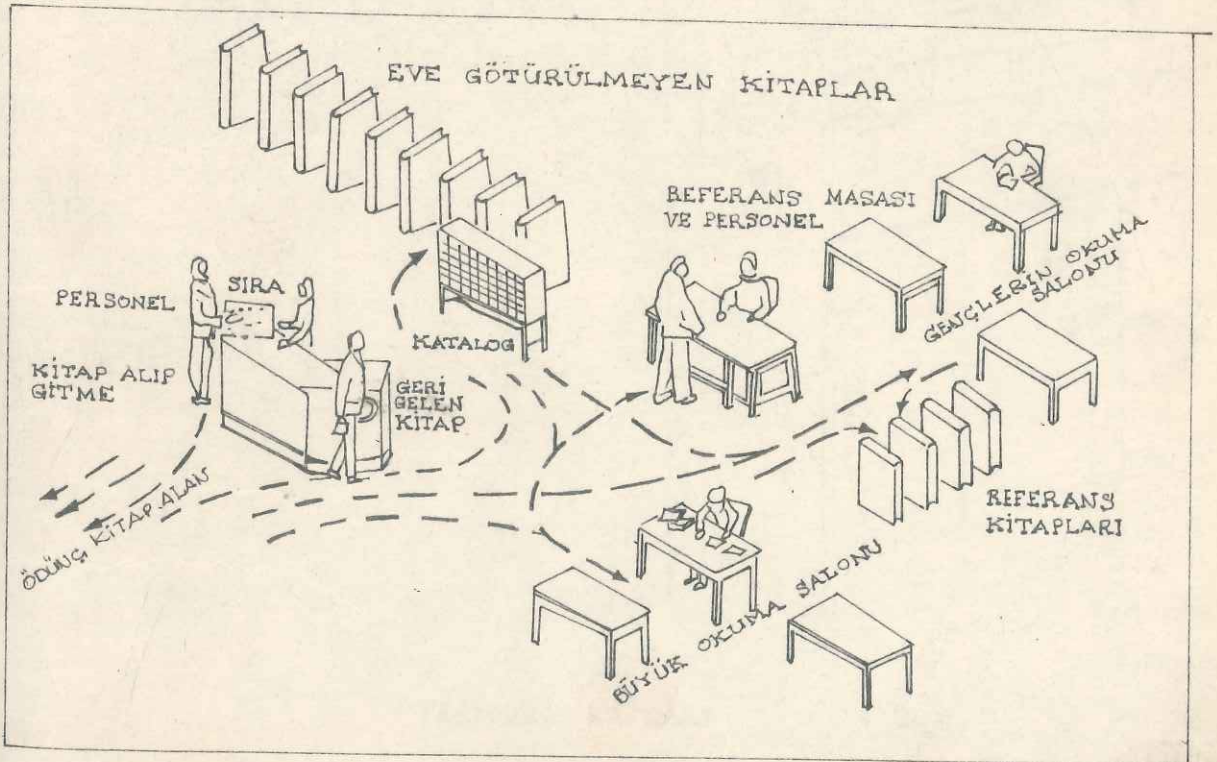
KÜÇÜK KÜTÜPHANELERDE KİTAP ALMA BANKOSU

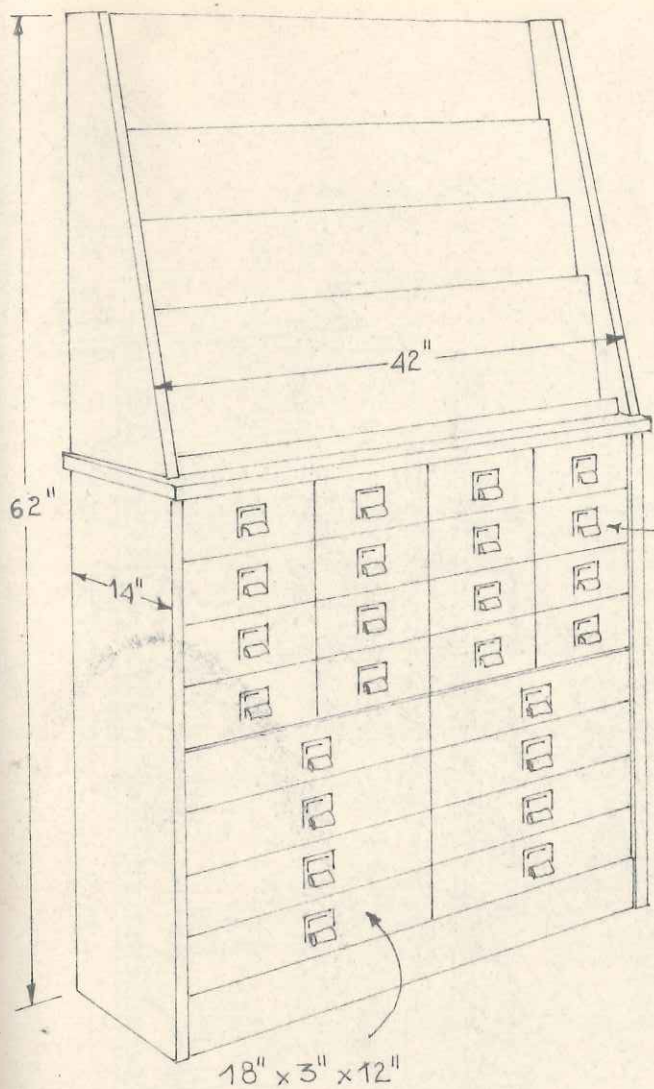

1. GİRİŞ
2. HOL
3. GARDROP
4. KATALOG
5. PERİODİK OKUMA
6. SERGİ MAHALLİ
7. MAGAZİN
8. OKUMA SALONU
9. DEPO-SALON BAĞLANT.

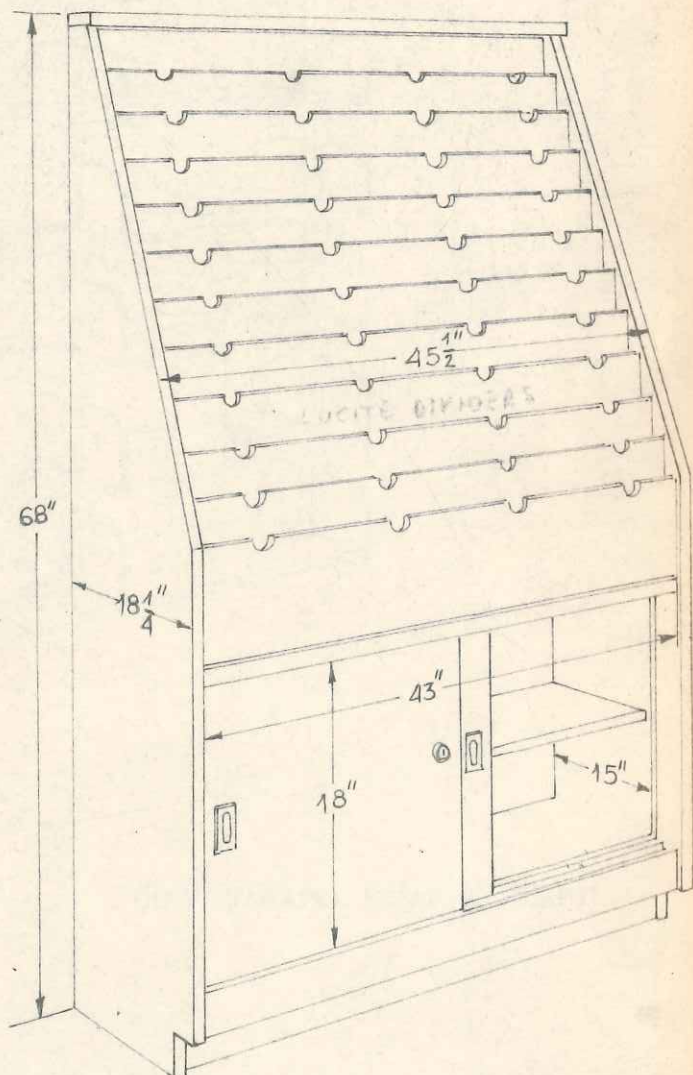
BİR KÜTÜPHANENİN ESAS ÇALIŞMA ŞEKLİ

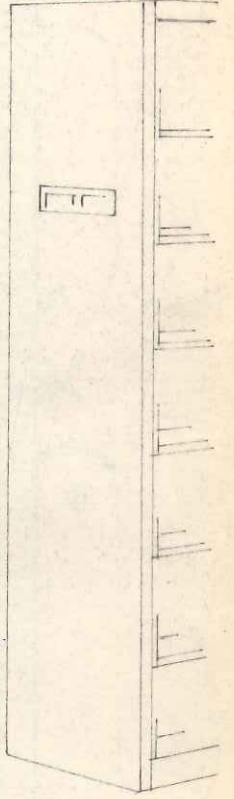
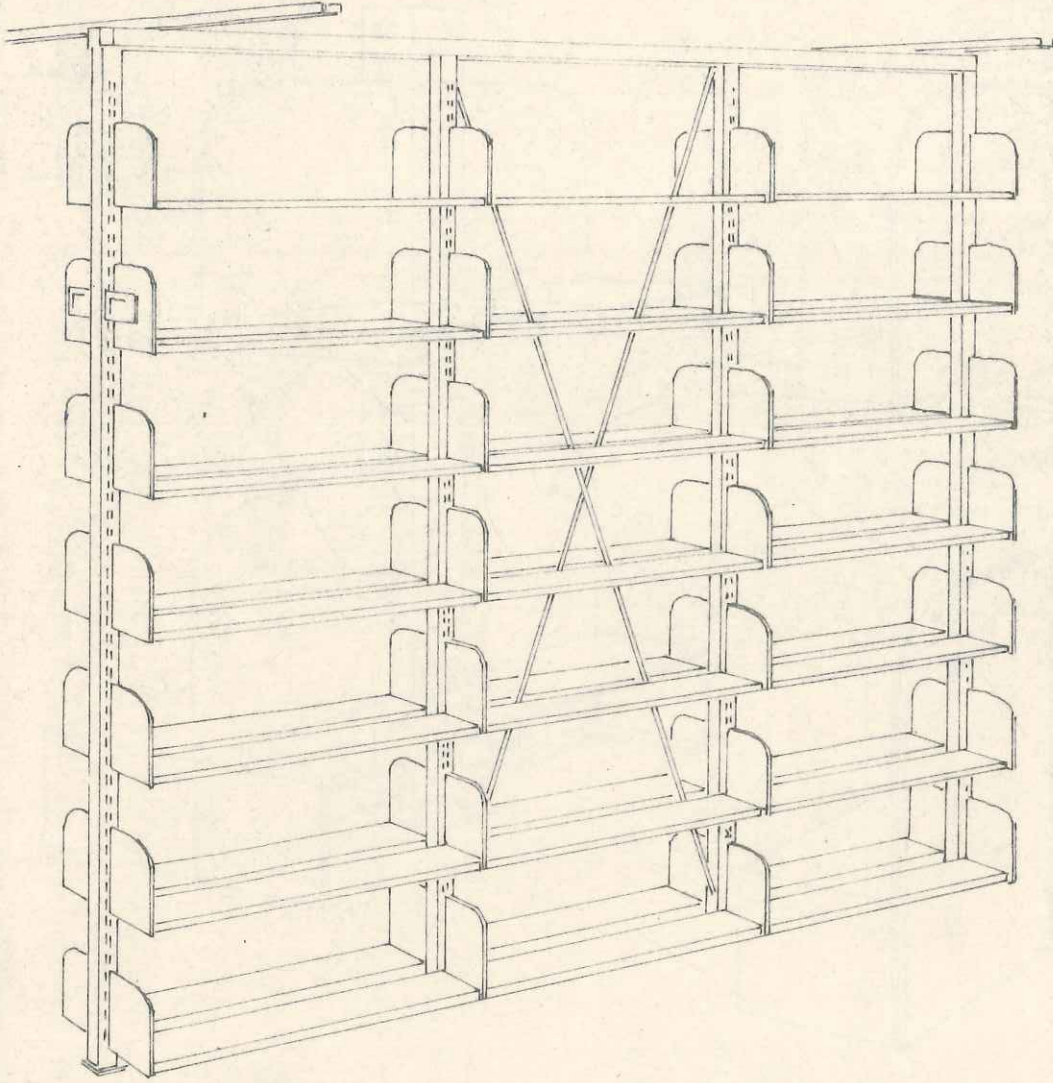

9" x 3" x 12"

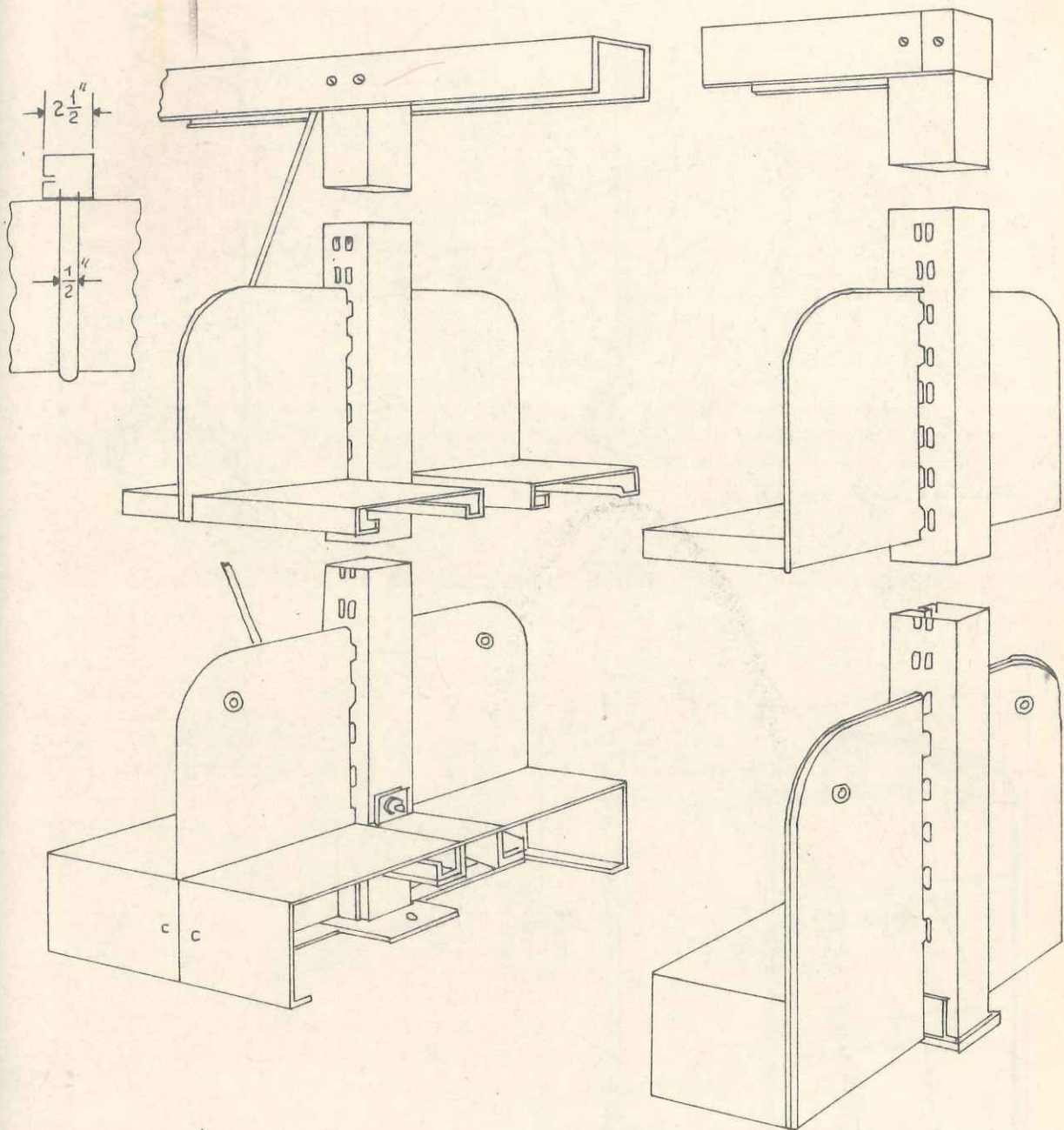
18" x 3" x 12"

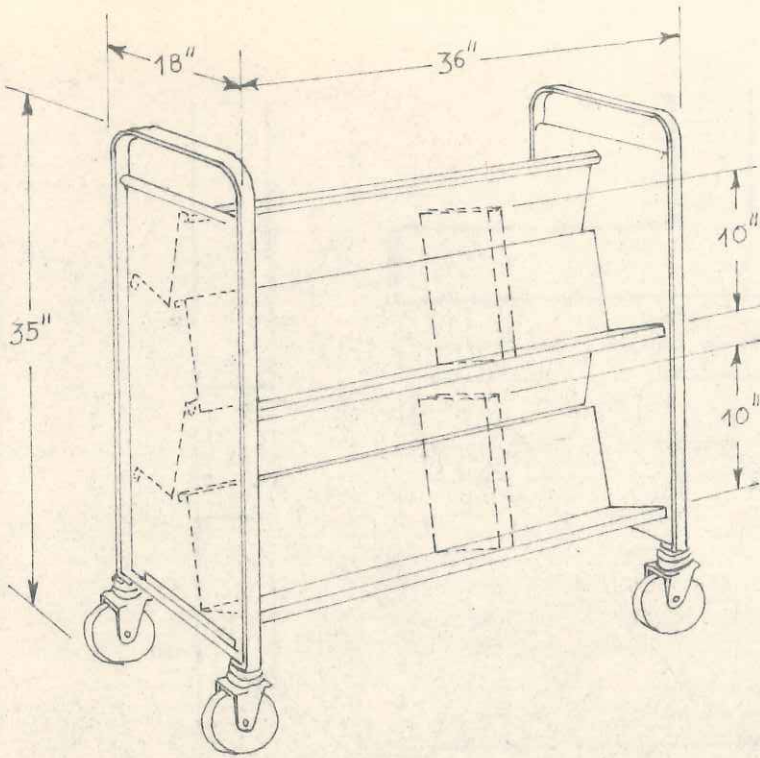
PERIODICAL RACKS
PERİODİK RAFLARI

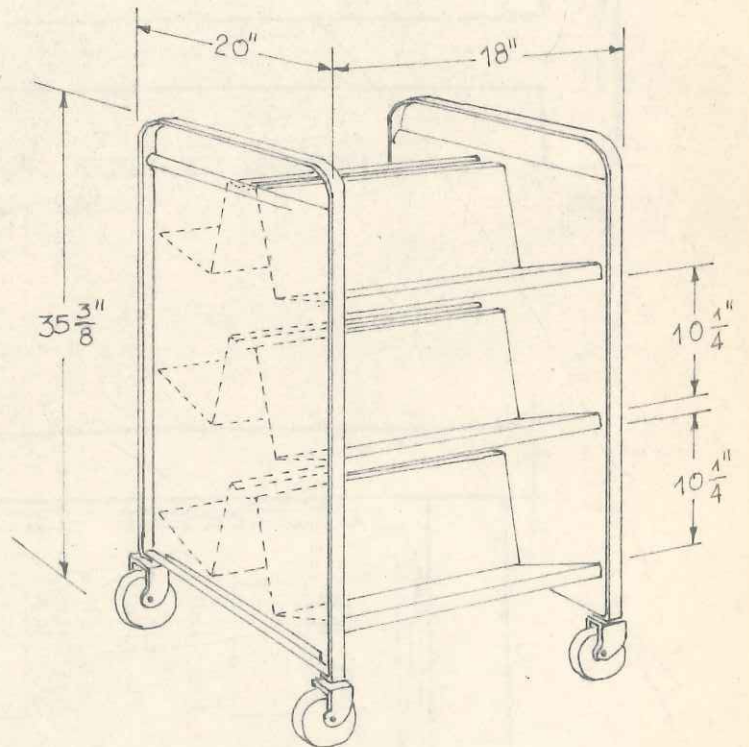
ÇİFT TARAFLI KİTAP RAFLARI

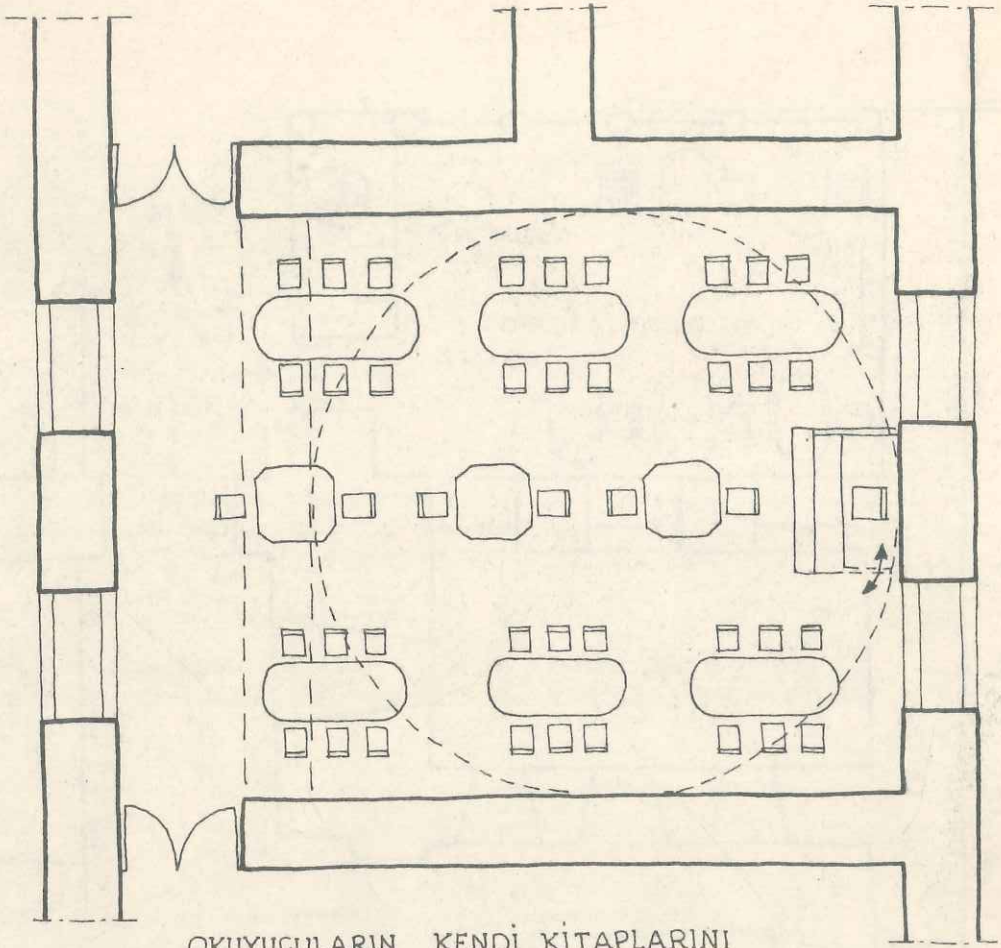

RAF DETAYI

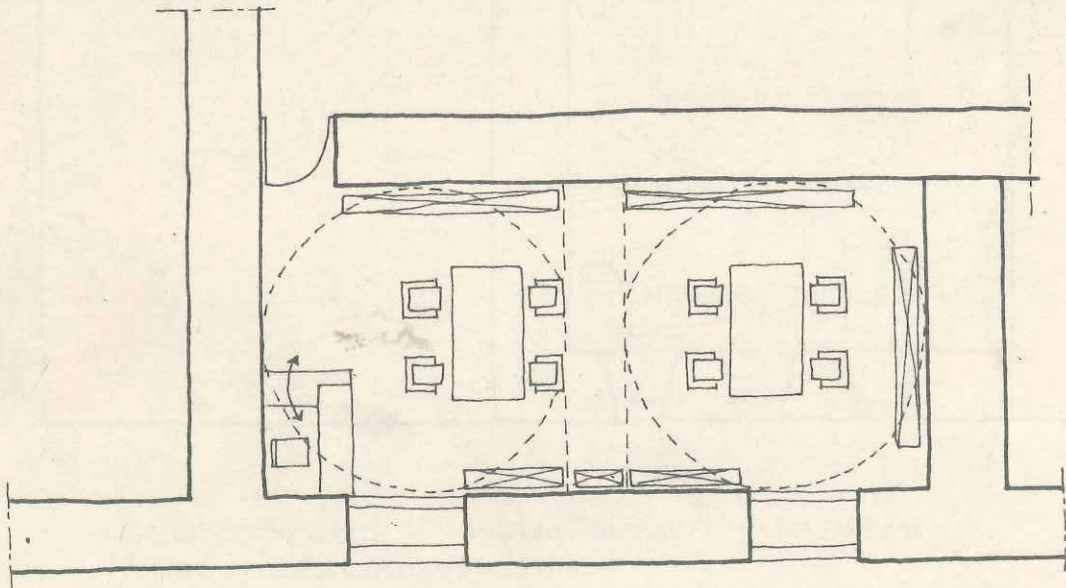

KİTAP TAŞIYICILAR

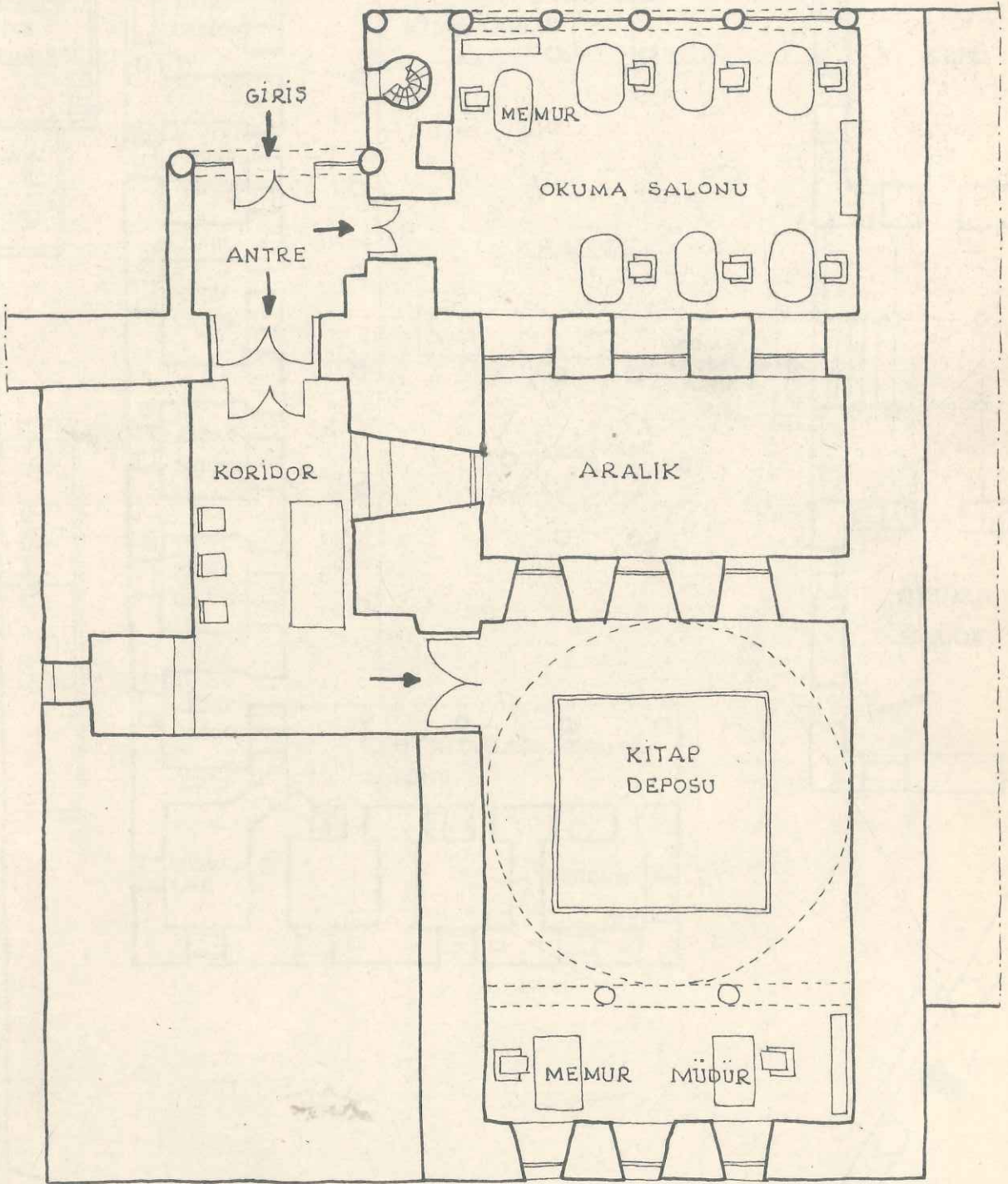
OKUYUGULARIN KENDİ KİTAPLARINI
OKUDUKLARI SALON

KÜTÜPHANEYE AİT KİTAPLARIN OKUNDUĞU SALON

AYASOFYA KÜTÜPHANESİ

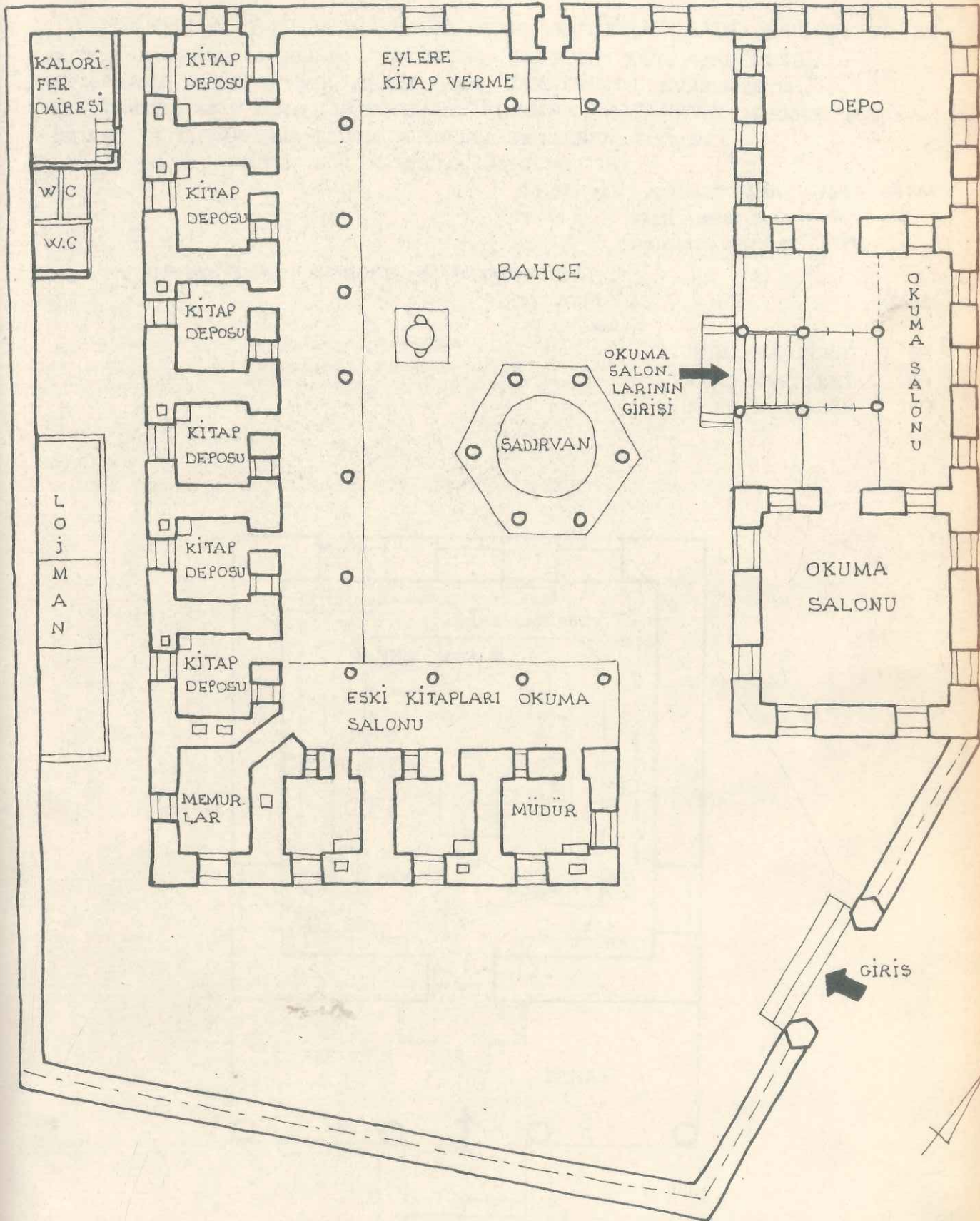
37

BU KÜTÜPHANE I. SULTAN MAHMUT TARAFINDAN
1799 YILINDA KURULMUŞTUR.
KÜTÜPHANENİN EN BÜYÜK HUSUSİYETİ KİTAPLA-
RININ HEPSİNİN YAZMA OLMASIDIR.
KÜTÜPHANEDE 6000 KÜSUR KİTAP MEVCUTTUR.

MİLLET KÜTÜPHANESİ

30

KÖPRÜLÜ KÜTÜPHANESİ

39

İSTANBULDA BAŞLIBAŞINA BİNASI OLAN KÜTÜPHANELERİN BİRİNCİSİ VE EN GÜZELİ KÖPRÜLÜ AİLESİNİN YAPTIRDIĞI KÖPRÜLÜ KÜTÜPHANESİDİR. KÜTÜPHANE KÖPRÜLÜ FAZIL AHMET PAŞA TARAFINDAN KURULMUŞTUR.

TEK KUBBELİ OLAN KÜTÜPHANE BİNASINA, ALTI BEYAZ MERMER SÜTUNA İSTİNAT ETTİRİLMİŞ BİR REVAK ALTINDAN GECİLEREK GİRİLİR.

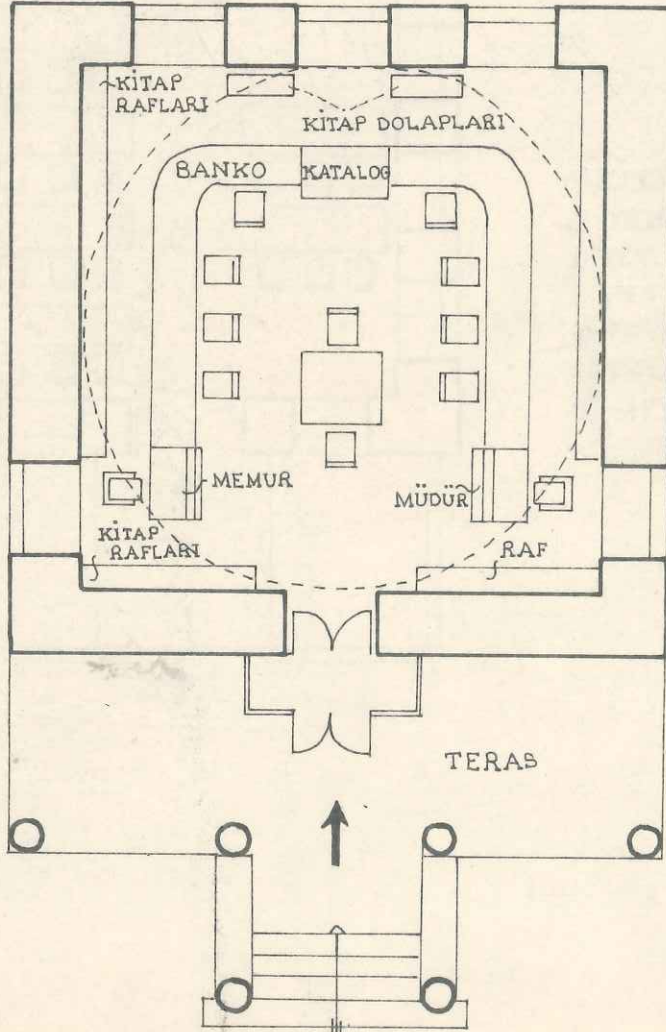
KÖPRÜLÜ KÜTÜPHANESİ 3 KISIMA AYRILMIŞTIR.

1) KÖPRÜLÜ	MEHMET PAŞA	1657 KİTAP
2) "	FAZIL AHMET PAŞA	400 "
3) "	MEHMET ASİM BEY	747 "

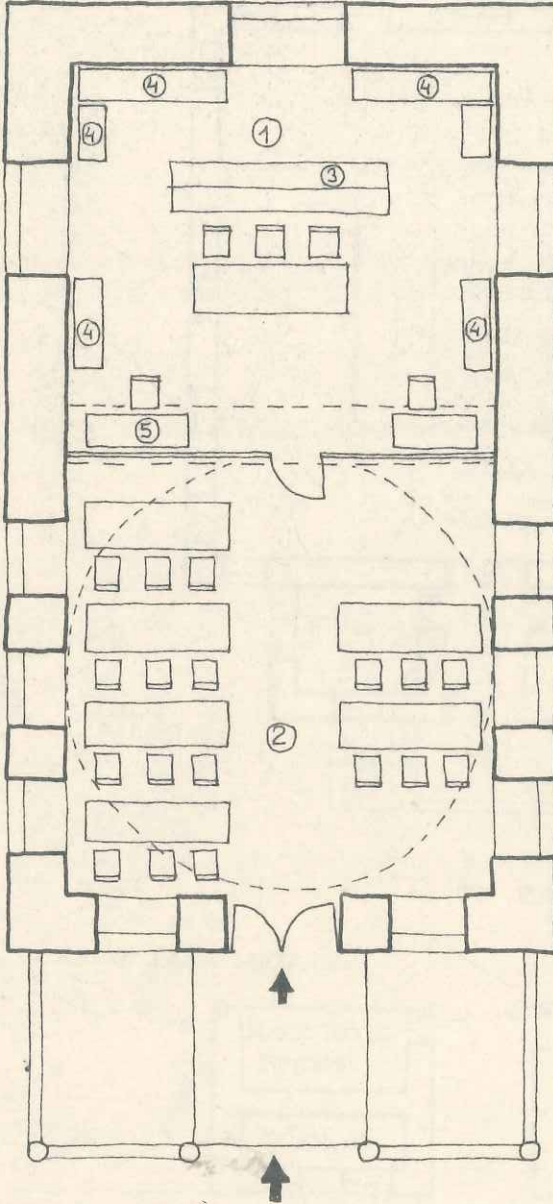
KÜTÜPHANEDEKİ ŞİMDİKİ KİTAP MEVCUDU:

1) YAZMA :	2582
2) BASMA :	

a) TÜRK HARFLERİ	39
b) ARAP HARFLERİ	144
c) DİĞER DİLLERDEN	107

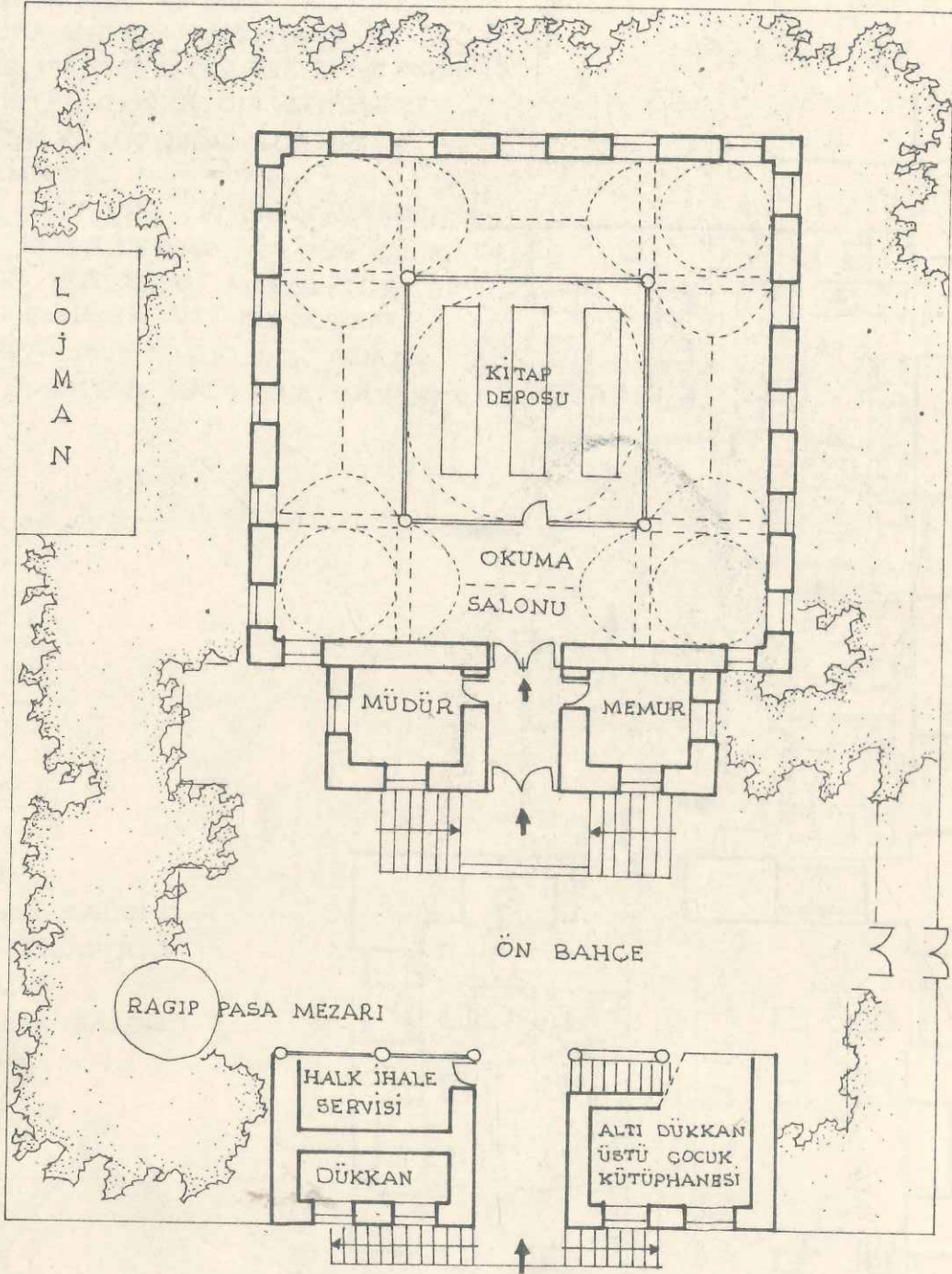
SELİMAĞA KÜTÜPHANESİ

DARÜSSAADE KAPICILARINDAN
MATBAH-I ÂMİRE EMİNİ HACI
SELİMAĞA TARAFINDAN 1196
TARİHİNDE TESİS EDİLMİŞTİR.
BU KÜTÜPHANEYE KENDİSİ
TARAFINDAN 1295 KİTAP BAĞIŞ
LANMIŞTIR. KÜTÜPHANEDEKİ
ŞİMDİKİ KİTAP MEVCUDU 4500
KÜŞÜRDÜR.

- 1) KİTAP DEPOSU
- 2) OKUMA ODASI
- 3) YERDEN 3 m. YÜKSEKLİĞİNDE
ÇİFT TARAFLI KİTAP DOLABI
- 4) TAVANA KADAR KİTAP
DOLAPLARI
- 5) MEMUR.

RAGIP PAŞA KÜTÜPHANESİ

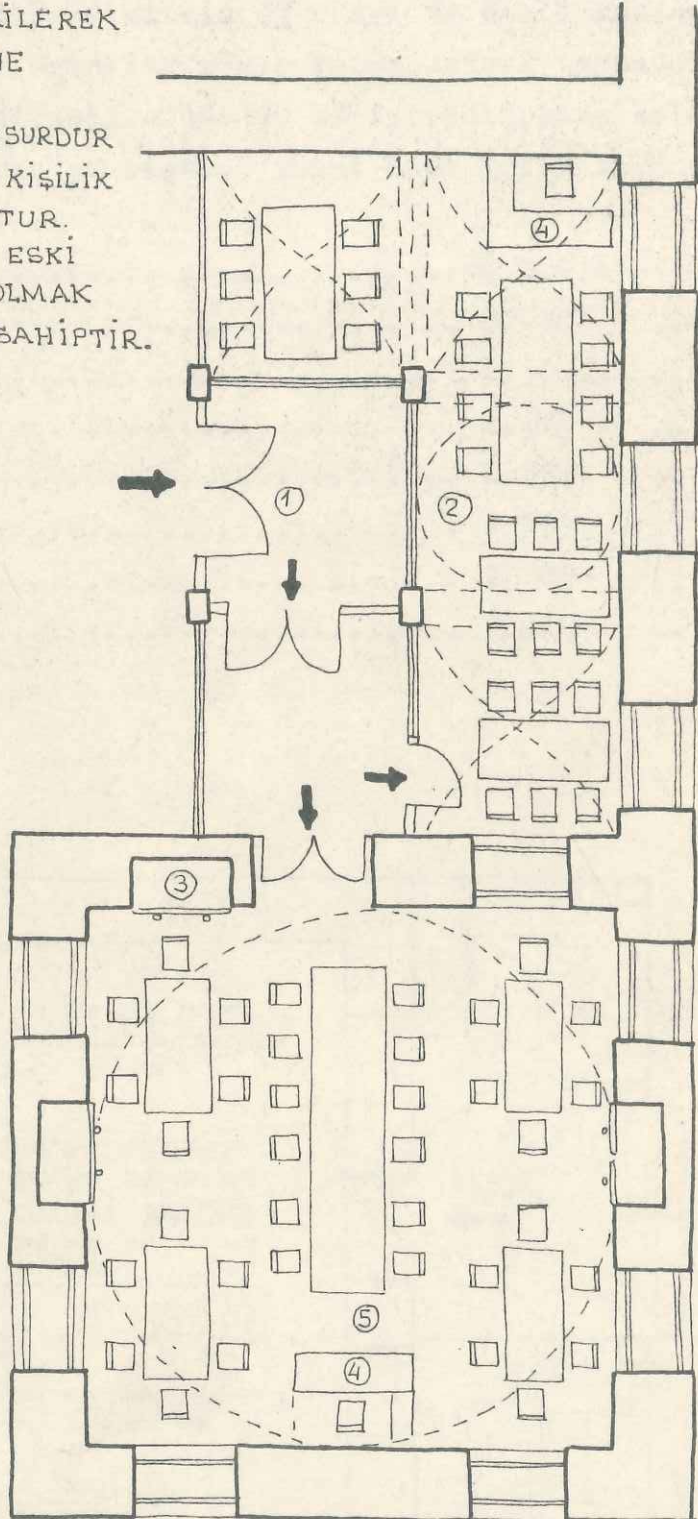
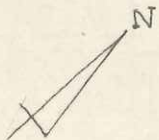

MİLLET KÜTÜPHANESİNİN OKUMA SALONLARI (YENİ ESERLER)

BU KÜTÜPHANE 1701 YILINDA İNŞAA EDİLMİŞTİR. BU BİNA 1916 YILINA KADAR: KÜTÜPHANE, DERSANE, MEDRESE OLARAK KULLANILMIŞ BU TARİHTEN SONRA GELİŞTİRİLEREK TAMAMEN KÜTÜPHANE HALİNE GETİRİLMİŞTİR.

KİTAP MEVCUDU 30 BİN KÜSÜRDÜR 6 TANE KİTAP DEPOSU VE 6 KİŞİLİK PERSONEL KADROSU MEVCUTTUR. 2 YENİ ESERLER VE BİRDE ESKİ ESERLER OKUMA SALONU OLMAK ÜZERE 3 OKUMA SALONUNA SAHIPTİR.

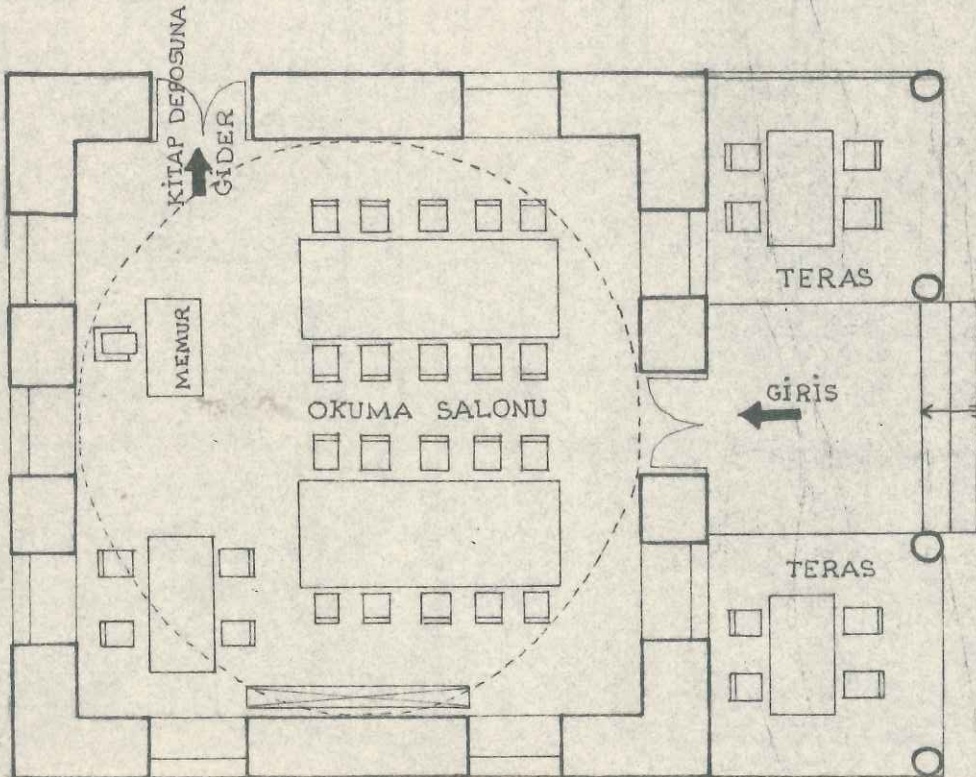
- ① Giriş
- ② OKUMA SALONU
- ③ FİŞ DOLAPLARI
- ④ MEMUR
- ⑤ OKUMA SALONU

BELEDİYE KÜTÜPHANESİ:

Bina ikinci Beyazıt tarafından yapılan Beyazıt imaretinin medrese kısmıdır. (1501) İmareti Mimar Hayrettin inşa etmiştir. Bina Beyazıt Meydanında 1470 m² lik shayı kaplayan geniş ve ferah iki koridorun etrafında dizilmiş 19 odayı ve bir dershaneyi kapsar. Kubbe sayısı 46 dır. Revaklar geniş kesme kufeki taşındandır. Okuma salonu olarak kullanılan oda 90 m² dir. Kütüphane Belediyenin kendi koleksiyonlarından başka 5 büyük özel koleksiyondan meydana gelir: Şöyleki:

1) Belediye kitapları.....	40.000 adet cilt.	
2) M.Cevdet Kitapları.....	8.650	,,
3) Z.Emiroğlu Kitapları.....	1950	,,
4) Y.Resvi Kitapları.....	1.274	,,
5) T.Bayraker Kitapları.....	2.551	,,
6) O.Ergin Kitapları.....	6.869	,,
7) Gazeteler.....	2.485	,,
8) Mecmualar.....	5.968	,,

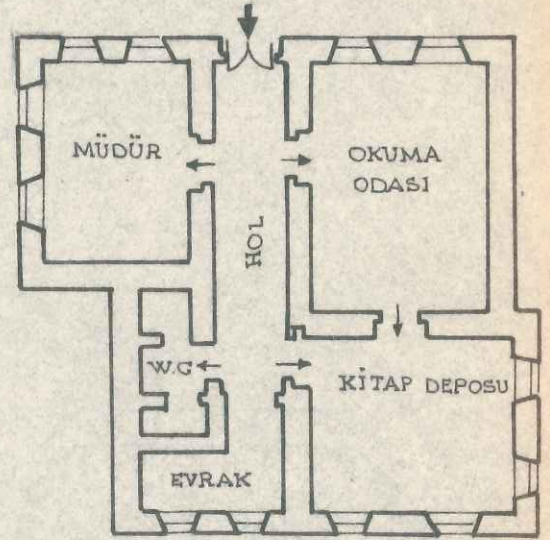
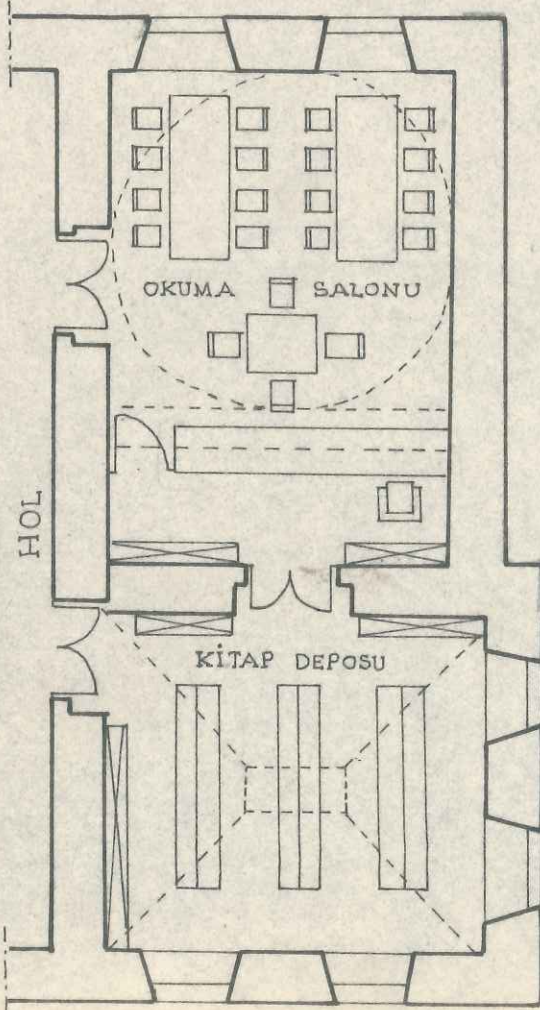

HÜSREV PAŞA KÜTÜPHANESİ:

Bu kütüphane Hüsrev Paşa tarafından Eyüp te Bostan iskelesinde kendisinin inşa ettirmiş olduğu kütüphane binasında 1839 yılında tesis edilmiştir.

Hüsrev Paşa Kütüphanesi 1918 yılında Süleymaniye Genel Kütüphanesinin ilk kuruluşu sırasında Sultan Selimden buraya gelmiş sonra ilk kuruldukları yerlere iade edilen kütüphaneler gibi eski yerine iade edilmiştir. Binadaki rutubetin kitaplar üzerine yaptığı tahribat göz önüne alınarak Hüsrev Paşa Kitapları 1957 yılında Süleymaniye genel kütüphanesine nakledilmiştir ki bunlar 1159(714 ü yazma, 445 i basma) adettir.

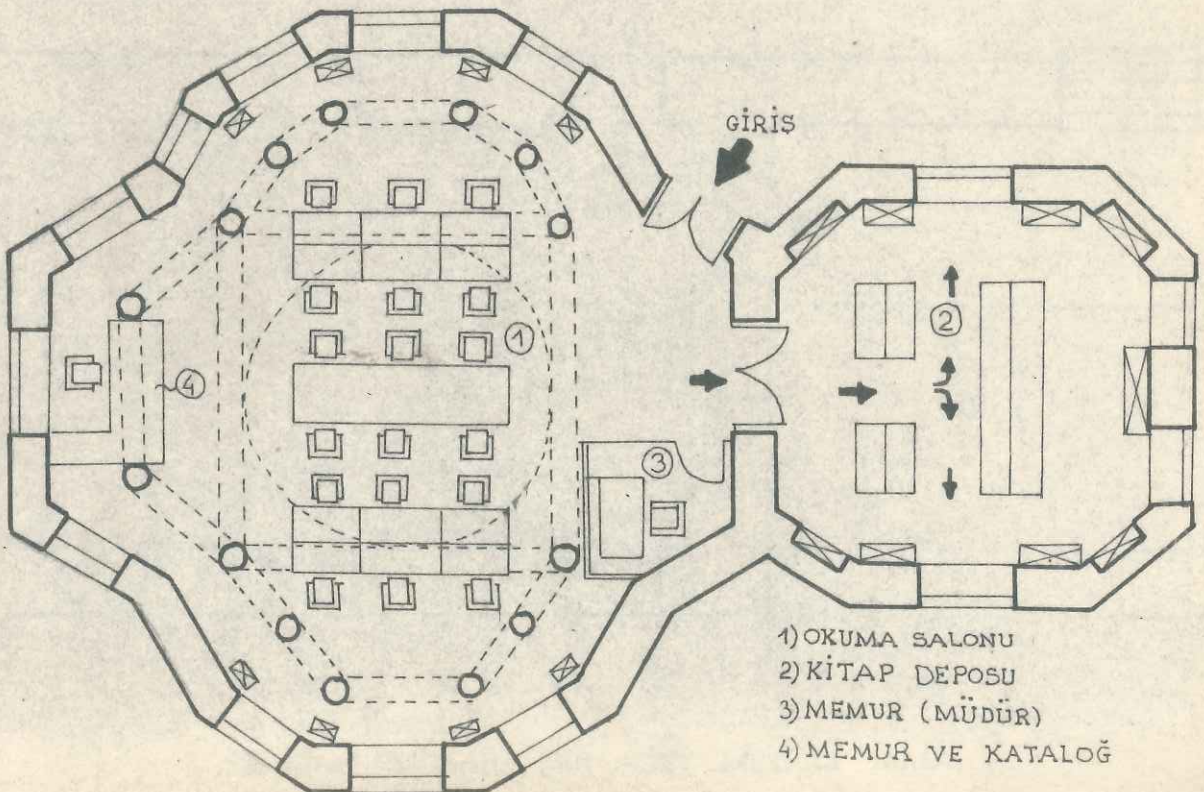
HÜSREV PAŞA KÜTÜPHANESİ
OKUMA SALONU VE KİTAP DEPOSU

HÜSREV PAŞA KÜTÜPHANESİ PLANI

NURUOSMANIYE KÜTÜPHANESİ:

Nuruosmaniye Camii, medresesi, imareti ve türbesi olan bütün küllüyesi ile birlikte inşaa edilmiştir. İnşaat I. Mahmut zamanın da başlamışsada 3. Osman zamanında 1755 yılında sona ermiştir. Eser batının rokoko usulünde inşaa edilmiş olup kısmen Türk mimari uslubuda katılarak karışık bir barok anlayışı ile ele alınmıştır. Eser üzerinde çalışan zamanın SİMON kalfasıdır. Kütüphane 200 yıllık bir geçmişe sahiptir. İçinde 12 m yüksekliğinde kubbe ile buna bağlı daha az yükseklikte 4 yarım küre şeklinde kubbeler ve bunlara 14 sütunluk kemerlerle eklenmiş 13 kubbecikten meydana gelmiş çok güzel bir okuma salonu ve ayrıca bu salona bağlı bir kitap deposu vardır. Kütüphanedeki kitapların çoğunluğu Nuruosmaniye kısmıdır ki burada 5000 eser mevcut olup ekserisini Arapça eserler meydana getirir. Sonra sırası ile Türkçe yazmalar, Farsça yazmalar ve bir iki Çagatayca eser gelir. Yeni eserler kısmıda 3500 e yakın Türk harfli 600 e yakınıda Arap harfli dir.

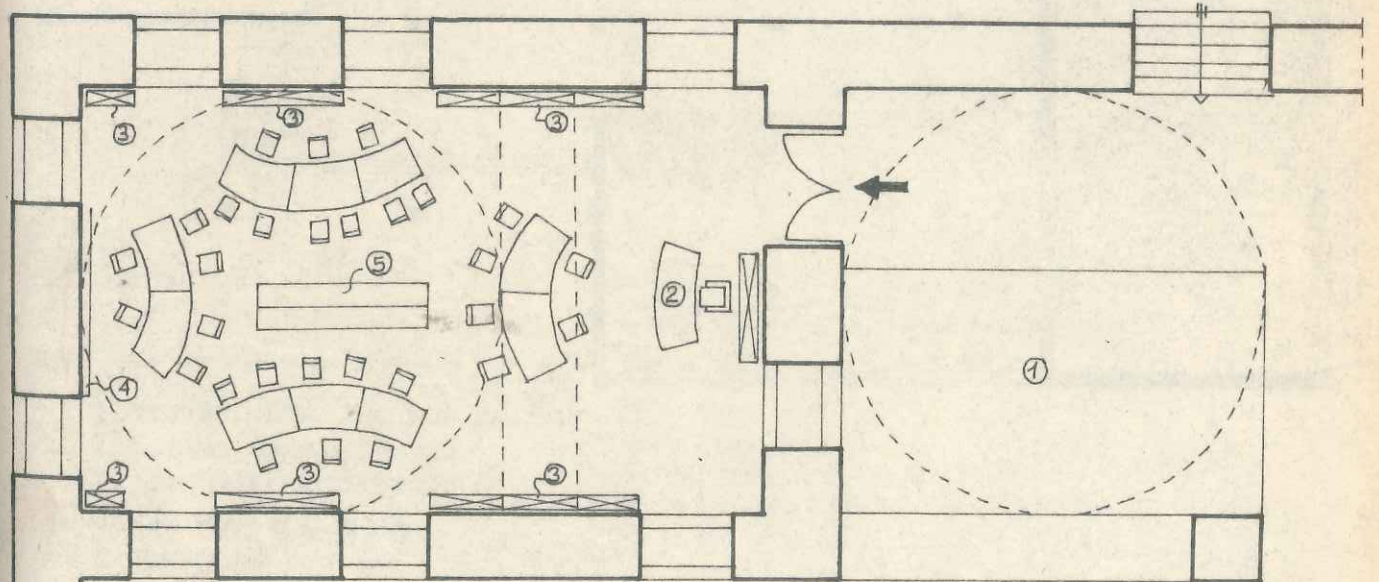

SÜLEYMANİYE ÇOCUK KÜTÜPHANESİ:

1957 yılında Kanuni Sultan Süleyman nın tesis ettiği sıbyan mektebi, aynı maksat ve gayeye hizmet etmek üzere tam 400 sene sonra 24 nisan 1957 günü Süleymaniye Çocuk Kütüphanesi adıyla yeniden Türk Çocuklarının istifadesine açılmıştır. Dünyanın her tarafında çocuk kütüphanelerine verilen ehemmiyetin her gün biraz daha arttığını miktarlarının çoğaldığını görmekteyiz. Son yıllarda bizde de çocuk kütüphanelerine karşı duyulan alaka büyümüş, bir çok illerimizde şimdiye kadar 70 kadar çocuk kütüphanesi açılmıştır. Ancak çocuk kütüphanelerine yaptırılacak eşyanın çocuk psikolojisine göre ele alınması icap ettiğinden Süleymaniye Çocuk Kütüphanesi orjinal eşyası ve renkleri ile emsallerine nazaran daha iyi etüd edilmiştir.

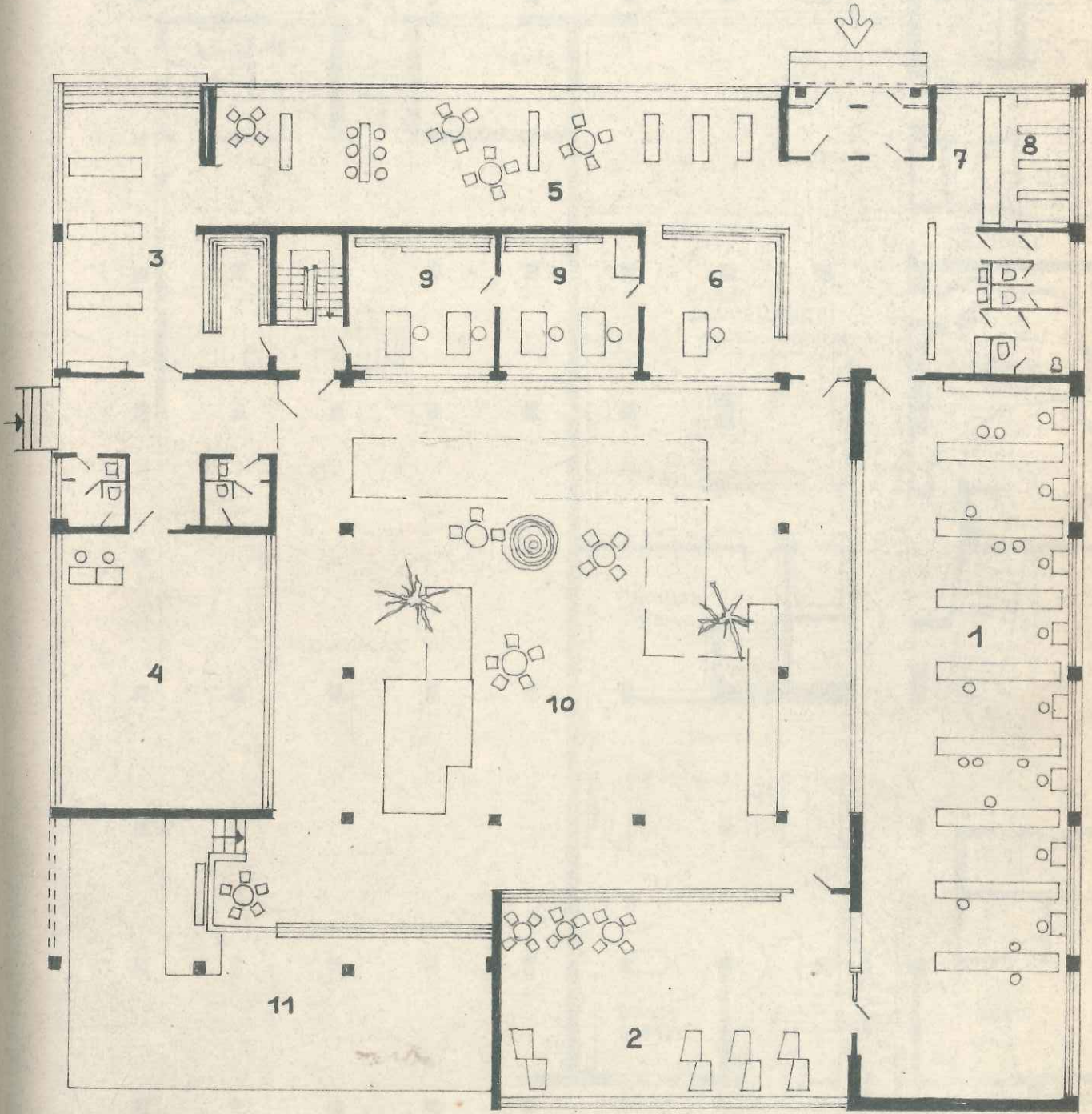
Her türlü çocuk neşriyatı, ders araçları, müzik kolu, lisan kursları, temsiller, radyo, pkap ve sinema makinesi ile Türkiye'nin en moder anlamda çocuk kütüphanelerinden birisidir.

SÜLEYMANİYE ÇOCUK KÜTÜPHANESİ

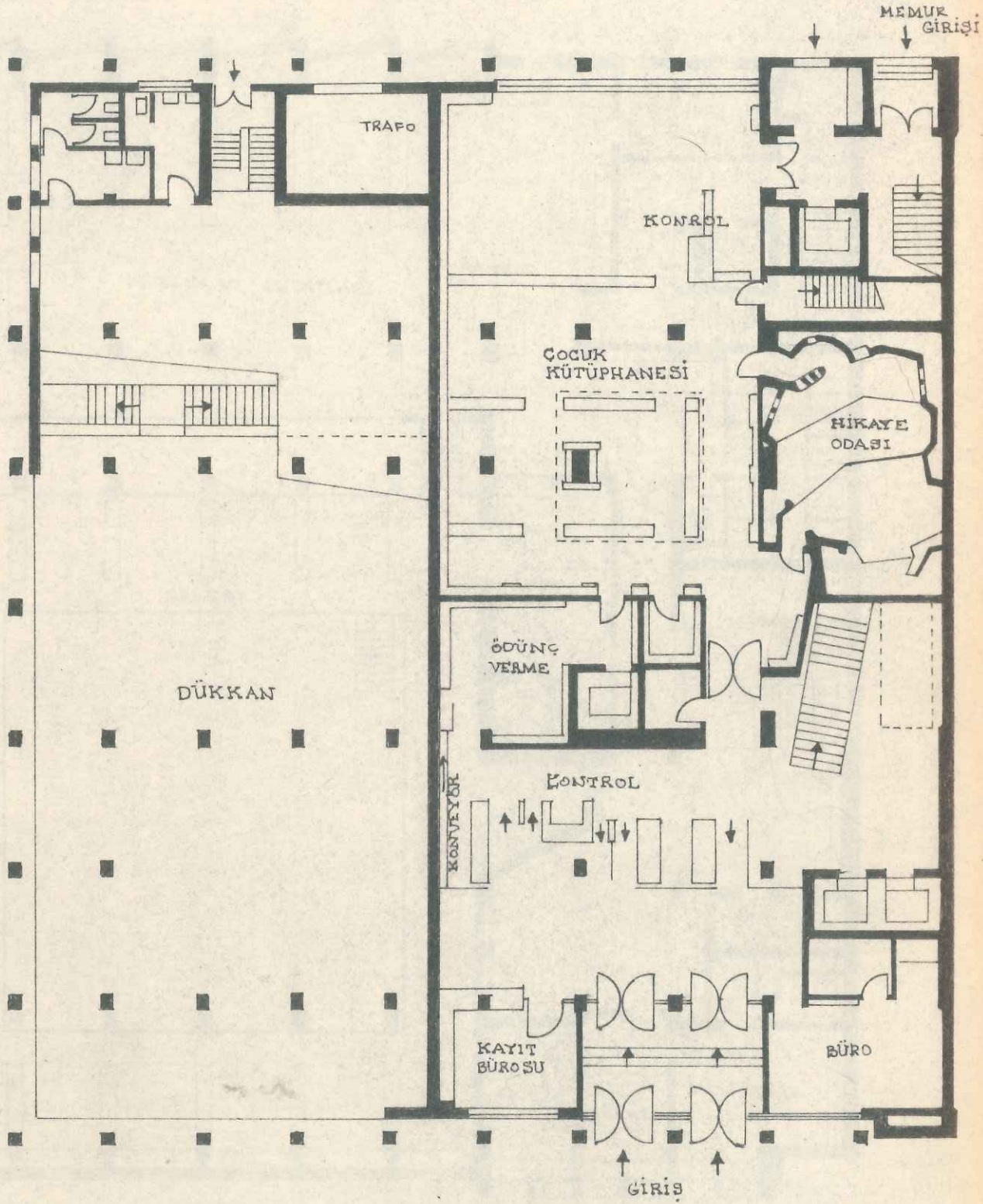
- ① TERAS ② MEMUR ③ KİTAP RAFLARI
 ④ YAZI TAHTASI
 ⑤ KİTAP OKUMAK İÇİN ÇİFT MEYİLLİ MASA

HANSAVIERTEL HALK KÜTÜPHANESİ (BERLİN)

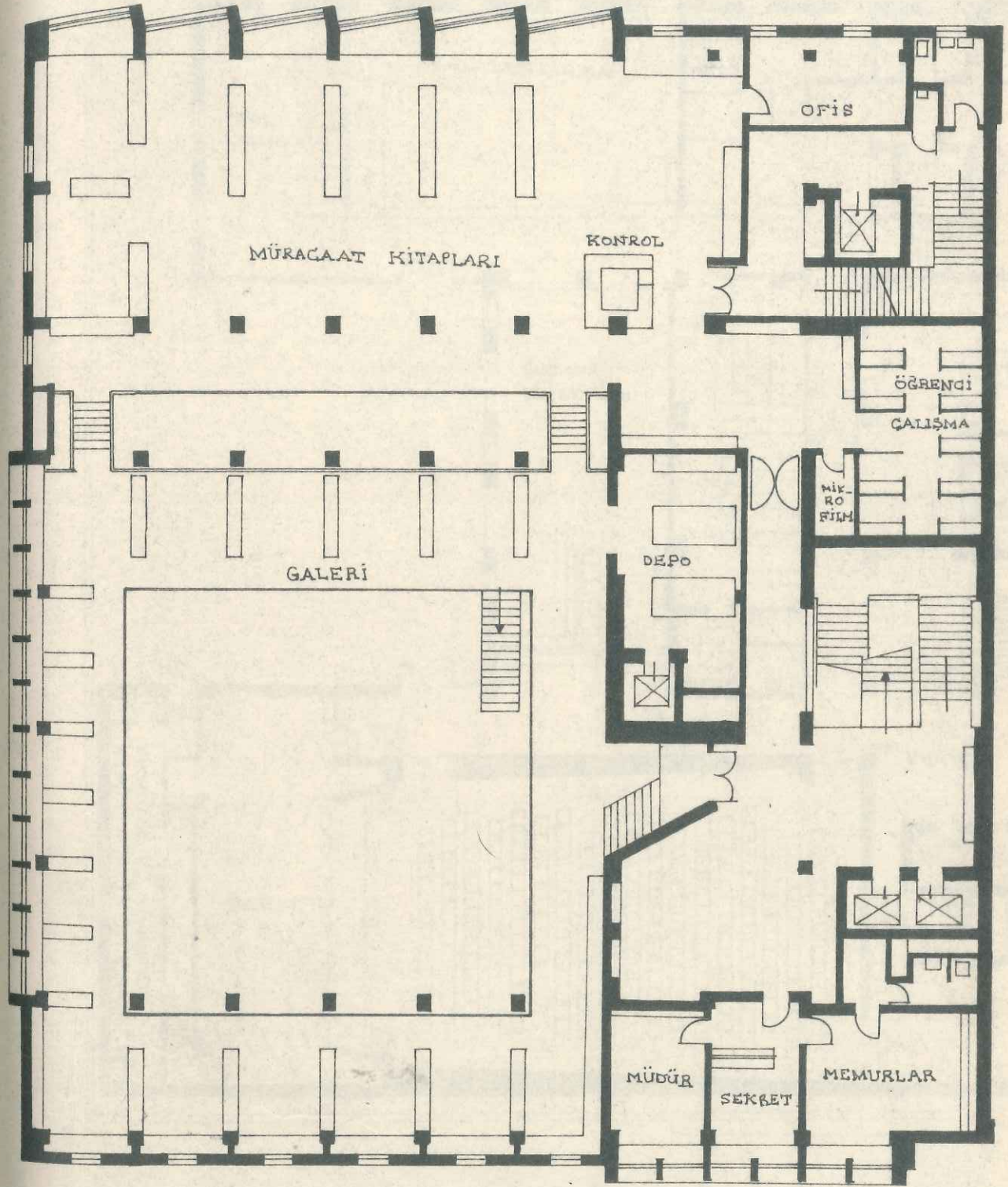

1. YETİŞKİNLER OKUMA SALONU
2. ÇOCUK OKUMA ODASI
3. OKUYUCU HİZMETLERİ
4. OKUMA - ÇALIŞMA.
5. KATALOG
6. ÖDÜNÇ KİTAP VERME - DANIŞMA
7. 8. VESTİYER
9. BÜRO
10. AVLU
11. HAVUZ

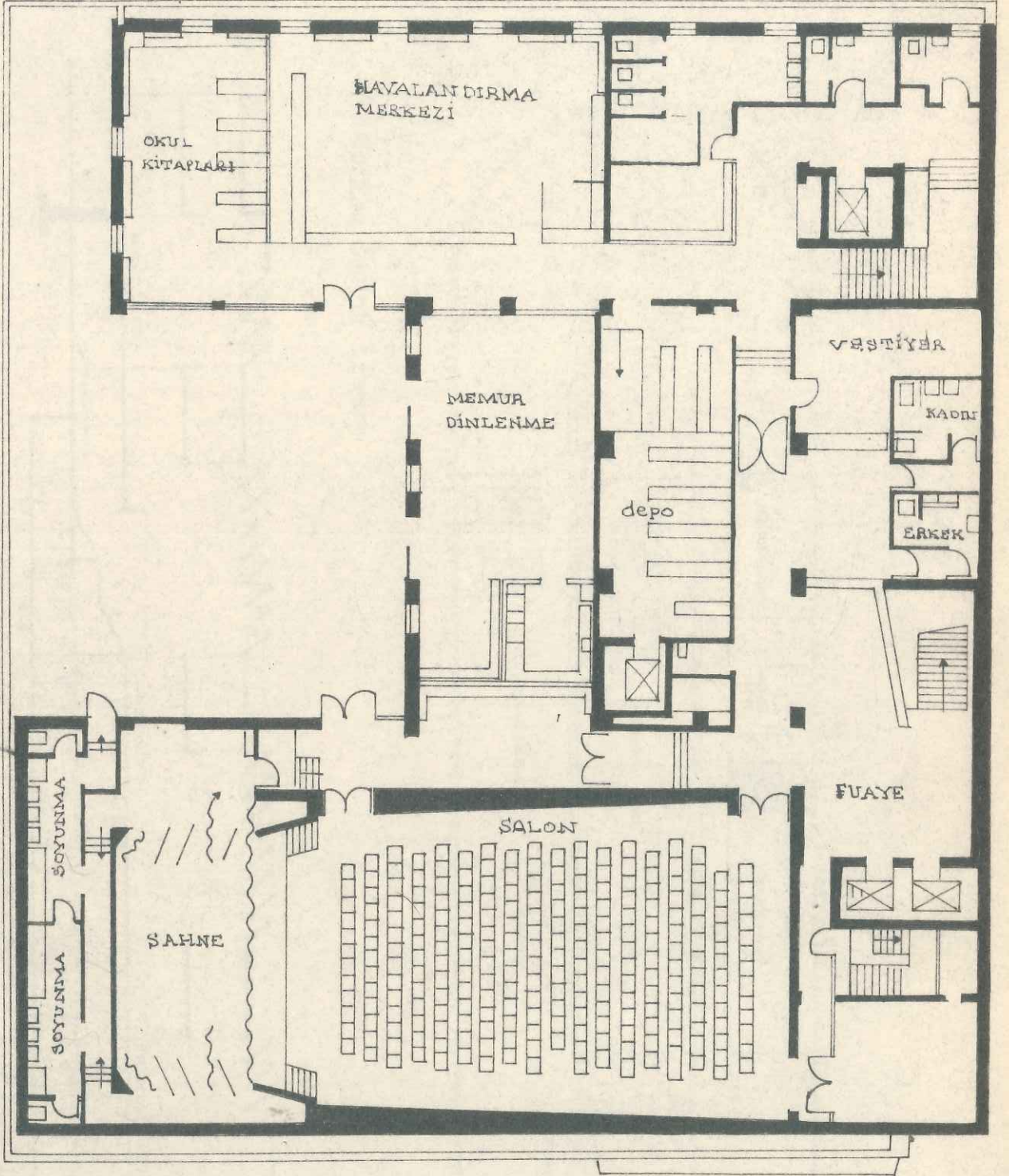
LUTON MERKEZ KÜTÜPHANESİ (İNG)
ZEMİN KAT

İKİNCİ KAT

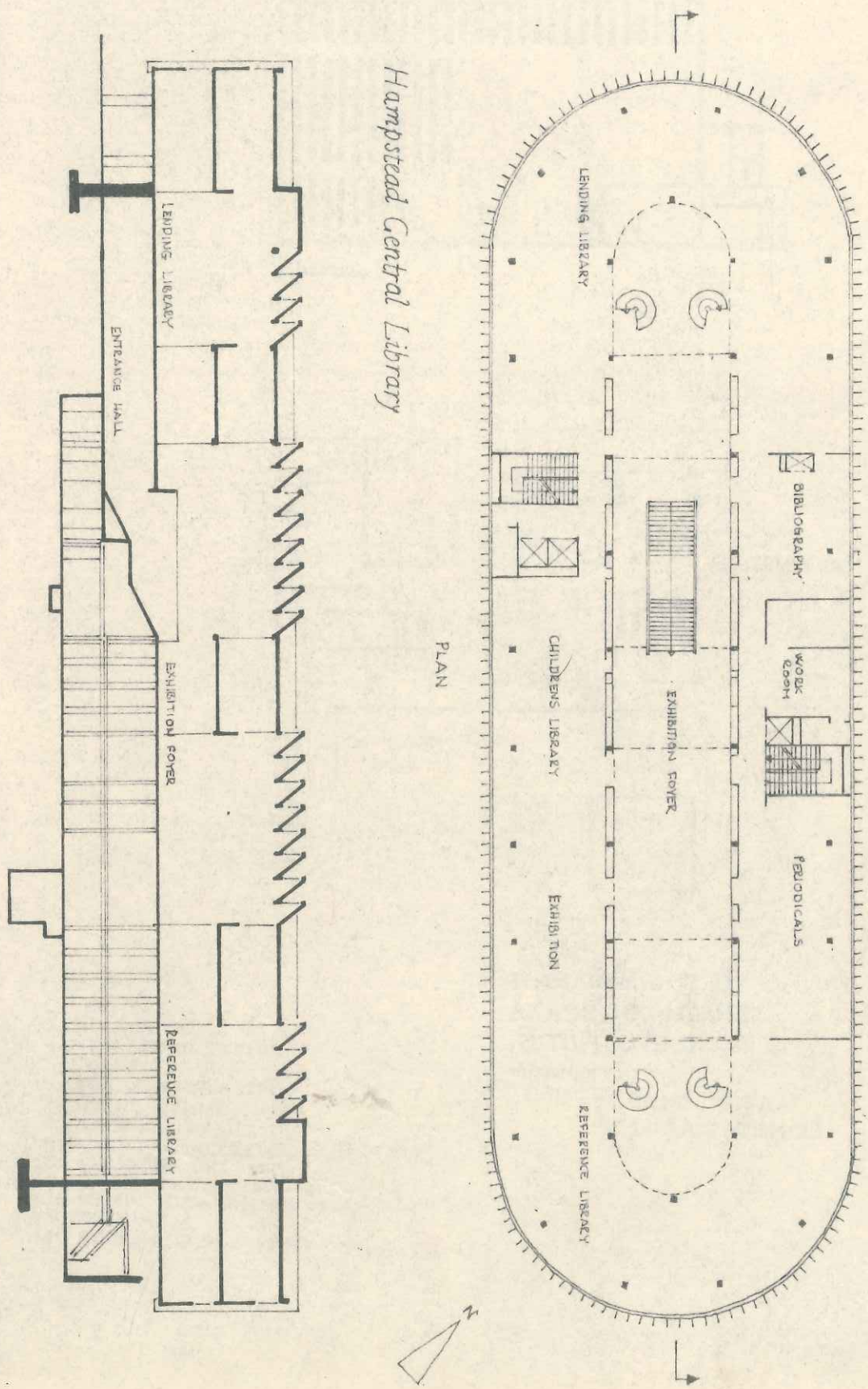

ÜÇÜNCÜ KAT

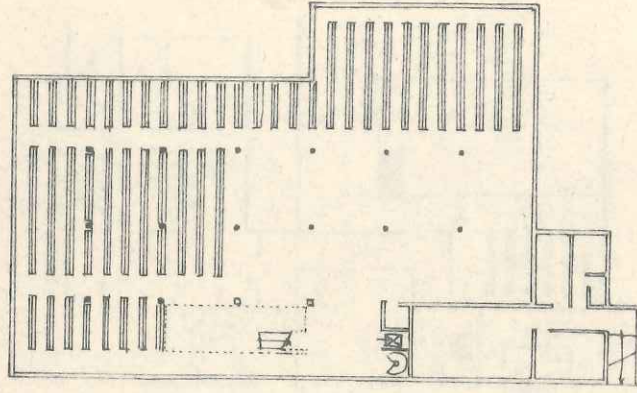

Hampstead Central Library

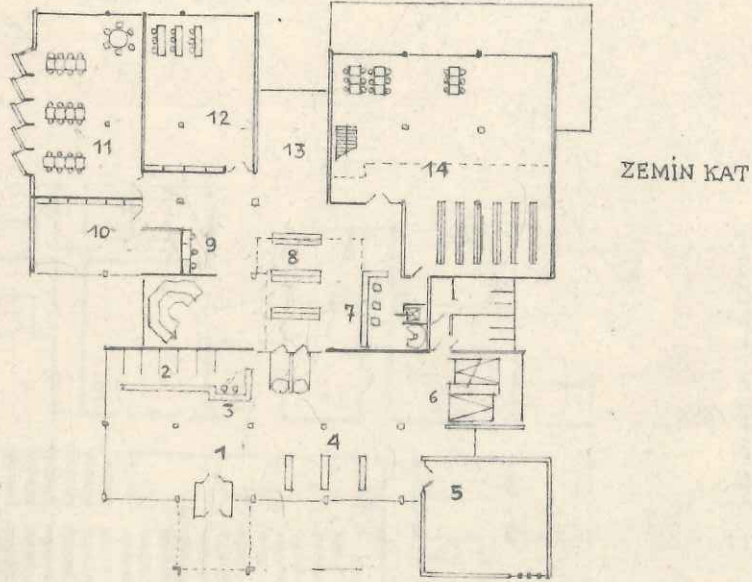
PLAN

ksj

2. BODRUM

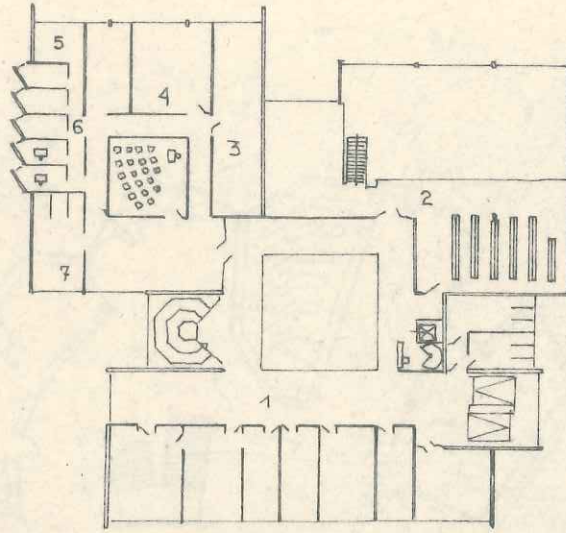
ZEMİN KAT

1. ESAS GİRİŞ
2. VESTİYER
3. MÜRACAAT
4. YENİ YAYIN TEŞHİR
5. TOPLANTI
6. İDARE BAĞLANISI
7. ÖDÜNC VERME
8. KATALOG HOLÜ
9. " İNCELEME
10. PERİODİK OKUMA
11. ESAS OKUMA SALONU
12. KENDİ KİTABINI OKUMA
13. FÜMUAR
14. REFERANS KİTAPLAR

KARADENİZ T.Ü
AKADEMİK MERKEZ
KÜTÜPHANESİ.

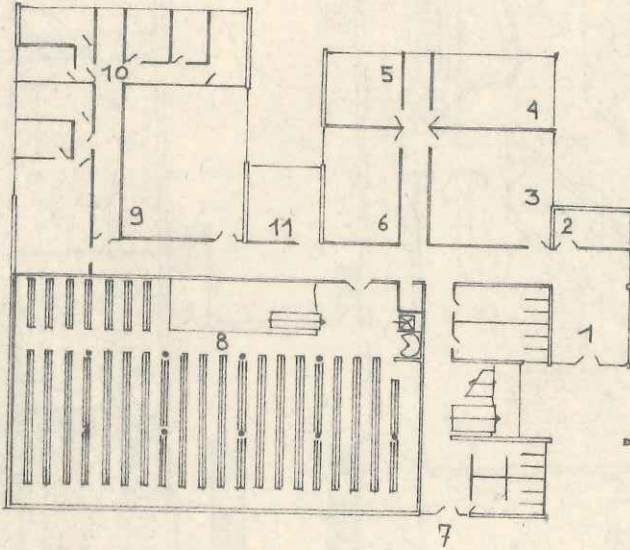
mimarları :

SAMİ SİSA
DOĞAN TEKELİ

1. İDARE
2. GALERİ
3. HARİTA OKUMA
4. NADİR ESERLER
5. MİKROFİLM
6. KARELLER
7. MÜZİK

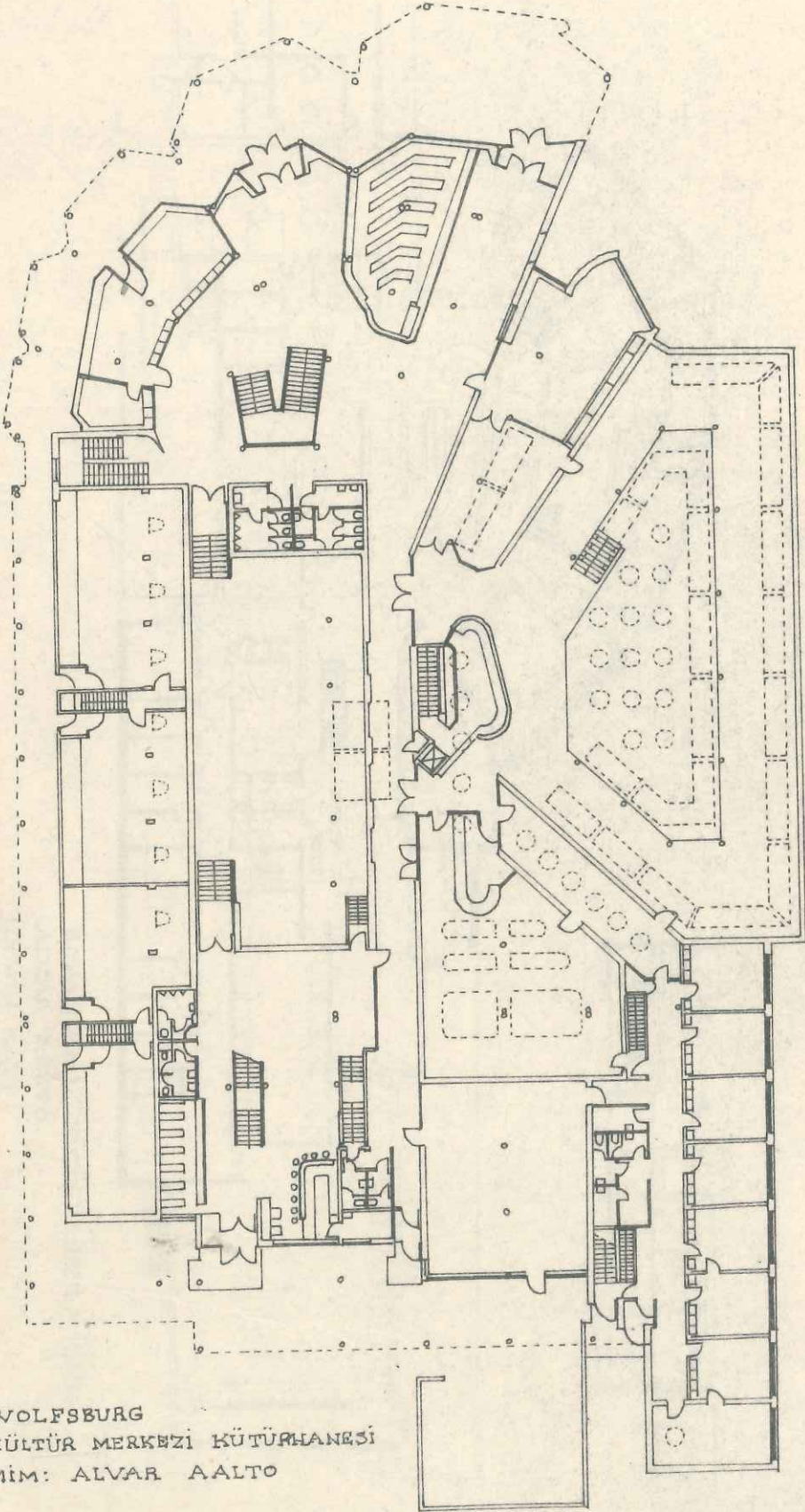
1. KAT PLANI

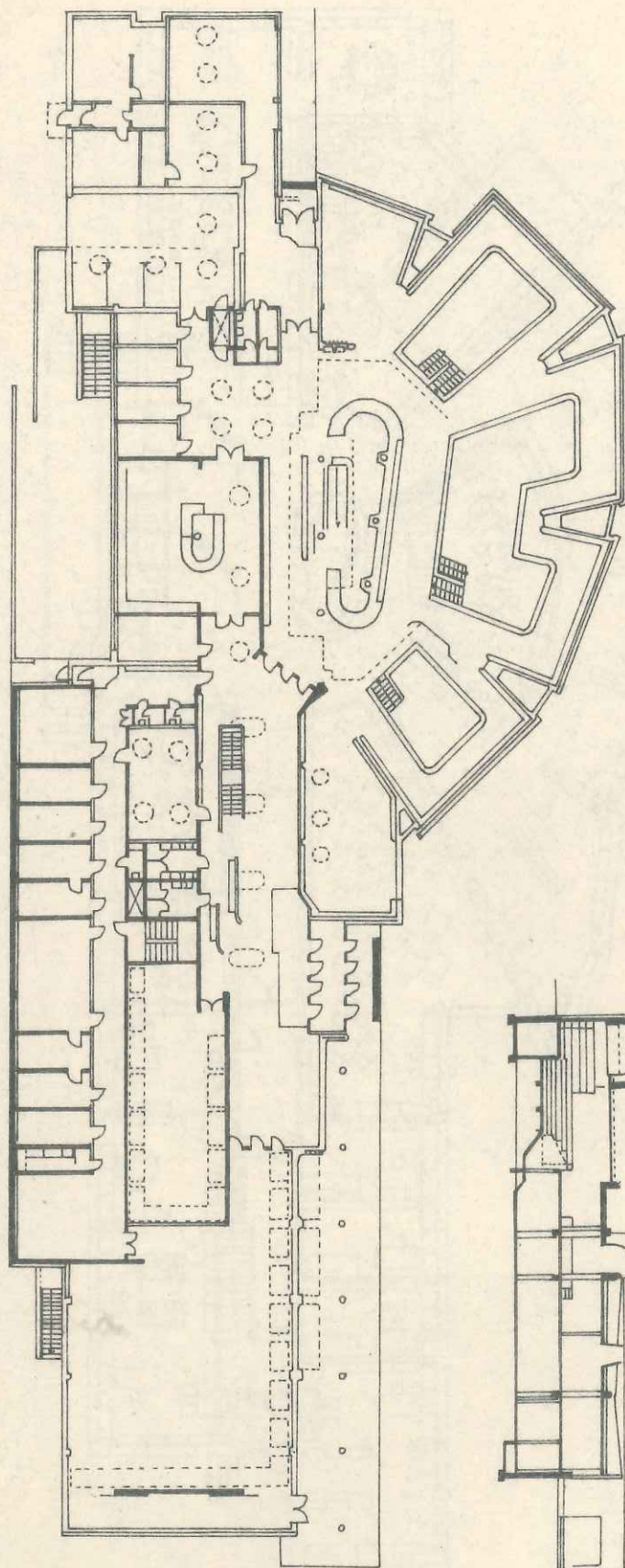
1. KİTAP GİRİŞİ
2. SANDIK DEPOSU
3. AKSESİYON
4. SİSTEMATİK KATAL.
5. PERİYODİK "
6. ALFABETİK "
7. PERSONEL GİRİŞİ
8. DEPO
9. CİLT HANE
10. ÖĞRETİCİ FİLMLER
11. TEKSİR

1. BODRUM

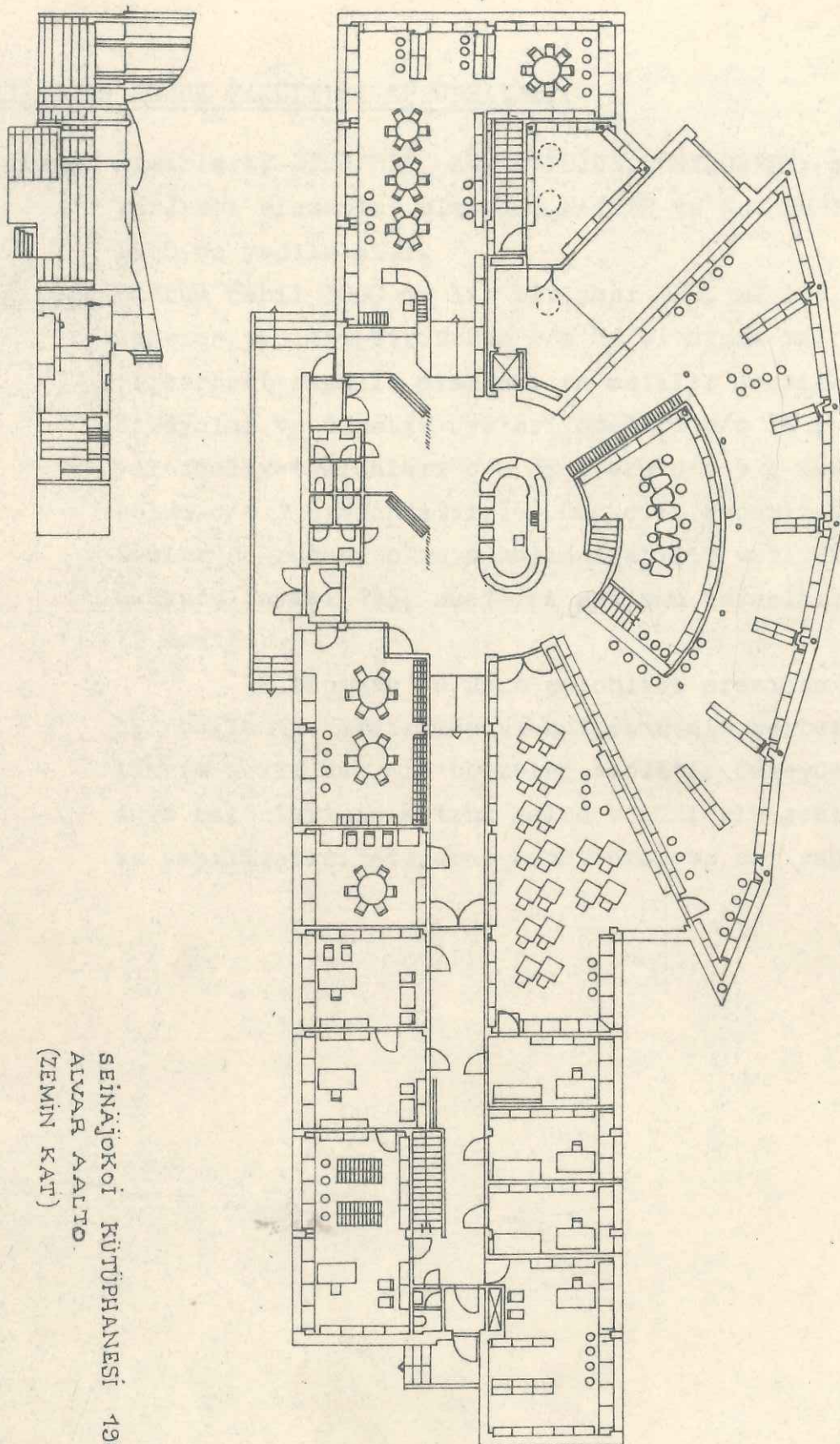
K.T.Ü
KÜTÜPHANESİ

WOLFSBURG
KÜLTÜR MERKEZİ KÜTÜPHANESİ
MİM: ALVAR AALTO

ROVANIEMI KÜTÜPHANESI 1965
ALVAR ALTO.
(ZEMIN KAT)

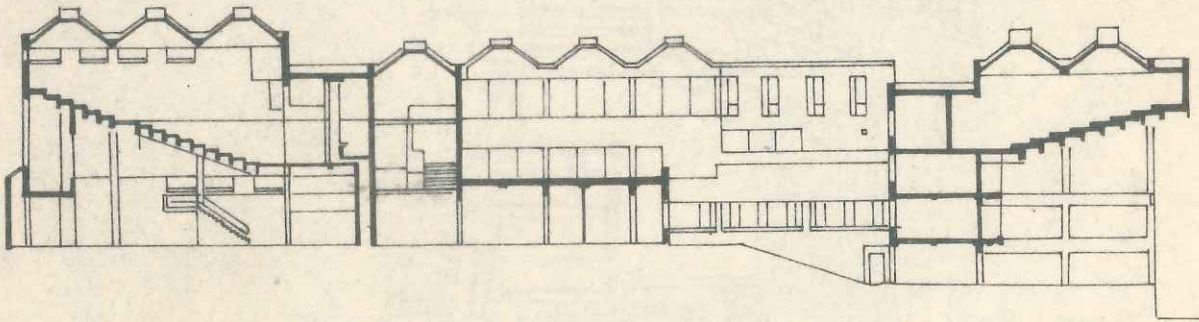
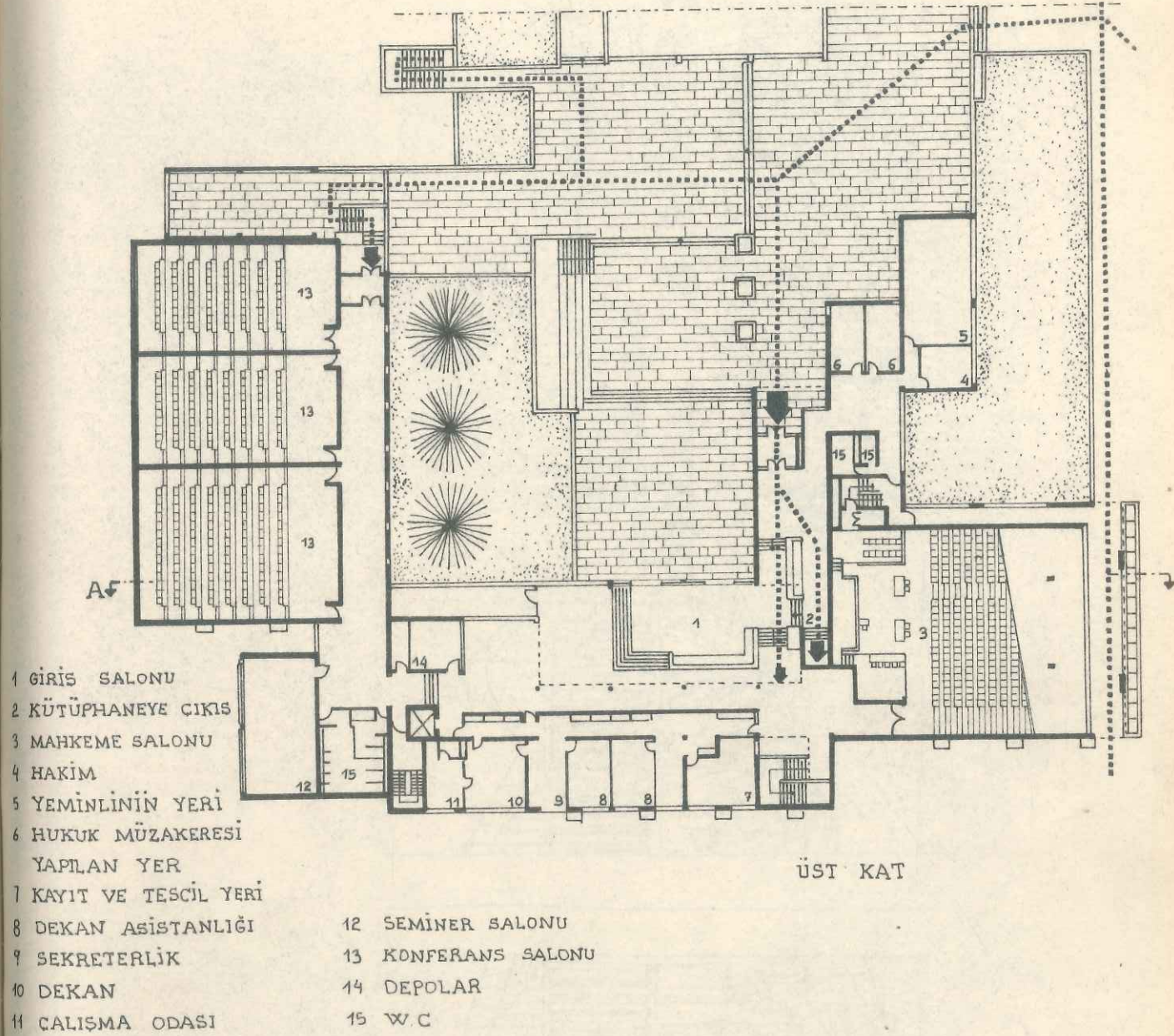
SEINÄJOKI KÜTÜPHANESI 1965
ALVARO ALTO
(ZEMIN KAT)

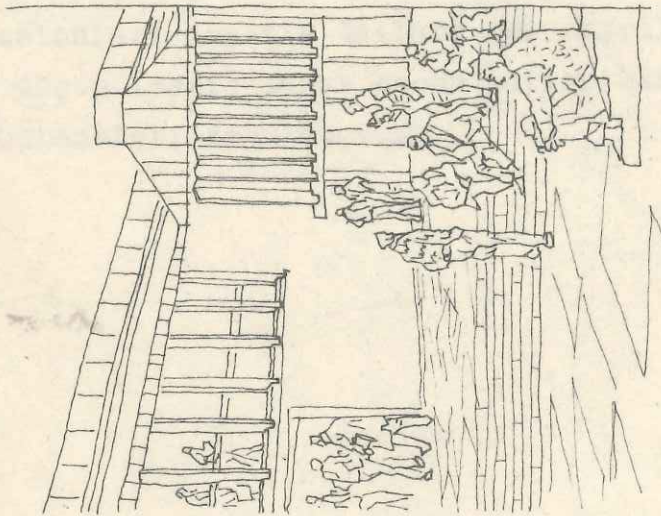
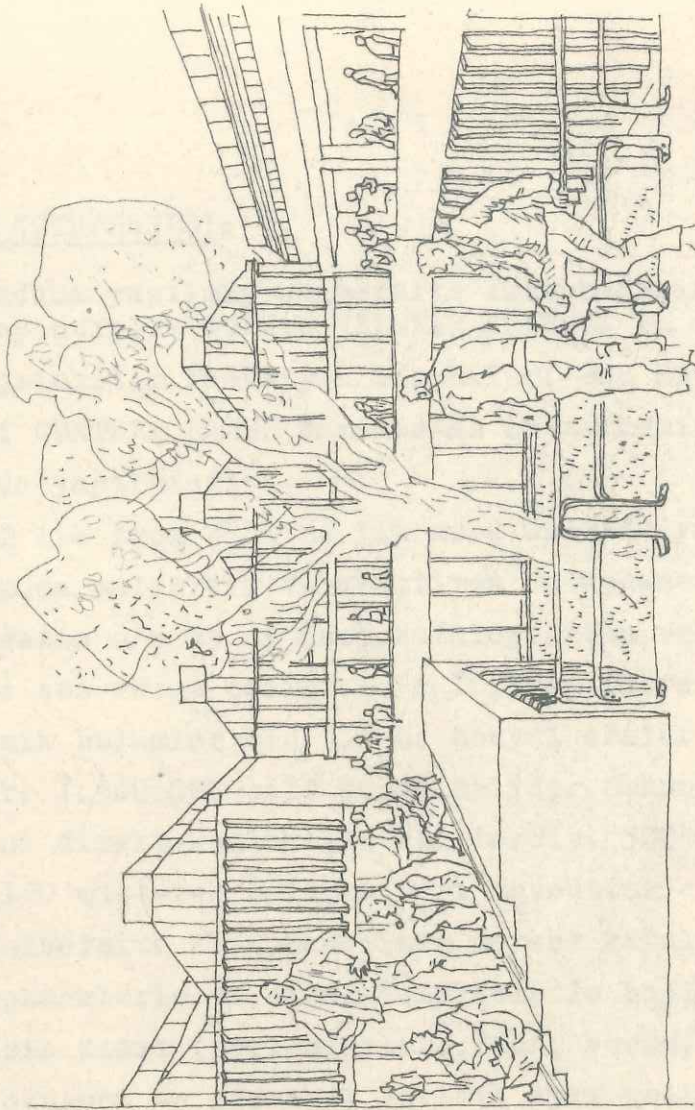
WASHINGTON HUKUK FAKÜLTESİ KÜTÜPHANESİ:

Planlama: Mimarları; SCHNEBLİ, ANSELVICIUS, MONTGOMERY; ayrıca yardımcı elemanlar olarak R.MATTER ve W.W RUPE 1968 de yapılmıştır.

Bilgiler: Bodrum dahil 5000 m² lik bir yapı 3200 m² lik arsa üzerine yapılmıştır. Bunun o/o 72 si okuma salonları, serbest magazin alanları ve anfiler teşkil eder. Stüdyolar ve öğretim üyeleri odaları o/o 18 ; sosyal faaliyet alanları o/o 3; idare o/o 5 ; teknik bölüm o/o 2 oranındadır. 160.000 cilt kapasitededir. Bunlar doğrudan doğruya kullanılabilir vaziyettedir. Okuyucu sayısı 245, müşterek çalışma imkanları ise 72 adettir.

Kütüphane ve ders salonları arasında sıkı bir bağlantı vardır. Mevcut kütüphanenin serbest bir tanzim şekli var. Ara bölmeler sabittir. Kuzeydeki ders salonlarının altına gelen bölümlerle genişletme yapılmıştır. Betonarme konstrüksiyon bir yapadır.

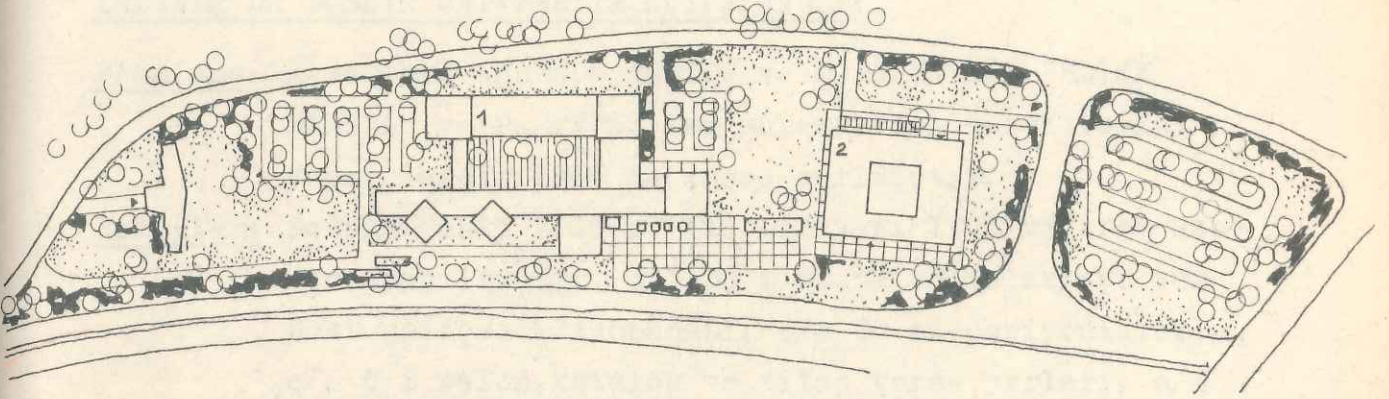

MARBURG ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANESİ:

Planlama: Hükümet adına yapılmış üniversite kütüphanesidir. Yüksek Bayındırlık Müdürü WILHELM KÜLLMER in idaresinde yapılmıştır. Fonksiyon ilişkileri Baş Bayındırlık amiri GÜNTHER BARTH tarafından hazırlanmış olup, 1967 de yapılmıştır.

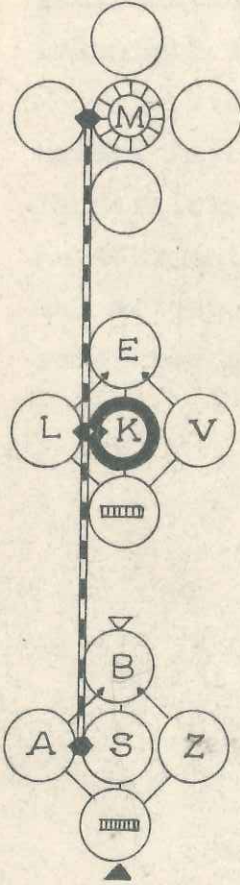
Bilgiler: 15.860 m² lik yapı 4150 m² lik arsa üzerine yapılmıştır. Okuma salonları ve araştırma kütüphanesi o/o 14 ü; magazin o/o 59 u; anfi, katalog, kitap verme, silayt ve ses verme odaları o/o 10,5 i; idare o/o 9 u; teknik bölümler o/o 4,5 u; sosyal odalar o/o 3,5 u dur. 1.500.000 cilt kapasitelidir. Bunun 120.000 ni direkt kullanılan eserlerdir. 500 okuyucu yeri, 120 müşterek çalışma yeri mevcuttur.

Üniversite kütüphanesinin merkez kataloğu yan kütüphanelerle ve diğer fakültelerle bağlantılıdır. Magazin kısmı (periyodikler), ödünç verme, okuma yerleri, okuyucu ve personel yerleri ayrı yollarla birbirine bağlanmıştır. Depo okuma salonları kitap ilişkisi dikey çalışan elevatörlerle olur. Kitaplar ve okuma salonları çeşitli dallara göre ayrılmıştır. Genişleme düşünülmemiş fakat bunun yerine kısmi ihtisas kütüphaneleri koyulmuştur.

VAZİYET PLANI

- 1 EDEBİYAT FAKÜLTESİ
2 ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANESİ

FONKSİYON ŞEMASI

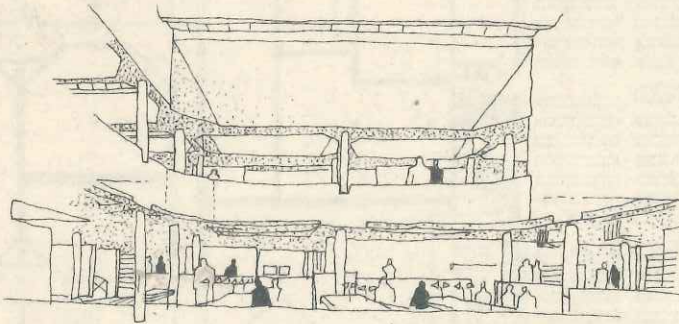
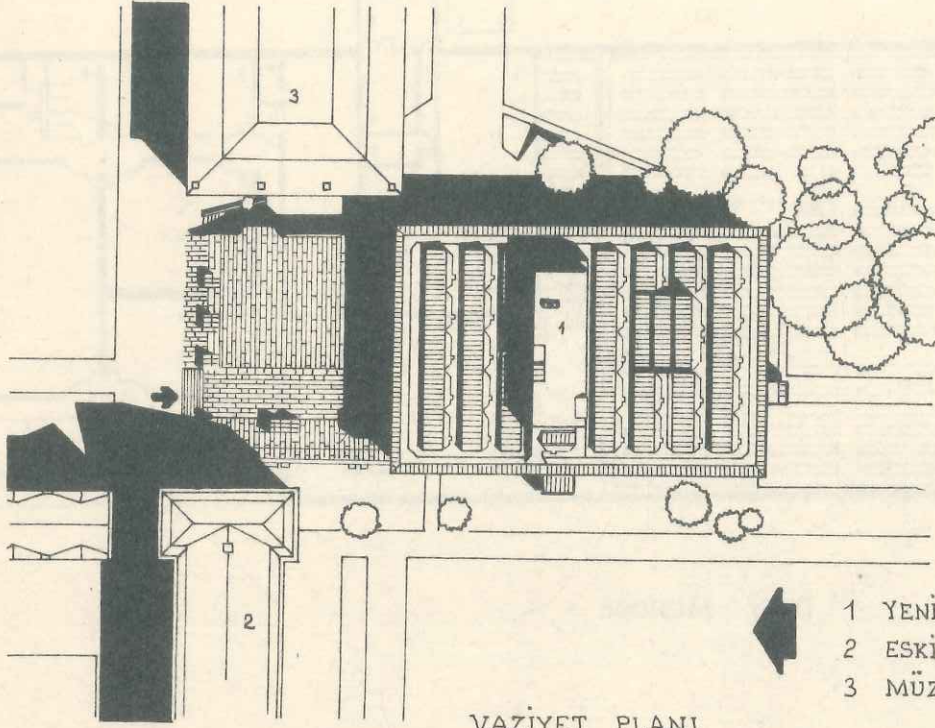
- M MAGAZİN
E MÜRACAAT YERİ
L OKUMA SALONU
V İDARE
K KATALOG
B CİLT ATELYESİ
A KİTAP VERME YERİ
S ÖZEL MAGAZİN YERİ
Z GAZETE, DERGİ VS OKUMA SALONLARI

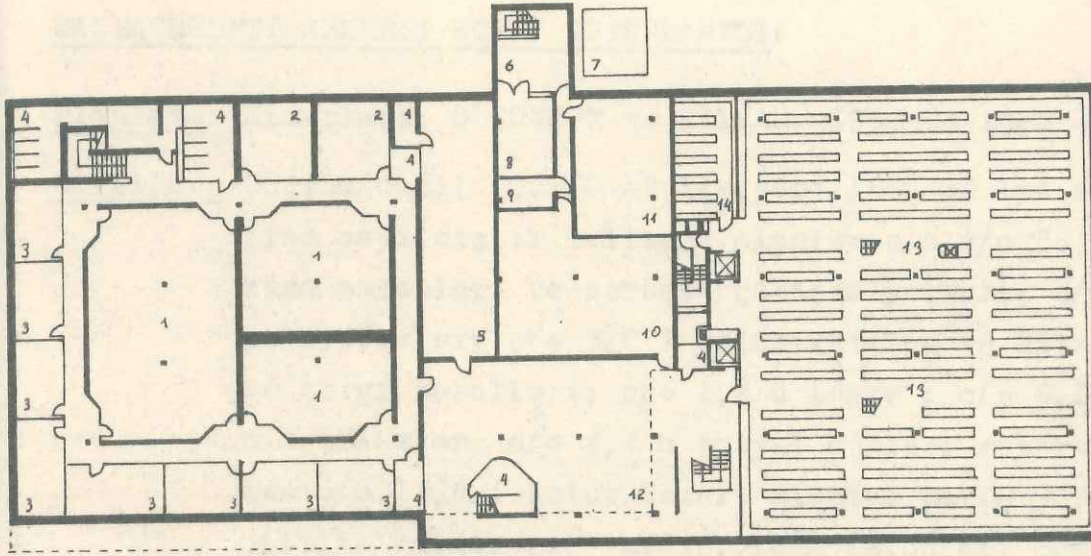
İRLANDA DA DUBLİN ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANESİ:

Planlama: Mimarları AHRENDS, BURTON ve KORALYK dir. FELIX SAMUELS ve PARTNESS ise mühendislik hizmetlerini yapmışlardır. 1965 da inşaa edilmiştir.

Bilgiler: Bodrum dahil 7000 m2 lik bir yapı 1400 m2 arsa üzerine yapılmıştır. o/o 38 i okuma salonları; ve serbest çalışma kütüphanesi; o/o 20 si periyodikler; o/o 8 i salon, katalog ve kitap verme yerleri; o/o 7 si teknik bölüm; o/o 1,5 u sosyal odalar; o/o 9 u rezerv alanlarıdır. Rezerv alanlar dahil 1.500.000 cilt kapasitelidir. Direkt olarak 830.000 cilt kullanılmaktadır. 407 okuyucu yeri 25 müşterek çalışma imkanları vardır.

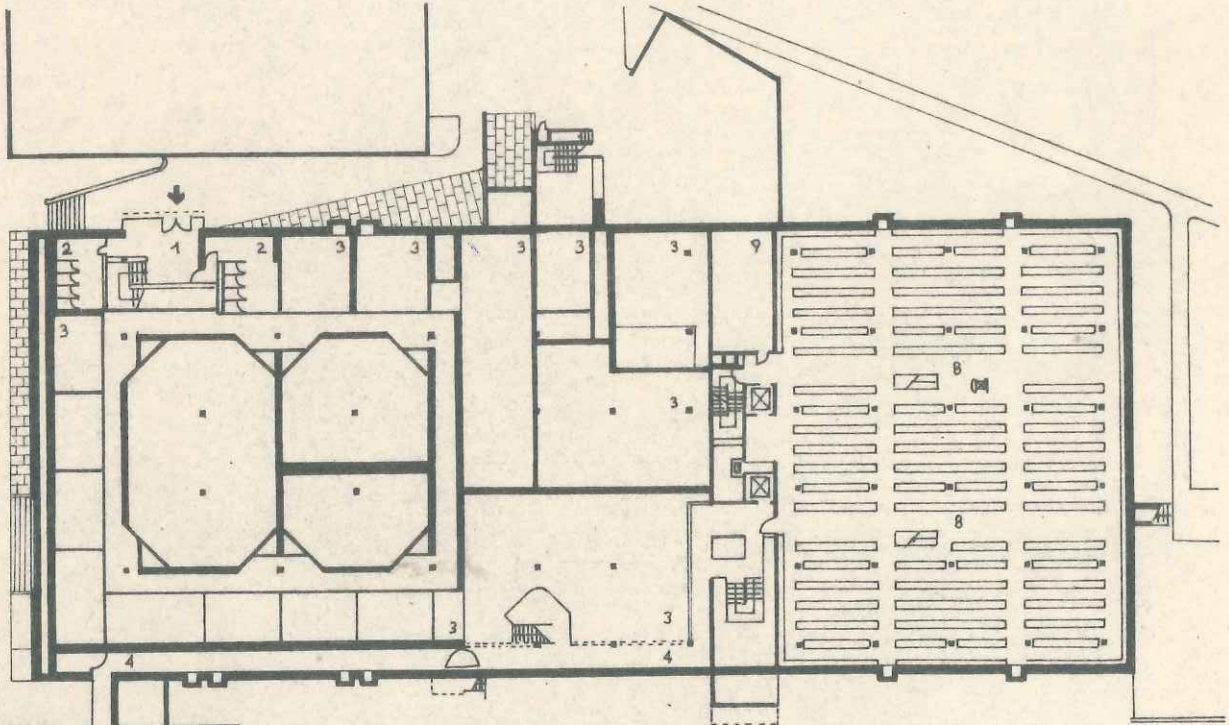
Mvcut kütüphane sabit alanlar fonksiyon sahaları gayet belirli bir düzendedir. Dikey irtibatlandırılmıştır. Konstrüksiyon betonarme karkastır. Merkezi kataloglama ve sınıflandırmada Dewey Decimal metodu kullanılmıştır. Yatay kitap irtibatı arabalar ile olmaktadır.

BODRUM KATI

- 1 KONFERANS SALONU
- 2 SEMİNER ODALARI
- 3 SINIF ODALARI
- 4 DEPOLAR
- 5 REPRÖDUKSİYON
GRAFİK KISMI
- 6 SALON
- 7 YAĞ BLOKU
- 8 TRANSFORMATORLAR
- 9 ANA TABLO
- 10 GENEL İŞİ MERKEZİ
- 11 ISITMA
- 12 SALONLAR
- 13 MAGAZİN
- 14 MAGAZİN NEVİ
KİTAPLAR

ALT KAT

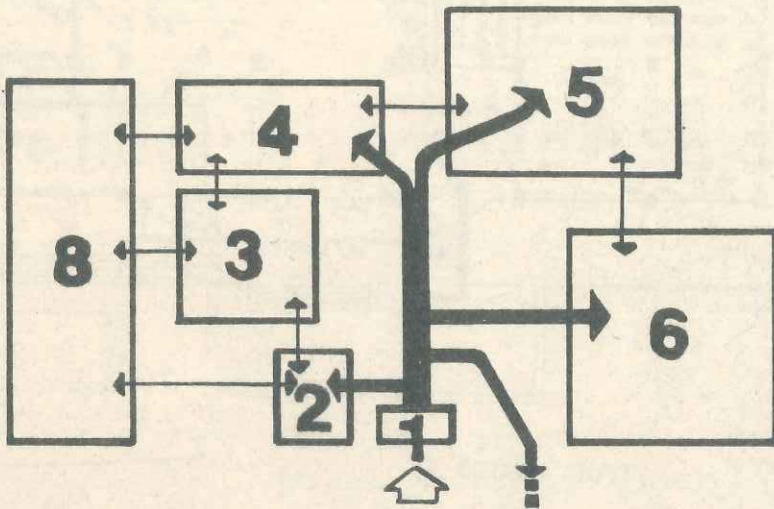
- 1 GİRİŞ KONFERANS SALONLARI VE SINIF ODALARI
- 2 W.C
- 3 HAVALANDIRMA ODASI
- 4 GALERİ
- 5 PARA KASASI
- 6 ANA TABLO
- 7 DEPO
- 8 MAGAZİN
- 9 DEPO

MASSACHUSETT AMHERST KOLEJ KÜTÜPHANESİ:

Planlama: Mimarları; O'CONNOR ve KILHAM. 1963 de inşa edilmiştir.

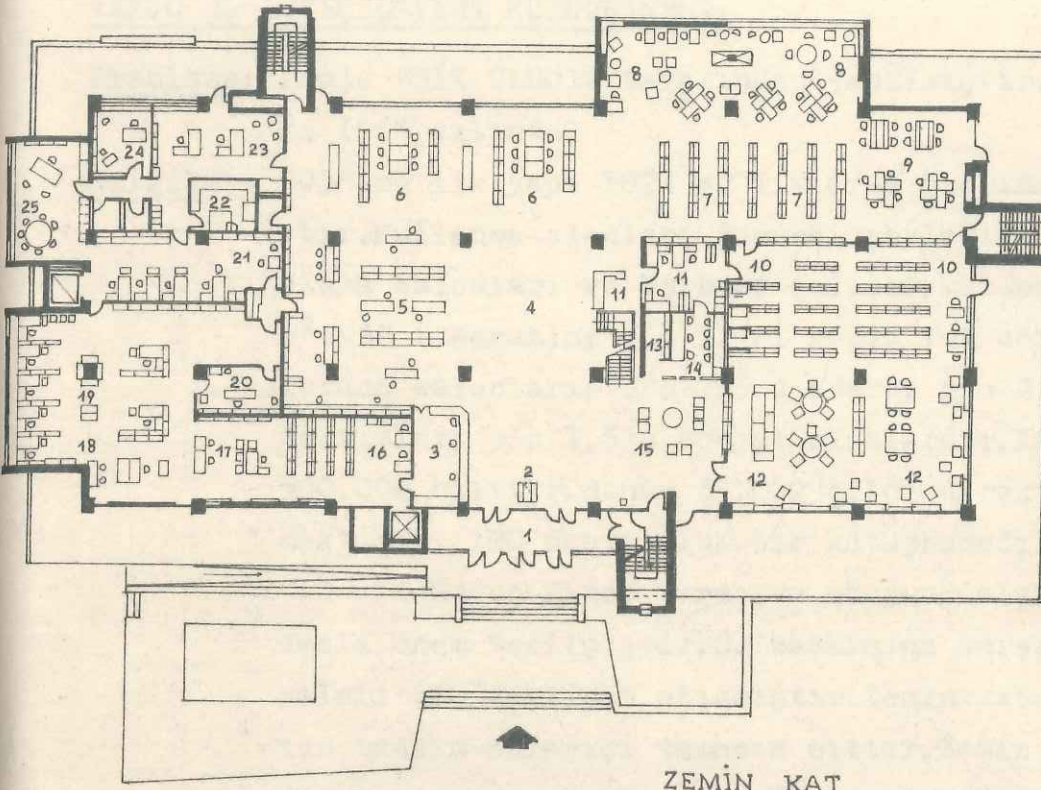
Bilgiler: Bodrum dahil 10.650 m2 lik yapı 1850 m2 lik arsa üzerine yapılmıştır. Kullanma alanlarının o/o 56 sı okuma salonları ve serbest çalışma yerleri; o/o 8,4 ü periyodikler; o/o 3,8 i salon, katalog ve kitap verme ve sergi mahalleri; o/o 1,4 ü idare ; o/o 5,2 si teknik bölümler; o/o 4,4 ü sosyal odalar; rezerv alanlar ise o/o 12,8 i bulur. Rezerv alanlar hariç 567.000 ciltlik kapasitesi vardır. Okuma salonları 800 kişilik, ayrıca 25 müşterek çalışma imkanı vardır.

Merkez kütüphanede okuyucu alanları fazla tutulmuştur. Rezerv magazinlerle kapasite 800.000 cilde çıkabilir.

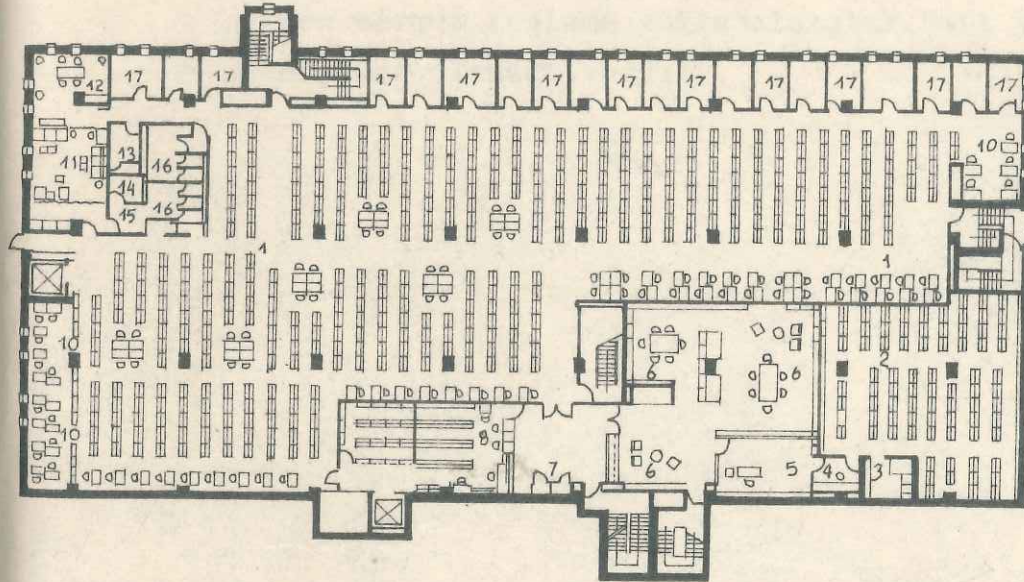
FONKSİYON SEMASI

- 1 KONTROL
- 2 KİTAP VERME YERİ
- 3 KATALOG
- 4 BİBLİOGRAFİE
- 5 ARAŞTIRMA EL KİTAPLARI
- 6 GAZETE DERGİ VS
- 7 RESERVE ALANI
- 8 İDARE

ZEMİN KAT

- 1 RÜZGARLIK
- 2 KONTROL YERİ
- 3 KİTAP VERME YERİ
- 4 GİRİS SALONU
- 5 KATALOG
- 6 BİBLİOGRAFİE
- 7 ARASTIRMA EL KİTAPLARI
- 8 OKUYUCU SALONU
- 9 DİNLENME SALONU
- 10 BAĞLANMIŞ GAZETE, DERGİ
- 11 EDEBİYAT KİTAPLARI
- 12 DERGİ, GAZETE OKUMA SALONU
- 13 GARDROP
- 14 MİKROFİLM
- 15 YENİ KİTAPLAR
- 16 KÜTÜPHANECİ
- 17 PAKETLEME YERİ
- 18 DÜZELTME TANZİM YERİ
- 19 İSİM ETİKET KAYDI "
- 20 İDARECİ
- 21 AYIRMA HAZIRLAMA
- 22 ÇALIŞMA YERİ
- 23 SEKRETERLİK
- 24 KİTAPLIK ASİSTANLIĞI
- 25 ŞEF KÜTÜPHANECİ

ALT KAT

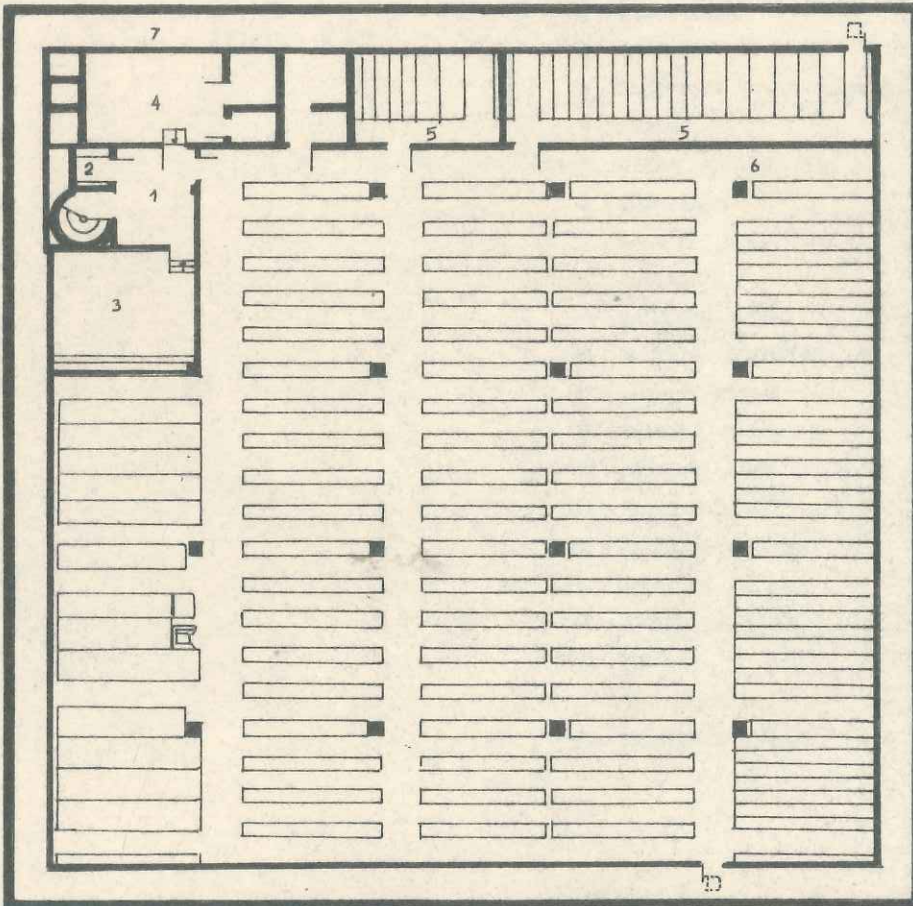
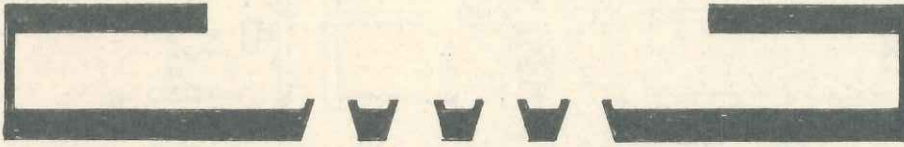
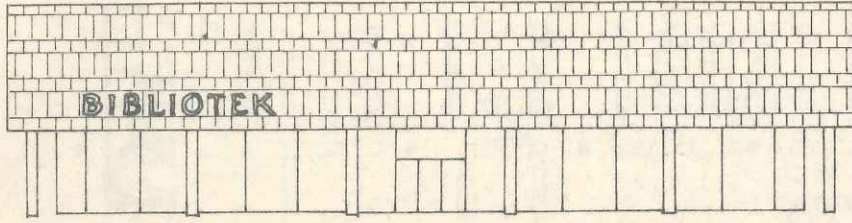
- 1 SERBEST ÇALIŞMA KÜTÜPHANESİ
- 2 MAGAZİN GRUPLAMALARI
- 3 PARA KASASI
- 4 KONTROL
- 5 BÜRO
- 6 OKUMA SALONU
- 7 HOL
- 8 MÜRACAAT
- 9 MAGAZİN KİSMİ
- 10 ÖĞRETİM ÜYELERİNİN ÇALIŞMA ODALARI
- 11 PERSONEL DİNLENME YERİ
- 12 ÇAY MUTFAĞI
- 13 PERSONEL W.C
- 14 DİNLENME ODASI
- 15 MAKYAJ ODASI
- 16 ZİYARETÇİ İÇİN W.C
- 17 TALEBELER İÇİN ÇALIŞMA ODALARI

VAXJÖ de İSVEÇ DEVLET KÜTÜPHANESİ:

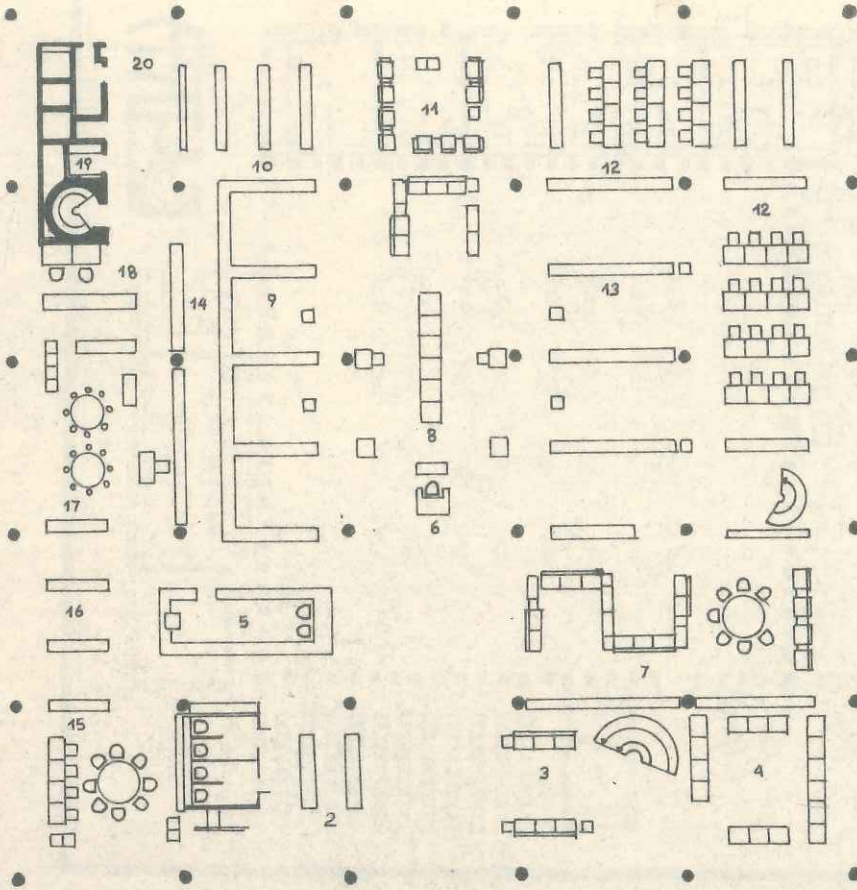
Pİanlama: Proje ERİK ULUOTS tarafından yapılmıştır. İnşaa tarihi 1966 yılında.

Bilgiler: 3038 m2 lik yapı 1024 m2 lik arsa üzerine yapılmıştır. Kullanma alanları yüzdesi şöyledir: o/o 32 i okuma salonları ve serbest çalışma kütüphanesi; o/o 38 i magazin; o/o 12 si geçiş ler sergi ve konferans salonları; o/o 7,5 u idare; o/o 2,5 u teknik servisler; o/o 1,5 u sosyal alanlardır. Kapasitesi 500.000 cilttir. Bunun 35.000 cildi direkt kullanılmaktadır. 120 okuyuculuk bir kütüphanedir.

Ödünç kitap verme ve okuyucu alanların a fazla önem verilmiştir. Su baskınına karşı bodrumda galeri ile tertibat alınmıştır. Zemin kat ile üst katın tanzim anlayışı tamamen zıttır. Zemin kat şeffaf üst kat şemsiye vari örtücü niteliktedir. Bina betonarme olarak inşa edilmiştir. Dış duvarlarda tamamen mermer kaplama kullanılmıştır. Batı yönünde genişleme olanakı vardır.

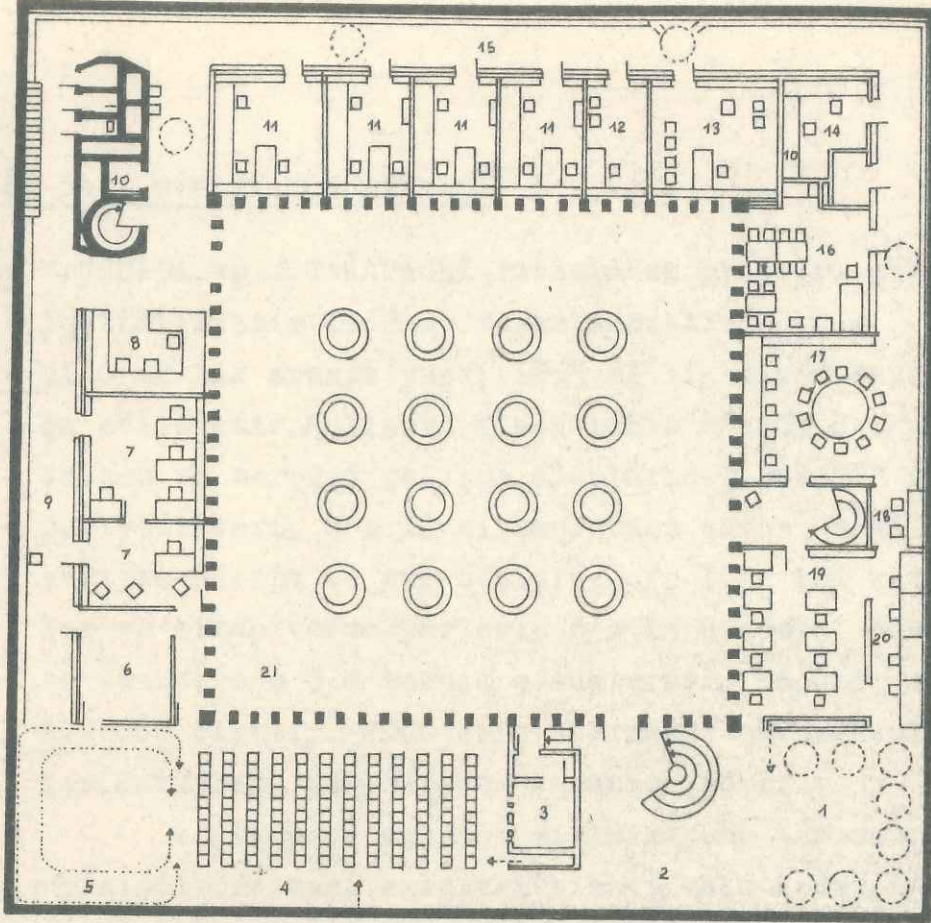

- 1 MERDİVEN HOLÜ
- 2 ASANSÖR
- 3 MAKİNA DAİRESİ, ISITMA
- 4 MAKİNA DAİRESİ, SOĞUTMA
- 5 ARŞİV
- 6 MAGAZİN
- 7 ÇEVRE GALERİ

ZEMİN KAT

- 1 ESAS GİRİŞ
- 2 GARDROP
- 3 GAZETELER VE DANIŞMA YAZILARI
- 4 SERGİ
- 5 ÖDÜNC VERME YERİ
- 6 DANIŞMA
- 7 GAZETE, DERGİ VS
- 8 KATALOG
- 9 BELLETRİSTİK
- 10 İHTİSAS EDEBİYATI
- 11 MÜZİK KISMI
- 12 OKUMA SALONU
- 13 İHTİSAS EDEBİYATI
- 14 EL MAGAZİNİ
- 15 GENCLİK BÖLÜMÜ
- 16 GENCLİK BÖLÜMÜ
- 17 ÇOCUK BÖLÜMÜ
- 18 İDARE
- 19 ASANSÖR
- 20 PERSONEL GİRİŞİ

- 1 FUAYE SERGİLEME
- 2 FUAYE SERGİLEME
- 3 PROJeksiYON ODASI
- 4 KONFERANS SALONU
- 5 SAHNE
- 6 DEPO
- 7 İDARECİLERİN ÇALIŞMA ODASI
- 8 KABUL YERİ
- 9 EL MAGAZİNİ
- 10 ASANSÖR
- 11 İDARE
- 12 PAKETLEME YERİ
- 13 KÜTÜPHANECİ
- 14 FOTO ODASI VE KARANLIK ODA
- 15 KANTİN
- 16 FOLKLOR YERİ
- 17 ÇALIŞMA KABİNİ
- 18 ÇALIŞMA ODASI
- 19 ARAŞTIRMA ODASI
- 20 MİKROFİLM
- 21 İÇ HOL

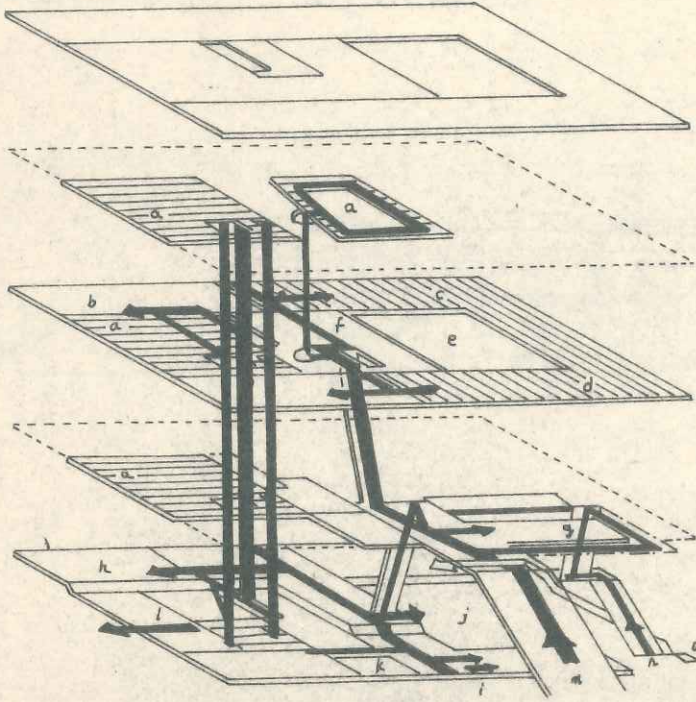
JAPONYA da SAGA MERKEZ KÜTÜPHANESİ:

Planlama: Y.UCHIDA ve T.TAKAHASHİ tarafından projelri gerçekleştirilmiştir.1962 de tamamlanmıştır.

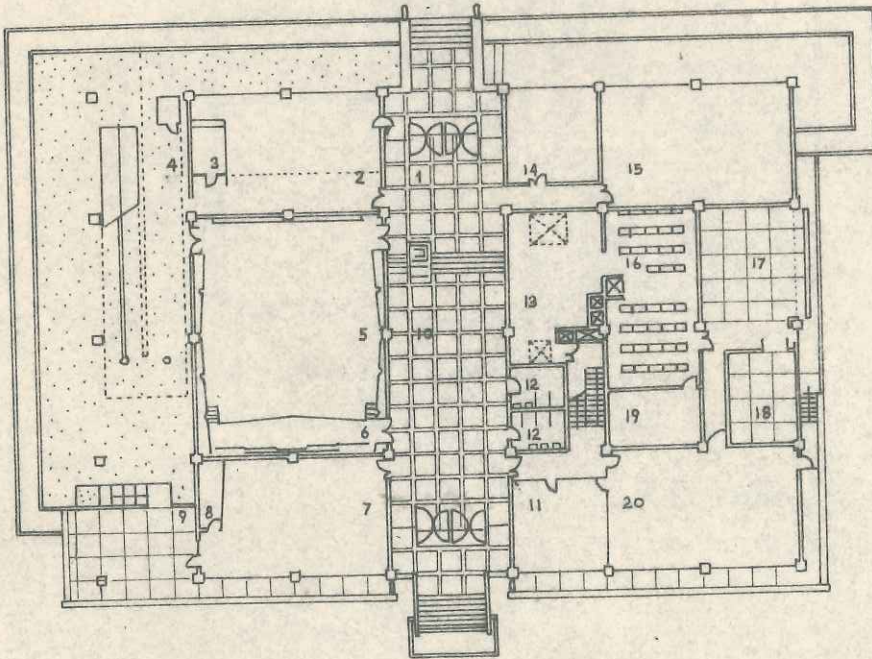
Bilgiler: 3140 m2 lik ~~arsaya~~ yapı; 1255 m2 lik bir arsaya inşa edilmiştir.Kullanma alanlarının o/o 33 ü okuma salonu ve serbest çalışma alanlarıdır. o/o 17 si periyodikleri; o/o 12 si konferans salonu,segileme yeri,see-light ve ses odaları; o/o 10 u hol katalog ve kitap verme yerleri; o/o 14 ü sosyal odalar ve idare; o/o 3 ü teknik bölümlerdir. Kapasitesi 172.000 cilttir. 7000 cilt doğrudan doğruya kullanılır.Kütüphane 440 okuyucu kapasitelidir.

Kitap ve okuyucu sirkülasyonu tamamen ayrılmıştır.Merkezi merdiven binayı halk kısmı,idare, magazin kısımlarına ayırır.

FONKSİYON SEMASI

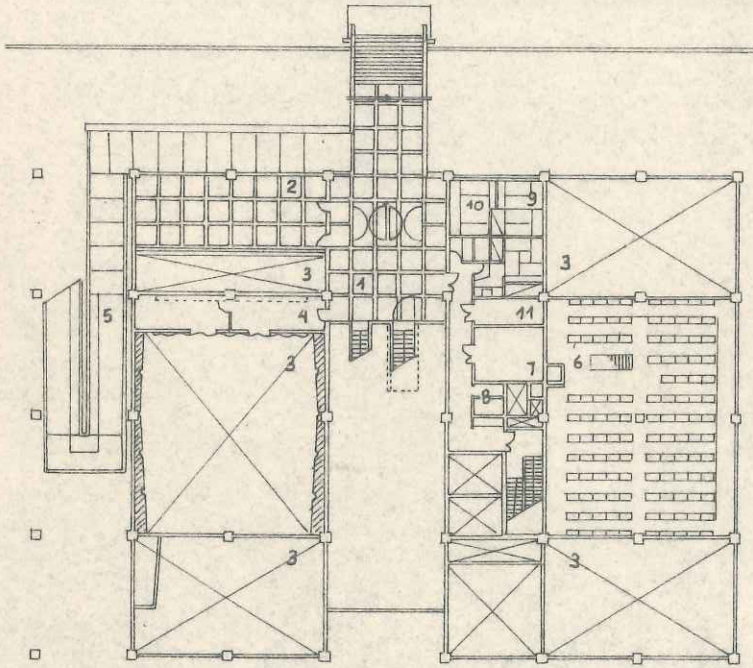
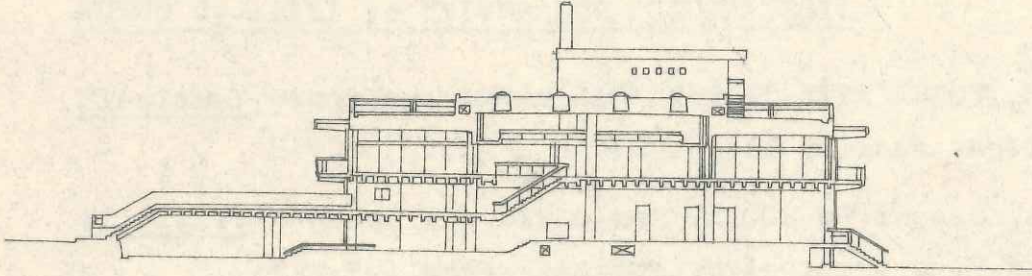
- a MAGAZİN
- b İDARE
- c YETİŞKİNLER İÇİN OKUMA SALONU
- d TALEBELER İÇİN OKUMA SALONU
- e BAĞCE HOLÜ
- f KÖTÜ HAVA ODASI
- g DERGİ, GAZETE V.S
- h ÖDÜNC MAGAZİN VERME
- i PERSONEL
- j KONFERANS SALONU
- k AUDIOVİSUEL ARAÇLAR
- l SEYAHAT KİTAPLARI
- m OKUYUCULAR, AYAKTA GEZENLER
- o TALEBELER

ZEMİN KAT

- 1 GİRİŞ HOLÜ
- 2 RESTORANT
- 3 MUTFAK
- 4 FAHRİRÖDER
- 5 KONFERANS SALONU
- 6 SAHNE
- 7 ÇOCUK KİTAPLIĞI
- 8 LAVABO, W.C
- 9 TERAS
- 10 SERGİLEME SALONU
- 11 KÜTÜPHANECİ
- 12 W.C
- 13 ISITMA
- 14 AUDIOVİSUEL ARAÇLAR
- 15 KONFERANS ODASI
- 16 MAGAZİN
- 17 GARAJ
- 18 DEPO
- 19 CİLT ATELYESİ
- 20 İDARE

SAGA MERKEZ KÜTÜPHANESİ

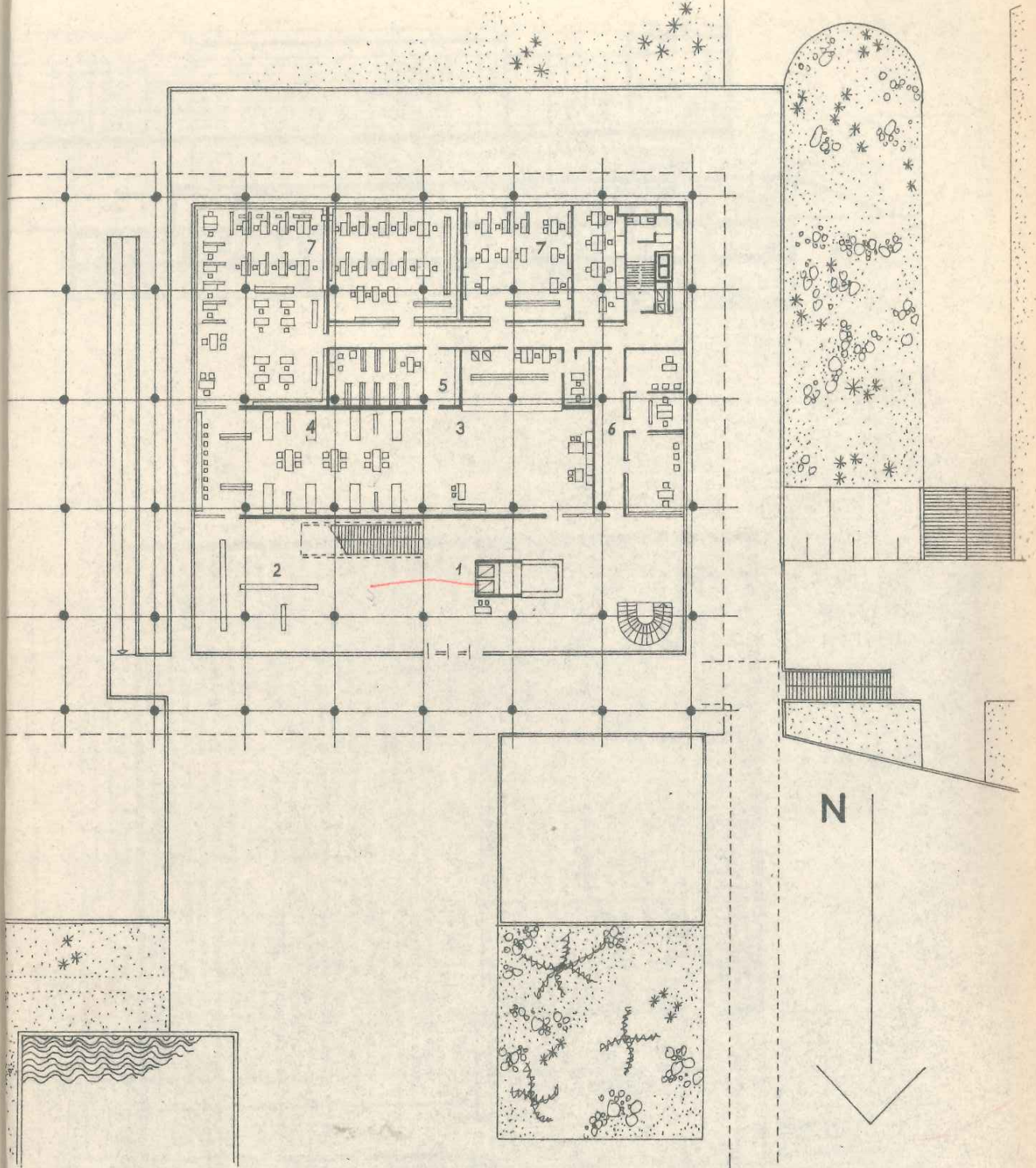
- 1 GİRİŞ SALONU
- 2 GAZETE DERGİ SALONU
- 3 HAVALANDIRMA
- 4 PROJEKSİYON
- 5 BAHÇEYE RAMPA YERİ
- 6 MAGAZİN
- 7 IŞIK TESİSATI
- 8 BANYO
- 9 İDARE AMİRİ
- 10 GECE NÖBETÇİSİ
- 11 DEPO

ARA KAT

KUDÜS de MİLLİ ve ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANESİ:

Planlama: Mimarları AMNON ALEXANDRONİ, ZİVA ARMONİ, HANAN HAVRON, MICHAEL NADLER. 1962 yılında yapılmıştır.

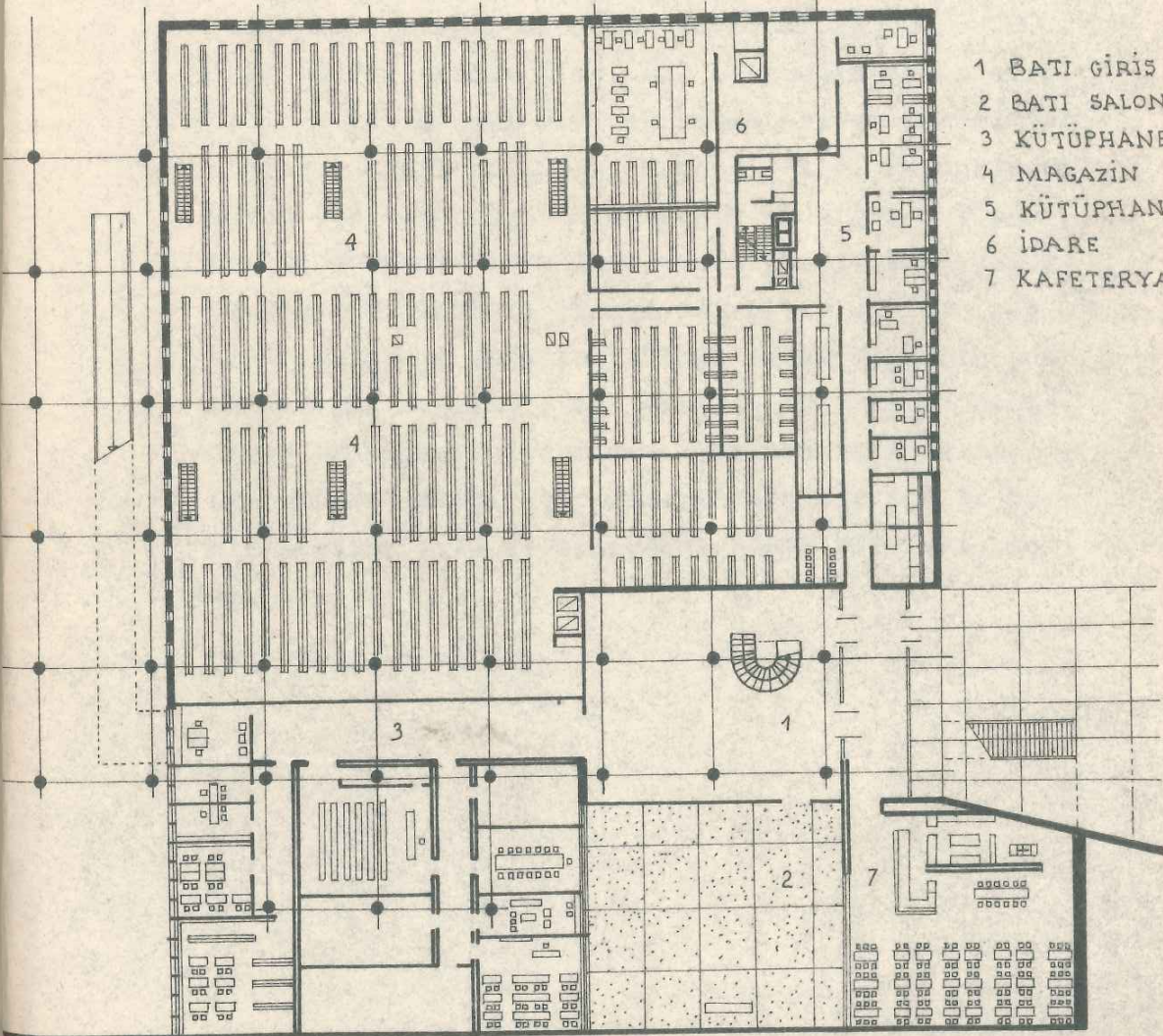
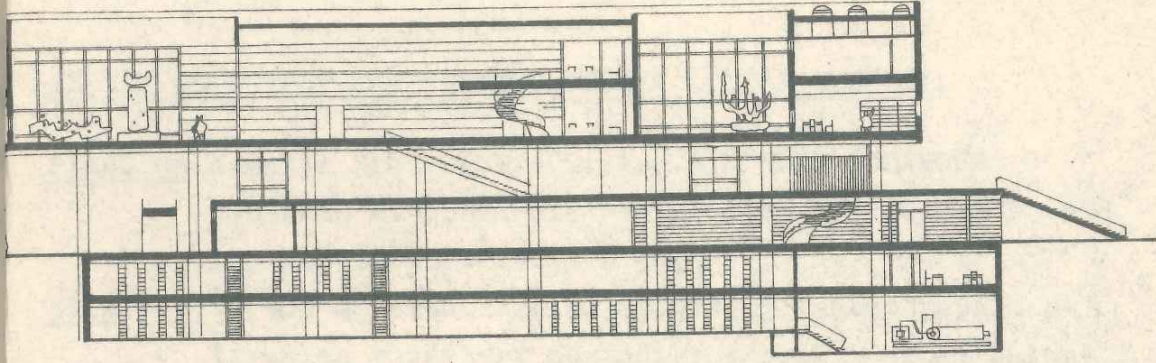
Bilgiler: 4400 m² lik bir alana 21.000 m² inşaat yapılmıştır. Kullanma alanları şöyledir: o/o 27 si okuma salonları, çalışma odaları, serbest çalışma kitaplığı, holler, katalog ve kitap verme yeri; o/o 29 u magazin; o/o 6 sı toplantı salonu, sergileme yeri o/o 18 i idare, sosyal odalar; o/o 18 i teknik bölümler. 1.800.000 ciltlik kapasitesi vardır. Bunun 100.000 cildi direkt kullanılır. 700 okuyucuya hitap eder.

ZEMİN KAT

- 1 GİRİŞ HOLÜ
- 2 SERGİLEME YERİ
- 3 ÖDÜNC KİTAP VERME YERİ
- 4 KATALOG SALONU
- 5 BİBLİYOGRAFİK KISIM
- 6 SEKRETERLİK
- 7 İSİM VE ETİKET KAYDI

X

- 1 BATI GİRİŞ HOLÜ
- 2 BATI SALONU
- 3 KÜTÜPHANEGİ
- 4 MAGAZİN
- 5 KÜTÜPHANE İDARESİ
- 6 İDARE
- 7 KAFETERYA

BERLİN de DEVLET KÜTÜPHANESİ, PRUSYA KÜLTÜR MERKEZİ:

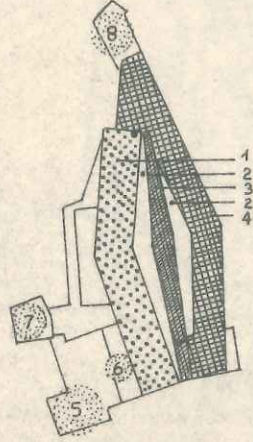
Planlama: Mimarı; Prof.Dr.h.c.Dr.İng.F.H HANS SCHAROUN

Danışman Kütüphaneci; Prof.Dr.İng.LUDWIG BORNGASSER.

Yapılış tarihi: 1969/70

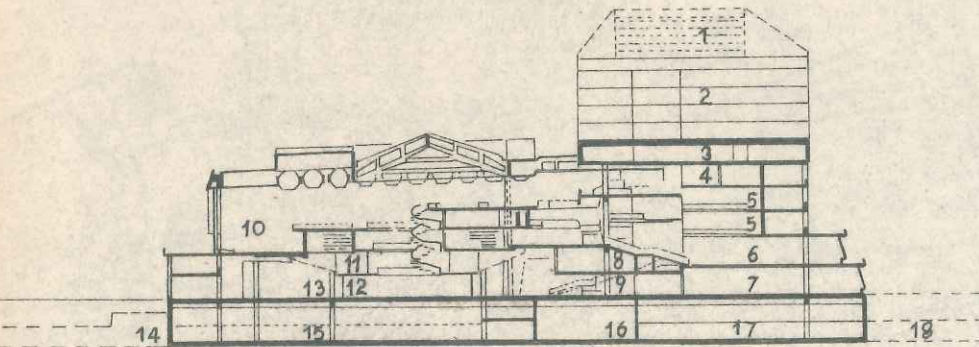
Bilgiler: 19.400 m² arsa üzerine 69.424 m² inşaat yapılmıştır. Alan yüzdeleri şöyledir: o/o II i okuma salonları ve serbest araştırma, çalışma kitaplığı; o/o 34 ü magazin; o/o 8 i holler, kataloglar, ödünç kitap verme yeri; o/o I, 4 ü konferans salonu ve sergileme; o/o 6, 2 si see-light ve ses odaları; o/o 17 si idare; o/o 9 u teknik kısım; o/o I i sosyal odalar. 4.200.000 ciltlik kapasitesi vardır. Bunun 200.000 cildi direkt kullanılır. 1220 okuyucuya hitap eder.

Çok zengin özel el yazmaları ve derlemeler ile eski eserleri kapsayan genel bilgi kütüphanesi mevcuttur. Okuyucuya ödünç verme ve diğer kütüphanelere gönderme imkanları vardır. Çeşitli büyüklükte magazin alanları girişe doğru bir yayılma gösterir, bu geniş magazin kitlesi okuyucuya için pek kullanışlı değildir. Esas okuma salonları ve özel okuma salonları diye ikiye ayrılmıştır. Katalog, isim, etiket kaydı için hazırlanmış bir tesisi vardır. İletim; kutu iletimi, bant, posta boruları ile yapılır.

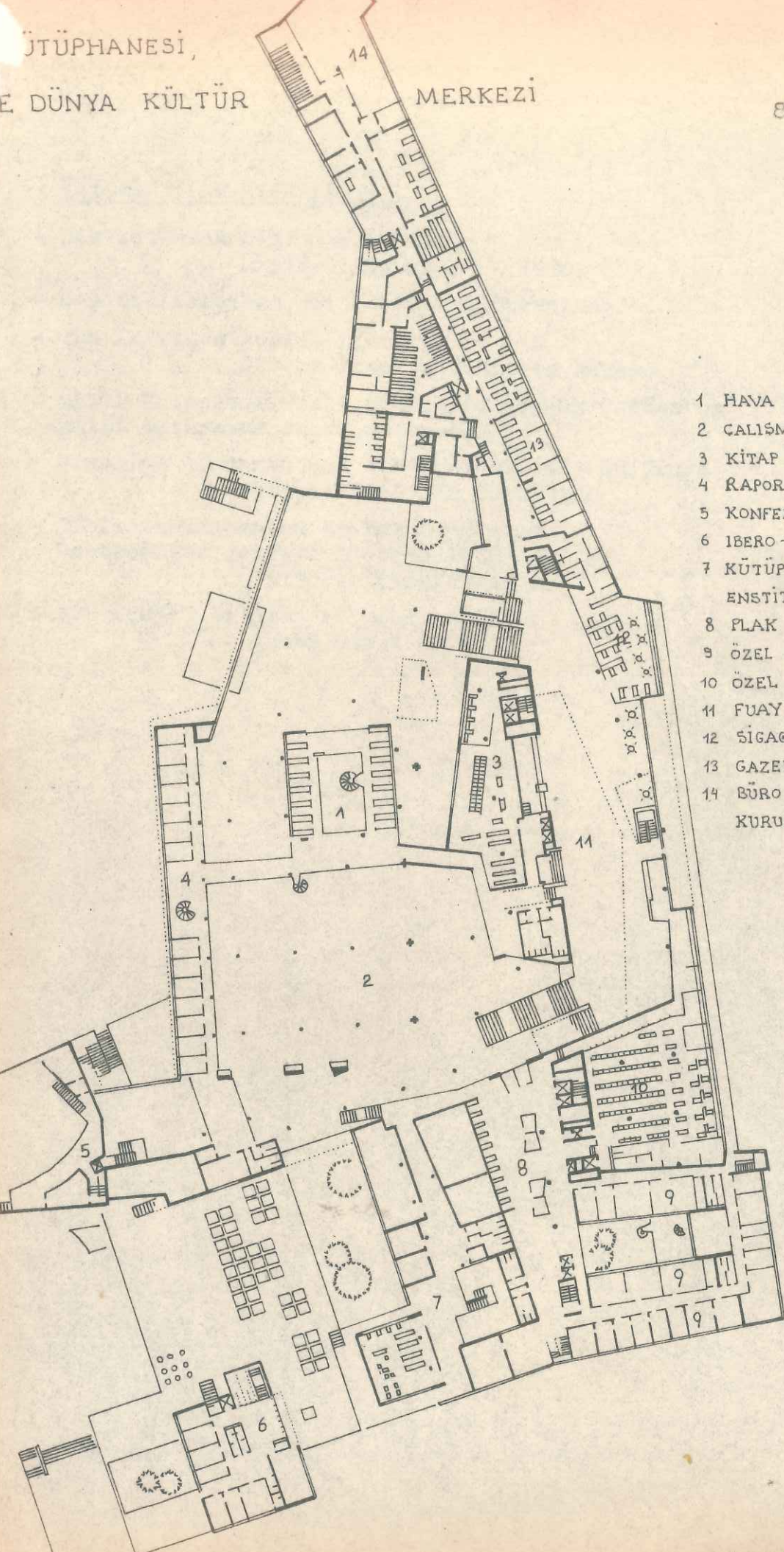

STURUKTUR SEMASI

- 1 OKUYUCU SALONU BANDI
- 2 TRAFİK YOLLARI
- 3 MERKEZİ ÜÇ MINTIKA
- 4 BÜRO ODALARI
- 5 İBERO-AMERİKAN ENSTİTÜSÜ
- 6 KÜTÜPHANE ENSTİTÜSÜ
- 7 KONFERANS SALONU
- 8 KÜTÜPHANE TEKNİĞİ İÇİN KURUM

- 1 HAVALANDIRMA MERKEZLERİ
- 2 MAGAZİNLER
- 3 EL YAZISI MAGAZİNLER
- 4 EL KİTAPLARI
- 5 DÖKÜMANLAR
- 6 FUAYE
- 7 KATALOGLAMA VE BİBLİYOGRAFİ
ÇALIŞMALARI İÇİN BÜYÜK
ODA
- 8 KİTAP NAKLİ TESİSİNİN
MERKEZİ
- 9 AYNI YER VE UZAĞA GİTAP
GÖNDERME
- 10 GENEL OKUMA SALONU
- 11 ÇALIŞMA VE DİKTE ODALARI
- 12 KİTAP SERGİLEME YERİ
- 13 KATALOG SALONU
- 14 2. İNŞA KATINDA DERİN GARAJ
- 15 1. İNŞA KATINDA DERİN GARAJ
VE 2. İNŞA KATINDA MAGAZİN
- 16 GENEL HAVA TESİSİ
- 17 MAGAZİNLER
- 18 2. İNŞA KATINDA MAGAZİN
GENİŞLETİLMESİ

- 1 HAVA ODASI VE KATALOG HOLÜ
- 2 ÇALIŞMA VE DİKTE ODALARI
- 3 KİTAP NAKLİ TESİSİNİN MERKEZİ
- 4 RAPORTÖR ODALARI
- 5 KONFERANS, TOPLANTI SALONU
- 6 İBERO-AMERİKAN ENSTİTÜSÜ
- 7 KÜTÜPHANECİLİK ÖĞRENİM ENSTİTÜSÜ
- 8 FLAK DİNLEME KABİNLERİ
- 9 ÖZEL ÇALIŞMA ODALARI
- 10 ÖZEL KATALOG
- 11 FUAYE
- 12 ŞİGAĞA SALONU
- 13 GAZETE, DERGİ, v.s SALONU
- 14 BÜRO TEKNİK ÇALIŞMALARI KURUMU

FAYDALANILAN KAYNAKLAR:

- Bibliotheken Librarie
Michael Brawne 1970
- e+p Bibliotheken für lehre und Forschung.
- The American Public Library
Josern Vheer and Alfred Horten
- Milli Kütüphane Genel Müdürü Dr. Müjgan Cumbur un
Milli Kütüphane hakkında raporu.
- Planning Academic and Research Library Buidings
Metcalf 1955 Mc Graw-Hill
- Bibliothaksnbauten in der Bundesrep
Deutschland Gerhard Liebers 1968
Vittorio Klostermann.
- B Bibliyotek Bilgisi ve Bibliyografi.
Adnan Cahit Ötügen.

Mim Bl.	5000
Demr. No: 34964	kr.
Ag. No: 2/39	
R 151 2/1	35886